

Notat 2008–9

Økonomien i landbruket på Østlandet

Utviklingstrekk 2002–2006

Tabellsamling 2002–2006

Terje Haug

NILF

Norsk institutt for
landbruksøkonomisk forskning

Tittel	Økonomien i jordbruket på Østlandet. Utviklingstrekk 2002–2006. Tabellsamling 2002–2006.
Forfattere	Terje Haug
Utgiver	Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)
Utgiversted	Oslo
Utgivelsesår	2008
Antall sider	90
ISBN	978-82-7077-708-2
ISSN	0805-9691

Litt om NILF

- Forskning og utredning angående landbrukspolitikk, matvaresektor og -marked, foretaksøkonomi, nærings- og bygdeutvikling.
- Utarbeider nærings- og foretaksøkonomisk dokumentasjon innen landbruket; dette omfatter bl.a. sekretariatsarbeidet for Budsjett-nemnda for jordbruket og de årlige driftsgranskingene i jord- og skogbruk.
- Utvikler hjelpemidler for driftsplanlegging og regnskapsføring.
- Finansieres av Landbruks- og matdepartementet, Norges forskningsråd og gjennom oppdrag for offentlig og privat sektor.
- Hovedkontor i Oslo og distriktskontor i Bergen, Trondheim og Bodø.

Forord

«Driftsgranskinger i jord- og skogbruk» er en årlig regnskapsundersøkelse der det på landsbasis deltar ca. 1 000 gårdsregnskap hvert år. Skatteregnskapene gjøres om til driftsregnskap og suppleres med tall for avlinger og arbeidsforbruk. Grunnlagsmaterialet for denne regnskapsundersøkelsen er omfattende, og mange data på distriktsnivå er det ikke mulig å få med i den landsdekkende publikasjonen.

Ett av formålene ved å utgi denne publikasjonen er å gjøre tall for enkeltproduksjoner og for fylker enkeltvis tilgjengelig. NILF lager også slike oversikter for andre deler av landet, som Rogaland og Agderfylkene, Vestlandet, Trøndelag og Nord-Norge.

En tabellsamling med tall for enkeltproduksjoner og fylker for 2002–2006 har en dominerende plass i notatet. Notatet inneholder en kortfattet tekstdel som diskuterer og framhever trender i utviklingen i økonomien i jordbruket de siste fem årene generelt, og utviklingen i 2006 spesielt. Tallene brukt i femårsoversiktene er deflatert etter konsumprisindeksen, mens tallene som er brukt i tabellsamlingen er nominelle kroner for hvert år.

Det er noe utskifting av deltakerne i driftsgranskningene fra år til år, men kontinuiteten er god, og derfor vil trendene over fem år gi en god oversikt over den økonomiske utviklingen i jordbruket i landsdelen. I tillegg er totaløkonomien på brukene godt dokumentert.

Terje Haug har skrevet notatet og beregnet variasjonen mellom yttergruppene i melke- og kornproduksjonen. Eva Øvren har bidratt med det øvrige tallmateriale, råd og kvalitetssikring. Berit Kristiansen har lest gjennom og kommentert. Anne Bente Ellevold har ferdigstilt notatet for trykking.

Oslo, mars 2008
Ivar Pettersen

Innhold

1	INNLEDNING.....	1
2	HOVEDTRENDER I UTVIKLINGEN DE SISTE FEM ÅRENE.....	3
2.1	Kort om jordbruket og driftsgranskingene på Østlandet.....	3
2.2	Effektivitetsutviklingen i jordbruket de siste 5 åra	4
2.3	Variable og faste kostnader	8
2.4	Økonomisk resultat	9
3	UTVIKLINGEN FOR NOEN VIKTIGE DRIFTSFORMER.....	15
3.1	Melk	15
3.2	Kornproduksjon.....	20
3.3	Kornproduksjon og melk.....	25
3.4	Kombinert kornproduksjon og svinehold.....	26
3.5	Sauehold.....	27
3.6	Ammekyr.....	29
3.7	Sammenligning av driftsformer	30
4	UTVIKLINGEN I 2006.....	33
4.1	Generelle trekk	33
4.2	Tilleggsnæringer og andre næringer	35
4.2.1	Omfanget av Tilleggsnæring på Østlandet	36
4.2.2	Omfanget av annen næring på Østlandet	38
4.3	Sammenligning av fylkene.....	39
5	TABELLSAMLING 2002–2006.....	43
	FORKLARING OG FAGUTTRYKK	89

Figurer

Figur 2.1	Totalarealet fordelt på eget og leid areal på Østlandets flatbygder	5
Figur 2.2	Totalarealet per bruk fordelt på eget og leid areal på Østlandets andre bygder	5
Figur 2.3	Dyretallet per bruk på Østlandet.....	6
Figur 2.4	Gjennomsnittlig produksjonsinntekt per bruk 2002–2006 i 2006-kroner	8
Figur 2.5	Faste og variable kostnader 2002–2006 i 2006-kroner	9
Figur 2.6	Driftsoverskudd jordbruk på Østlandet 2002–2006 i 2006-kroner	10
Figur 2.7	Nettoinvesteringer i snitt på alle bruk Østlandet	11
Figur 2.8	Gjeld og egenkapital på Østlandet 2002–2006.....	12
Figur 2.9	Ulike bidrag til nettoinntekt Østlandet i femårsperioden	13
Figur 2.10	Arbeidstid i jordbruk og tilleggsnæring målt i timer. Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i jordbruket, og lønnsinntekt per bruk målt i 1000 kroner med løpende verdi	14
Figur 3.1	Inntekter og kostnader for melkebruk andre bygder på Østlandet i 2006-kroner.....	16
Figur 3.2	Nettoinvesteringer på melkebruk, Andre bygder på Østlandet. 2006-kroner.....	17
Figur 3.3	Inntekter og kostnader for melkebruk på flatbygdene, 2006-kroner	19

Figur 3.4	Inntekter og kostnader for kornproduksjon på flatbygdene, 2006-kroner	21
Figur 3.5	Bidrag til nettoinntekten i prosent fra de ulike næringene på kornbruk	22
Figur 3.6	Nettoinvesteringer på kornbruk på Østlandets flatbygder	24
Figur 3.7	Inntekter og kostnader for kornproduksjon og melk i 2006-kroner	25
Figur 3.8	Inntekt og kostnader for kornproduksjon og svinehold i 2006-priser	27
Figur 3.9	Inntekter og kostnader for sauehold, i 2006-kroner	28
Figur 3.10	Areal og sauetall på sauebruk. Andre bygder på Østlandet	29
Figur 3.11	Gjennomsnittlig driftsoverskudd jordbruk og nettoinntekt 2002–2006	32
Figur 4.1	Prosent av bruka med overskudd i Tilleggsnæringer i ulike grupper 2006	36
Figur 4.2	Prosent av bruka med overskudd i andre næringer i ulike grupper 2006	38
Figur 4.3	Driftsoverskudd jordbruk for hvert fylke for årene 2004–2006	40
Figur 4.4	Nettoinntekt, driftsoverskudd jordbruk og lønnsinntekt for hvert fylke 2006	41

Tabeller

Tabell 2.1	Fylkesvis fordeling av bruk i driftsgranskingene i 2005–2006	3
Tabell 2.2	Antall bruk fordelt på driftsformer i 2005–2006	4
Tabell 2.3	Antall bruk fordelt på størrelsesgrupper først og sist i perioden	4
Tabell 3.1	Gjennomsnittlig driftsoverskudd 2002-2006 fordelt på driftsform i løpende priser	31
Tabell 3.2	Arbeidsforbruk og vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for de ulike driftsformene, Østlandet (2006)	31
Tabell 4.1	Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i jordbruket, Østlandet (2006)	34
Tabell 4.2	Brukstall og overskudd TN mellom kr 50 000 og 100 000 Østlandet 2006	37
Tabell 4.3	Brukstall og overskudd TN > kr 100 000 Østlandet 2006	37
Tabell 4.4	Familiens arbeidstimer i ulike næringer og grupper av overskudd 2006	39
Tabell 4.5	Arealer i dekar per bruk, leid areal i prosent, og avlingsnivå i fylkene 2006	40
Tabell 4.6	Fylkesvis fordeling av bruk med ulike driftsformer 2006	41
Tabell 4.7	Arbeidsforbruk og vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i jordbruket 2006	42

Tabellsamling

Tabell 1	Østlandet, alle bruk	44
Tabell 2	Østlandets melkeproduksjon, flatbygder	47
Tabell 3	Østlandet, melkeproduksjon, «Andre bygder»	50
Tabell 4	Østlandet, korn- og melkeproduksjon, flatbygder	53
Tabell 5	Østlandet, kornproduksjon, kombinert med svin, flatbygder	56
Tabell 6	Østlandet, kornproduksjon, flatbygder	59
Tabell 7	Østlandet, kornproduksjon, «Andre bygder»	62
Tabell 8	Østlandet, sauehold, andre bygder	65
Tabell 9	Fylkestall, Østfold, alle driftsformer	68
Tabell 10	Fylkestall, Akershus, alle driftsformer	71
Tabell 11	Fylkestall, Hedmark, alle driftsformer	74
Tabell 12	Fylkestall, Oppland, alle driftsformer	77
Tabell 13	Fylkestall, Buskerud, alle driftsformer	80
Tabell 14	Fylkestall, Vestfold, alle driftsformer	83
Tabell 15	Fylkestall, Telemark, driftsformer	86

1 Innledning

«Driftsgranskinger i jord- og skogbruk» er en årlig regnskapsundersøkelse der det inngår omtrent 1 000 regnskap fra gårdsbruk over hele landet. Brukene er valgt ut slik at de best mulig skal representere et tverrsnitt av det yrkesmessig drevne landbruket. Regnskapsundersøkelsene tar spesielt for seg jord- og skogbruksvirksomheten, men ser også på gården som samlet bedrift. Vi tar derfor med andre næringsgreiner som Tilleggsnærings, der landbrukets eiendeler blir brukt utenfor landbruksvirksomheten, og Andre næringer som ikke har noen tilknytning til landbruket. Fra Østlandet var det i 2006 til sammen med 356 bruk. Kontinuiteten blant deltakerne i driftsgranskningene er god, og derfor vil femårs-trendene gi et godt bilde av utvikling i økonomien i jordbruket. Derimot må vi være mer forsiktige med å sammenligne økonomien i jordbruket i ulike fylker, da vårt utvalg ikke er representativt på fylkesbasis.

Kapittel 2 i notatet ser på hovedtrender i utviklingen i økonomien i jordbruket på hele Østlandet i perioden 2002–2006. I kapittel 3 blir det fokusert på noen av de viktigste driftsformene: Melk, korn, korn og melk, korn og svin, ammekyr og sau. Kapittel 4 ser nærmere på utviklingen i 2006 og sammenligner noen tall fra hvert av fylkene. Det siste kapitlet inneholder en omfattende tabellsamling for de siste fem årene.

Til slutt har vi tatt med en forklaring på noen av faguttrykkene som blir brukt i teksten og i tabellene.

2 Hovedtrender i utviklingen de siste fem arene

2.1 Kort om jordbruket og driftsgranskingene på Østlandet

Østlandet var representert med til sammen 356 bruk i driftsgranskingene for regnskapsåret 2006, mot 362 bruk i 2005. Tabell 2.1 gir en oversikt over hvor mange bruk som var med fra hvert fylke.

Tabell 2.1 Fylkesvis fordeling av bruk i driftsgranskingene i 2005–2006

	2005	2006
Østfold	54	56
Akershus	35	32
Hedmark	82	78
Oppland	73	70
Buskerud	57	55
Vestfold	33	38
Telemark	28	27

De driftsformene som dominerer jordbruket på Østlandet er melk, korn, korn og svin, korn og melk, og sau. Disse driftsformene utgjør til sammen 256 av 356 bruk i 2006.

Tabell 2.2 gir en oversikt over hvilke driftsformer som er representert i driftsgranskingene, og hvor mange bruk som representerer hver driftsform. «Andre» driftsformer er en gruppe som for det meste består av ulike kombinerte driftsformer, og kornproduksjon kombinert med ulike husdyr- og planteproduksjoner dominerer.

Brukets størrelse har relativt mye å si for økonomien på grunn av forskjeller i produsert mengde, og på grunn av stordriftsfordeler.

Tabell 2.2 Antall bruk fordelt på driftsformer i 2005–2006

Driftsform	2005	2006
Melk	106	100
Korn	77	76
Korn og melk	24	23
Korn og svin	28	25
Sauehold	32	32
Melk og sau	4	6
Melk og svin	5	0
Andre	86	94
Alle	362	356

Det er derfor interessant å kjenne fordelingen av deltakerbrukene på størrelsesgrupper. For eksempel vil større bruk i gjennomsnitt ha større produksjonsinntekter, og oftest lavere kostnader per enhet. Derfor oppnår de som regel større driftsoverskudd. Samtidig vil et større bruk vanligvis kreve både større arbeidsinnsats og investeringer, men likevel ofte gi høyere arbeidsfortjeneste per årsverk. Tabell 2.3 viser fordelingen av størrelsesgrupper blant deltakerne i driftsgranskingene på Østlandet i 2002 og i 2006. Vi ser at utviklingen går i retning av flere deltakerbruk med jordbruksareal som er større enn 500 daa.

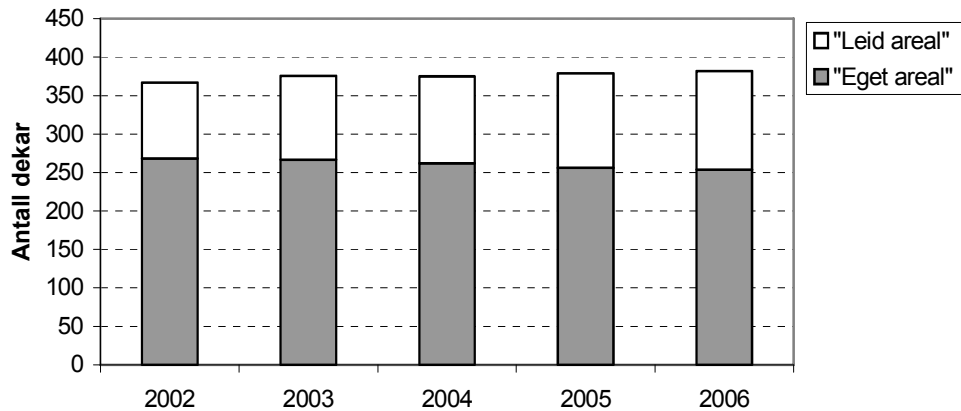
Tabell 2.3 Antall bruk fordelt på størrelsesgrupper først og sist i perioden

Størrelsesgrupper, daa	2002	2006
35–49,9	2	4
50–99,9	20	15
100–199,9	109	107
200–299,9	93	78
300–499,9	96	92
500–	51	60

2.2 Effektivitetsutviklingen i jordbruket de siste 5 ara

Tallene viser en klar tendens til at bruka blir større når det gjelder både areal og dyretall. Tydeligst har denne utviklingen vært for bruk med korn og gris sjøl om tallet på purker ikke har økt så mye. På flatbygdene har brukas eget areal faktisk gått litt ned, men økningen i leid areal har mer enn oppveid denne nedgangen. Figur 2.1 beskriver utviklingen i perioden for arealstørrelse, eget og leid areal.

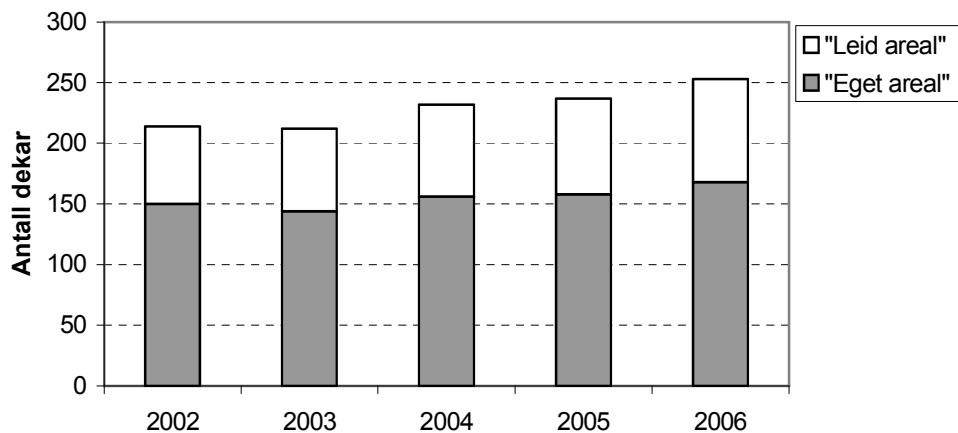
Østlandets flatbygder

Figur 2.1 Totalarealet fordelt på eget og leid areal på Østlandets flatbygder

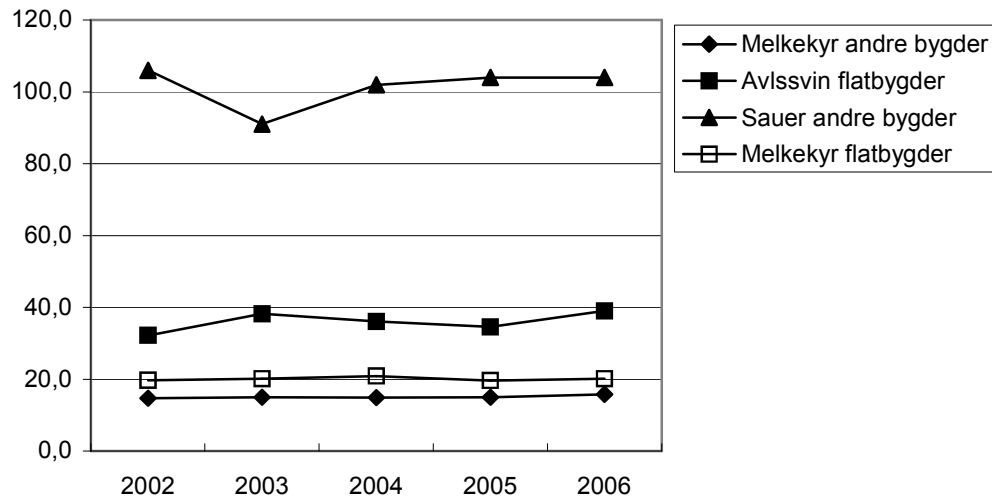
Tendensen til økende bruksstørrelse er likt i begge landsdeler selv om bruk på Andre bygder er klart mindre enn brukene på flatbygdene. Brukenes egne arealer øker noe i Andre bygder, men økningen i leid areal er større. Figur 2.2 viser arealutviklingen på brukene på Østlandets andre bygder:

Østlandets andre bygder

Figur 2.2 Totalarealet per bruk fordelt på eget og leid areal på Østlandets andre bygder

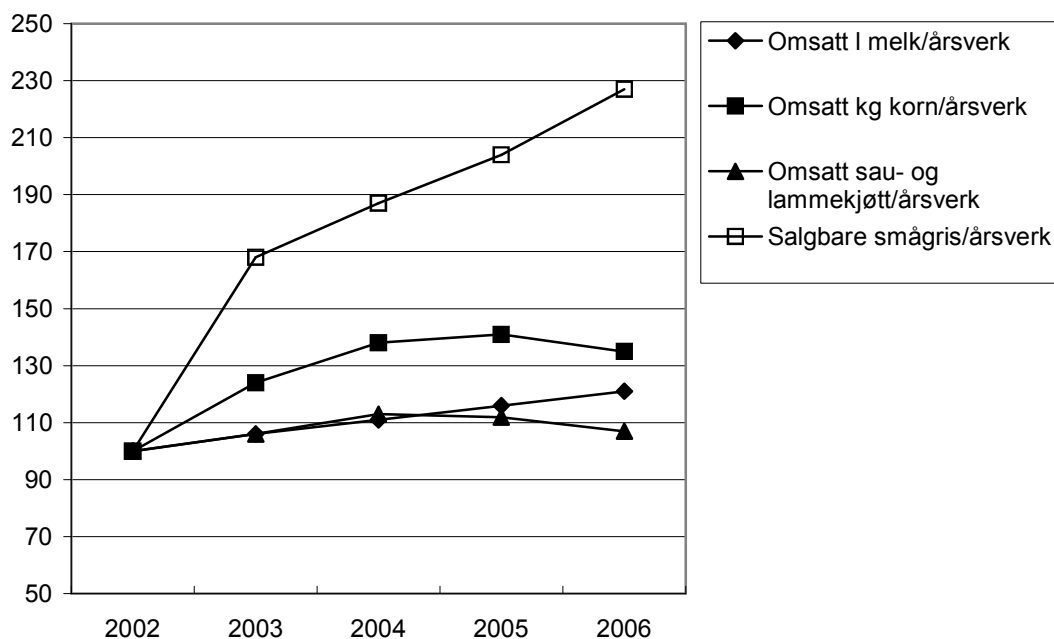
Antall dyr per bruk øker også, samtidig som det blir færre bruk som har de ulike husdyrslagene. Vi må være klar over at bruk med melkeproduksjon som oftest ikke behøver å øke kutallet om kvoten øker. De fleste har fortsatt mye å hente på økt ytelse per ku. Derfor vil en økning i produksjonsinntekter ikke nødvendigvis avhenge av økt kutall. Figur 2.3 viser dyretallet per bruk for noen ulike produksjonstyper:

Figur 2.3 Dyretallet per bruk på Østlandet

Endringene i produktiviteten kan vi finne ved å se på omsatt mengde melk, antall slagbare smågriser, antall kg korn og kg saue- og lammekjøtt per årsverk. Det er gjort i figur 2.3a for femårsperioden. Figuren viser at melkeproduksjonen har en jevn utvikling med tydelig økt produktivitet i hele perioden. De andre produksjonene er mer følsomme for ytre faktorer. Korn og sau er tydelig påvirket av vekstforholdene, som direkte påvirker avlingen. Derfor ligger kornkurven lavere i 2006 enn i 2005.

Beiteforholdene har ført til dårligere kjøttavdrått på sauebruka de siste to årene. For svinebruka er målet å få fram flest mulig salgbar smågris. Om de blir solgt som smågris eller føret opp til slakt, avhenger av pris- og plassforholdene. Figuren viser en voldsom økning i antall smågris per årsverk. Årsaken er stabilt timetall, økt antall purker og sterkere utskifting av purkene slik at antall kull per purke og år øker. I dette tilfellet har antall kull per purke økt fra 1,99 i 2002 til 2,1 i 2006. Noen bruk har også leide purker fra purkeringer. Dette svekker sammenhengen mellom tallene for årspurker og tallene for avdrått i form av smågris per årspurke fordi purkene bare er på bruka 3 uker før grisning og i dieperioden.

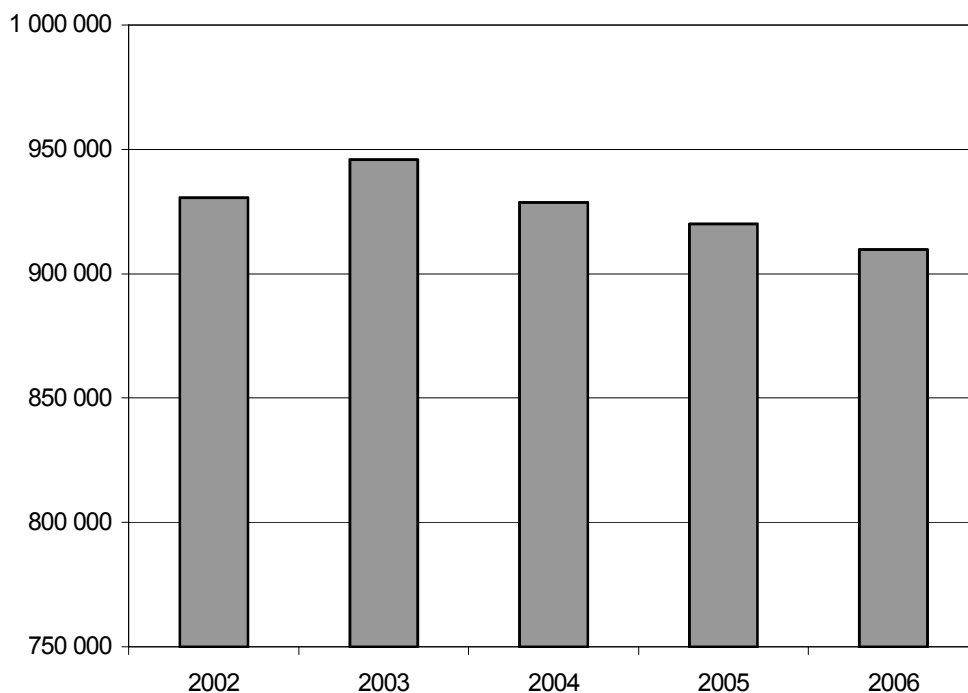

Figur 2.3a Endringer i produktiviteten på Østlandet. 2002 = 100

Produksjonsinntekter

Produksjonsinntekter er inntekt fra produksjon (for salg eller eget forbruk) av husdyr- og planteprodukter, tilskudd og økning i lagerbeholdning. Produksjonsinntektene uttrykt i 2006-kroner, viser økning fra 2002 til 2003, (se figur 2.4) men deretter er det en klar nedgang. Nedgangen fra 2003 til 2006 er på kr 36 200 eller en nedgang på snaut 4 prosent. En viktig faktor for denne nedgangen er stigningen i konsumprisindeksen som fra 2003 til 2006 var på 4,9 prosentpoeng, mens inntektene i løpende kroner har stått nesten stille.

Omfanget av produksjonene har økt for de fleste bruk, det gjelder både jordbruksarealet og antallet husdyr per bruk med husdyrdrift. Unntaket er kutallet per bruk som har gått ned pga nedlegging på flatbygdene. Den samme tendensen finner vi på svinebruka der gjennomsnittlig purketall har sunket litt av samme årsak. Isolert sett burde volumøkning gi høyere produksjonsinntekter, men her kommer prisene per kg inn i bildet og gir motsatt tendens for produkter som korn, smågris og lammekjøtt, mens prisene har økt for storfekjøtt og melk.

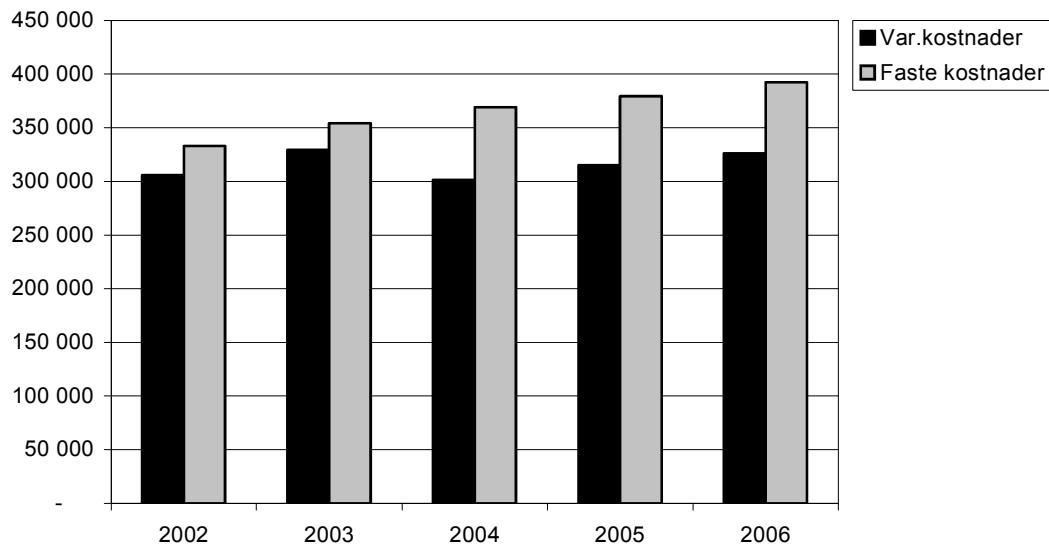

Figur 2.4 Gjennomsnittlig produksjonsinntekt per bruk 2002–2006 i 2006-kroner

2.3 Variable og faste kostnader

De variable kostnadene stiger nok litt som følge av økt produksjon på bruka, men størst betydning har nok prisstigningen på produktene. Totalt for femårsperioden har de variable kostnadene målt i løpende priser steget med kr 20 500 eller 7 prosent. Størst økning i nominelle kroner er det på varegruppa Andre forbruksartikler som også omfatter tjenesteyting fra dyrlege mm. Prosentvis har Andre forkostnader steget mest – med 45 prosent. Men i kroner er økningen snau kr 3 000.

De faste kostnadene har økt jevnt over femårsperioden, fra kr 332 900 i 2002 til kr 392 400 i 2006. Det er en økning på kr 59 500 eller 18 prosent. Størst bidrag til økningen finner vi i Maskinleie og Andre faste kostnader som begge har økt med ca kr 18 000 i perioden. Mer leasing ligger nok bak denne økningen. Drivstoffkostnaden har økt med kr 7 000 som følge av prisøkning, men også økt aktivitet i Tilleggsnæringer bidrar her. Avskrivninger på driftsbygg har økt med kr 11 000 som følge av betydelige investeringer de siste årene, og vedlikeholdet har økt med kr 4 000.

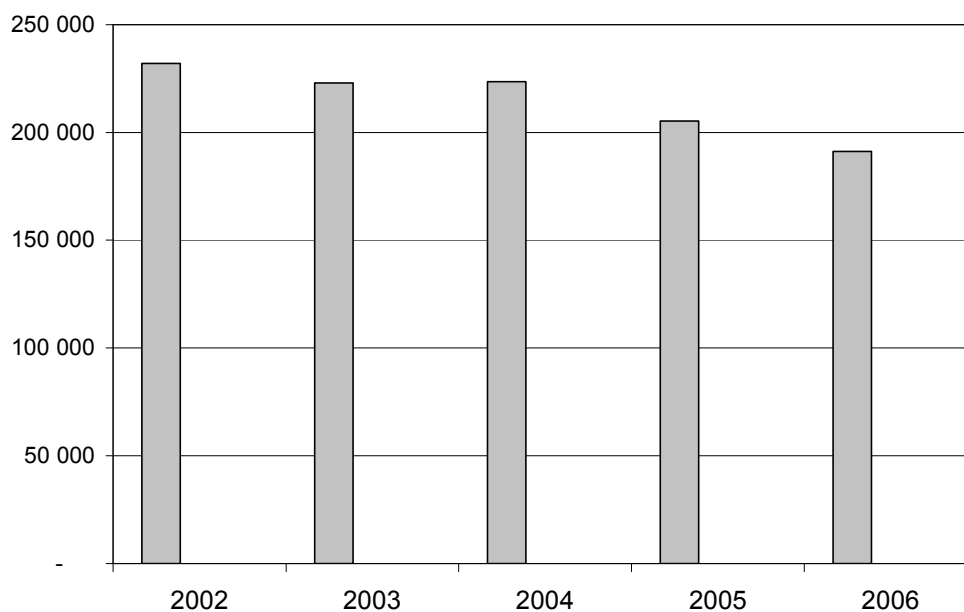

Figur 2.5 Faste og variable kostnader 2002–2006 i 2006-kroner

Økt maskinsamarbeid og maskinleie mellom bruk *kan* ha bidratt til at vedlikehold maskiner bare har økt med kr 1 500. Figur 2.5 viser hvordan disse endringene ser ut i sum når de uttrykkes i 2006-kroner. Da er økningen i variable kostnader over perioden ikke så stor, mens de faste kostnadene har steget en del mer.

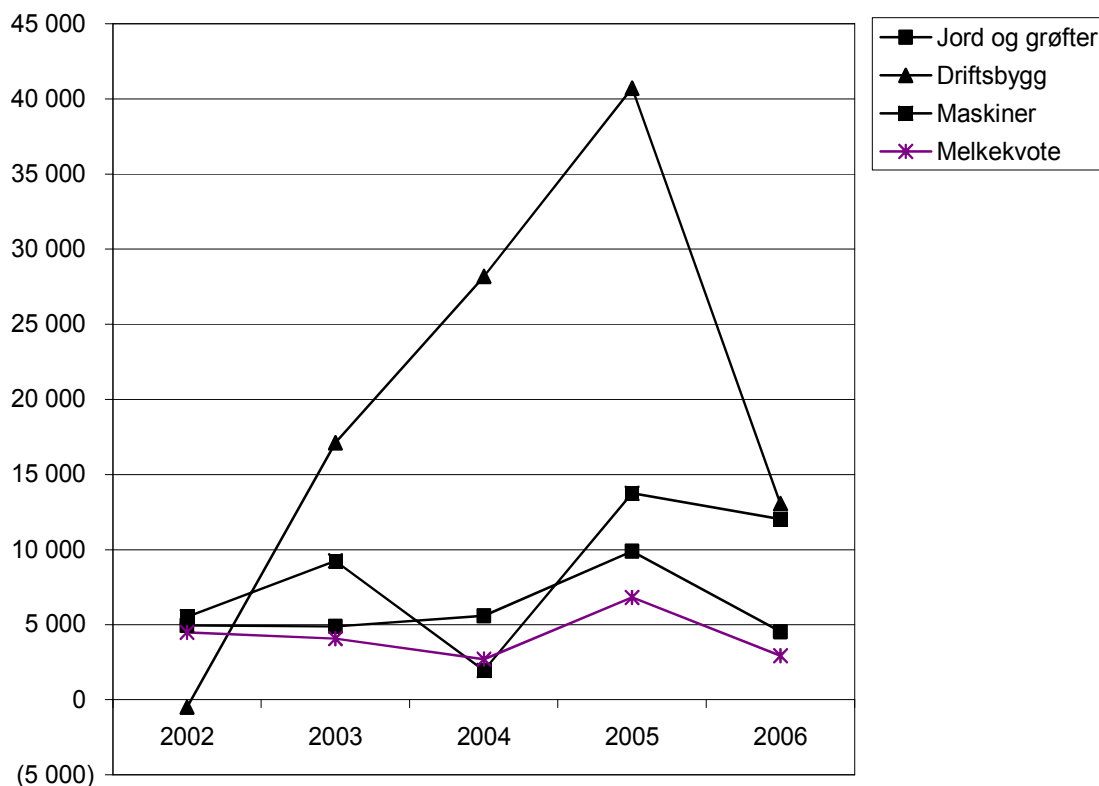
2.4 Økonomisk resultat

Om vi setter sammen tallene for produksjonsinntekt, variable og faste kostnader, får vi et inntrykk av hvordan driftsoverskuddet har endret seg i den siste femårsperioden. Figuren 2.6 viser at driftsoverskuddet fra jordbruket har gått klart nedover i perioden. Inntektene har hatt en liten økning først i perioden, men en nedgang de neste årene. Med stigende kostnader blir utviklingen av jordbruksoverskuddet negativ.

Figur 2.6 Driftsoverskudd jordbruk på Østlandet 2002–2006 i 2006-kroner

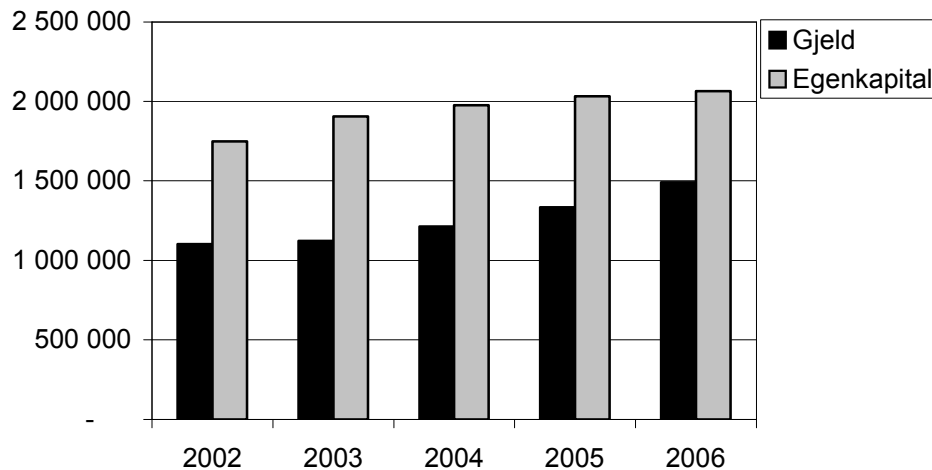
Østlandets jordbrukere kan antagelig velge mellom flere inntektskilder enn brukere i andre deler av landet. Det er ikke utenkelig at denne muligheten påvirker valgene den enkelte bruker foretar med hensyn på framtida. Noen velger å satse videre på jordbruket, mens andre avventer situasjonen. Dette kan vi få et inntrykk av i tallene for nettoinvesteringer, som er sum investert i året med fradrag for avskrivninger, nedskrivninger og frasalg. De er vist i figur 2.7:

Figur 2.7 Nettoinvesteringer i snitt på alle bruk Østlandet

Driftsbygg har hatt den største satsingen, med unntak av året 2006. Maskininvesteringene har ligget lavere og varierer også noe, men med en stigende tendens. Figuren viser at satsingen på melkekvoter utgjør forholdsvis beskjedne beløp, og ligger ganske stabilt. Alt i alt antyder tallene en viss optimisme, med unntak for investeringer i driftsbygg siste år.

Synet på investeringer vil også være påvirket av forholdene omkring gjeld og egenkapital. Vi skal derfor se på hvordan disse faktorene i økonomien har endret seg siden 2002. Figur 2.8 viser at både sum gjeld og egenkapitalen har økt i denne perioden. Det lave rentenivået først i perioden har nok bidratt til sparing, som nå, etter flere renteøkninger, flater noe ut.

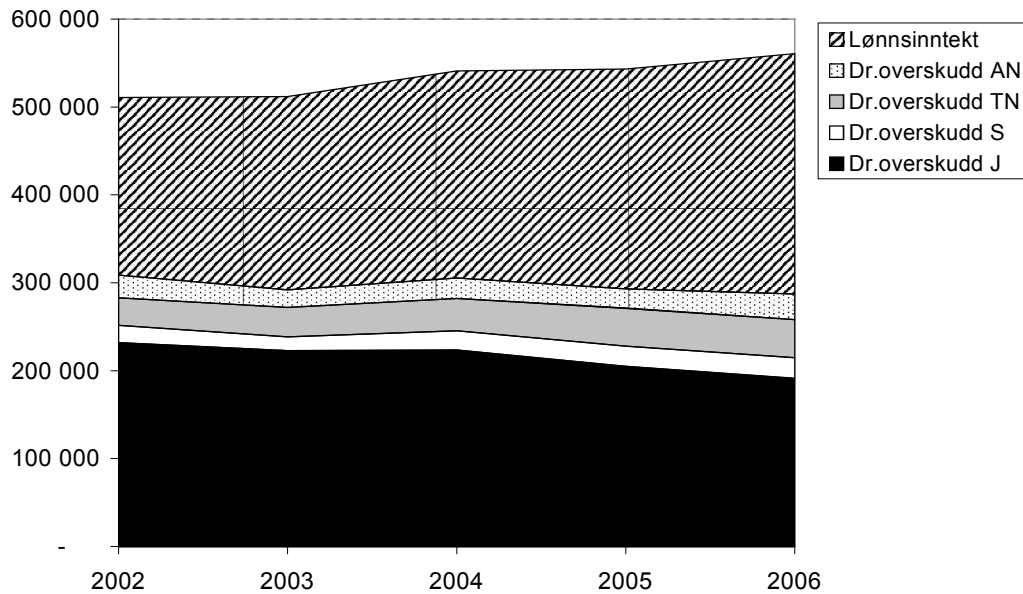

Figur 2.8 Gjeld og egenkapital på Østlandet 2002–2006

De samlede økonomiske resultatene på bruka blir presentert i figur 2.9, der det nederste feltet viser driftsoverskudd fra jordbruket, neste felt viser driftsoverskudd fra skogen, de to neste er overskudd fra tilleggsnæring (TN) og annen næring (AN), mens det øverste feltet viser lønnsinntekter. Lønnsinntekter har fått større og større betydning for brukas økonomi. Det ser ut for å være lettere å hente kontanter fra lønnsarbeid enn fra selvstendig næringsvirksomhet utenom jordbruket. Skogbrukets bidrag til nettoinntekten er lite, og har vært stabilt de to siste årene. Årsaken til dette er nok at skogen i dag drives hovedsakelig av entreprenører med stort og moderne utstyr. Samtidig har tømmerprisene hatt små endringer de siste årene. Disse forholdene bidrar til at skogeieren ikke får så mye ut av sitt eierskap om han eller hun ikke sjøl bidrar aktivt i skogen.

Bidraget fra Tilleggsnæring og Annen næring øker ikke særlig mye. Forklaringen kan være at tida hos de fleste brukerne bli brukt mer til lønnsarbeid enn til å satse på nye næringer. Det ligger også i tallene at det er relativt få bruk som gjør mye ut av disse andre næringene. De fleste har hittil bare mindre inntekter herfra. Vi har tatt med noen flere detaljer om disse næringene i avsnitt 4.2.

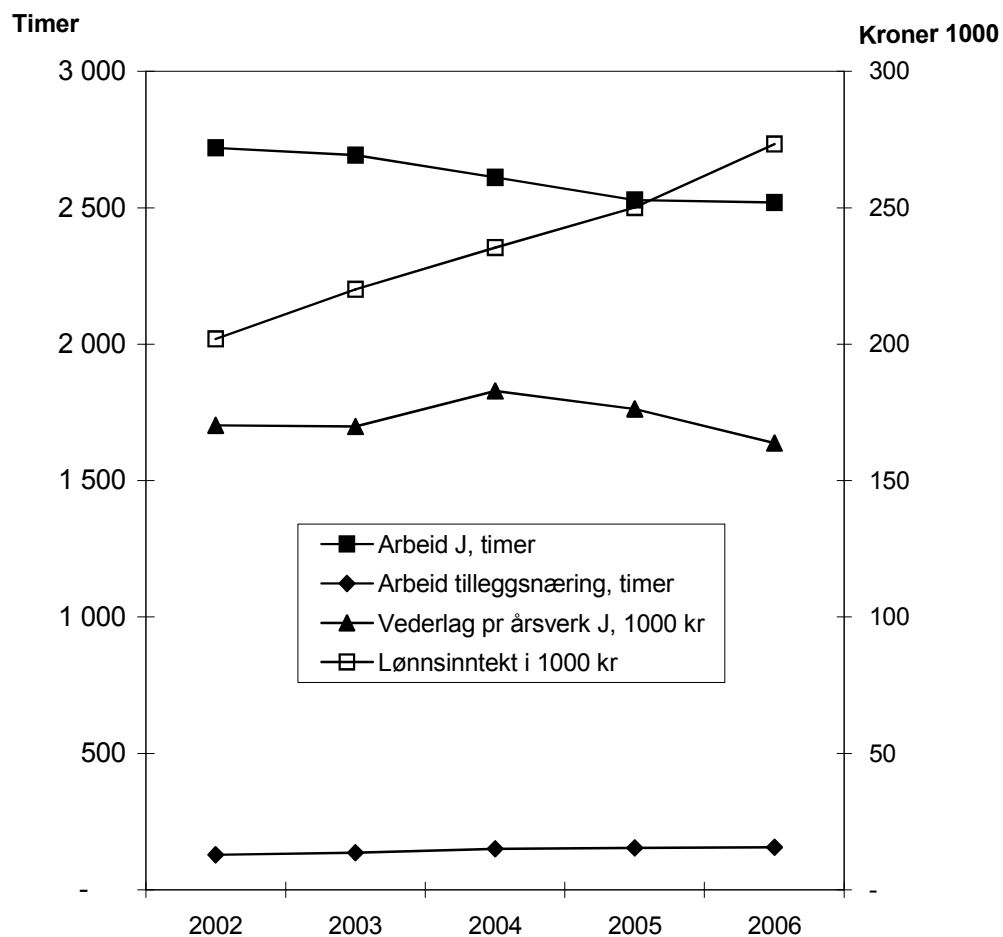
Inntektskilder

Figur 2.9 Ulike bidrag til nettoinntekt Østlandet i femårsperioden

Arbeidsinnsatsen i jordbruket er svakt dalende i femårsperioden, se figur 2.10. Samtidig er det bare meget svak økning i timeforbruket til Tilleggsnæringer. Dette avspeiler at det uansett bosted i fylkene synes mulig å finne arbeidsinntekt fra lønnet arbeid som erstatning for sviktende overskudd fra jordbruket. Lønnsinntektene på bruka har steget betydelig i perioden. Et vesentlig bidrag til overskuddene fra tilleggsnæring eller annen næring er forbeholdt noen få bruk (se avsnitt 4.2 i kapittel 4). Kanskje viser dette at bare et fåtall er tilstrekkelig interessert i å utvikle nye næringer på egne bein. Tradisjoner og holdninger kan stå i veien for dette noen steder, eller kanskje virker det for vanskelig å komme i gang på grunn av alt det offentlige regelverket som skal oppfylles.

Vederlaget til arbeid og egenkapital per årsverk regnes som et viktig uttrykk for hva brukerne får igjen for innsatsen av arbeid og egenkapital i jordbruket. Fra 2002 til 2006 har vederlaget på Østlandsbruka først steget litt, men så har det falt under nivået i 2002. Det viser at tiltakene i jordbrukspolitikken som skulle øke bøndenes inntekter, ikke har fått den virkningen som var tiltenkt av politikerne.

Figur 2.10 *Arbeidstid i jordbruk og tilleggsnæring målt i timer. Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i jordbruket, og lønnsinntekt per bruk målt i 1000 kroner med løpende verdi*

3 Utviklingen for noen viktige driftsformer

I dette kapitlet presenterer vi nøkkeltall for den økonomiske utviklingen de siste fem åra for de viktigste driftsformene på Østlandet. Først noen ord om den enkelte driftsformen:

- Driftsformen «melk» omfatter både rein melkeproduksjon og kombinert produksjon av melk og storfeslakt. Hovedtallene er fra andre bygder, men utviklingen på flatbygdene er også nevnt.
- Driftsformen «korn» er ren korndyrking uten noe vesentlig husdyrhold. Tallene er bare fra flatbygdene.
- Driftsformen «korn og melk» tilsvarer den kombinerte driftsformen kornproduksjon, melkeproduksjon og storfeslakt. Tallmaterialet er hentet kun fra flatbygder.
- Tallmaterialet for «korn og svin» er hentet kun fra flatbygder.
- Tallmaterialet for «sauhold» er hentet kun fra andre bygder.
- Tallmaterialet for «ammekyr» er hentet fra hele Østlandet.

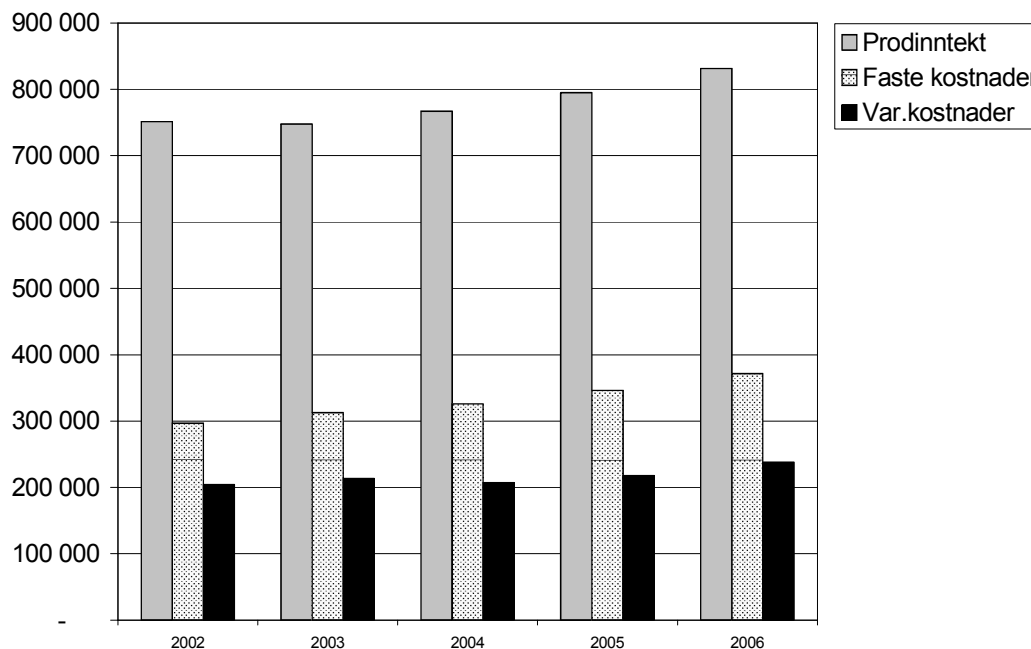
En viktig generell kommentar som gjelder for alle driftsformer, er at gjennomsnittlig jordbruksareal (daa) og antall husdyr per bruk har økt i perioden. Isolert sett vil denne utviklingen gi en økning i både produksjonsinntekter og kostnader, men det økonomiske resultat avhenger også av prisnivået på produktene og innsatsfaktorene, og av tilskudd.

3.1 Melk

Tallene for melkeproduksjon er henta fra området Andre bygder på Østlandet, da flatbygdene melkebruk blir færre og færre. I løpende kroner (se tabellene bakerst i heftet) har inntektene steget jevnt de siste fire årene. Forklaringen på inntektsendringen finnes først og fremst i bedre priser på kjøtt, men også et økt volum på både melk og slakt. Melkesalget per bruk og år har økt i femårsperioden fra 78 800 til 90 750 liter. Gjennomsnittlig melkepris var i 2002 kr 3,59, mot kr 3,50 i 2006. Storfeslakt gikk kraftig ned i pris i 1999 på grunn av overproduksjon. I 2002 var prisen på annet storfekjøtt enn kukjøtt kr 30,58 per kg. Fem år seinere er prisen kommet opp i kr 35,55 per kg. Kuslakt

har steget med kr 4,00 per kg i perioden. Salget av storfekjøtt per bruk og år har økt fra 3 466 kg til 4 107 kg i femårsperioden.

Figur 3.1 viser en viss økning i produksjonsinntektene for bruk med melkeproduksjon og storfeslakt fra 2002 til 2006. Både faste og variable kostnader har også økt i denne perioden.

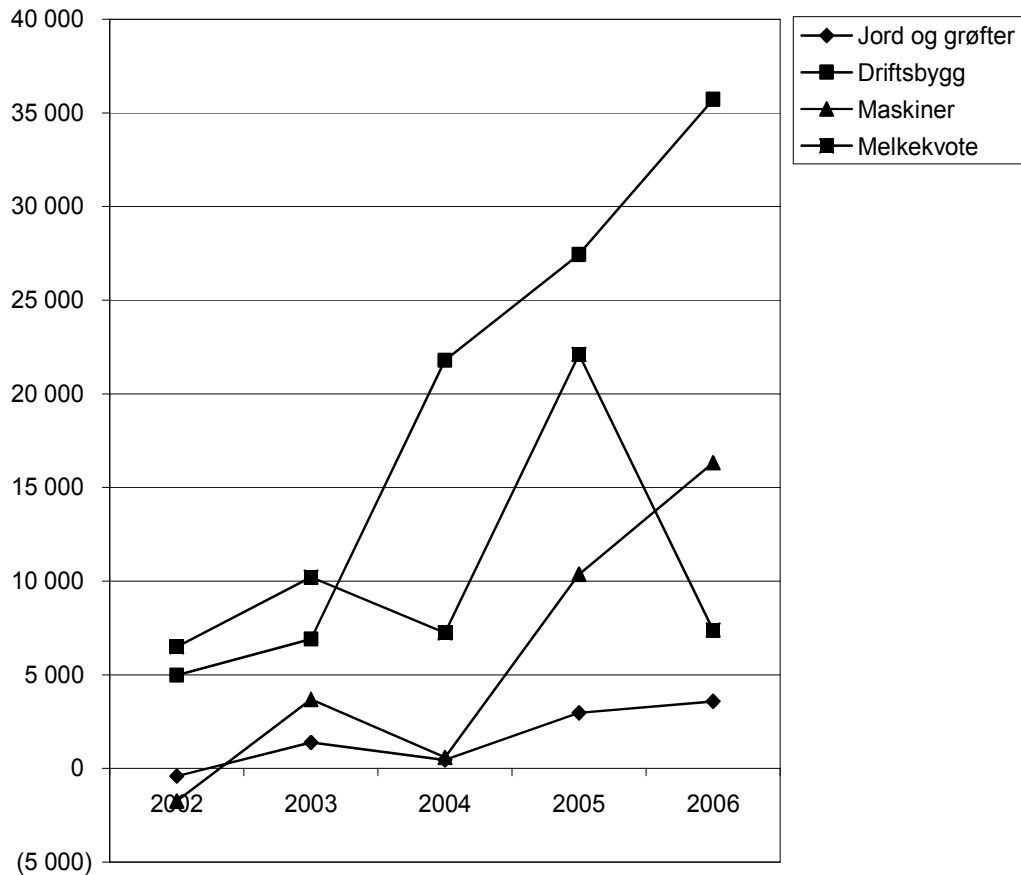
Figur 3.1 Inntekter og kostnader for melkebruk andre bygder på Østlandet i 2006-kroner

Tilskuddene har i femårsperioden økt med drøye kr 5 000 per bruk. Årsaken er økte arealer og flere slaktedyr. Posten driftstillegg, grunntilskudd og distriktstilskudd har derimot gått ned med ca kr 9 000 per bruk. Dette kommer av kutt i driftstillegget og fjerning av grunntilskuddet i prisen på storfeslakt.

Sum variable kostnader øker i takt med økt omfang av produksjonen, og med stigende priser på driftsmidlene. Fra 2002 til 2006 har sum variable kostnader målt i løpende priser økt med kr 33 700, eller 16 prosent, på melkebruk i Andre bygder. De faste kostnadene per bruk i 2006 var kr 371 558, som er en økning på nesten kr 75 000, eller 25 prosent, på fem år. Samtidig har årskuttallet bare økt med 0,8 årskyr. Størst bidrag til økte faste kostnader kommer fra maskinleie som har økt med 72 prosent i perioden. Vedlikehold driftsbygg og drivstoff har også økt kraftig, med henholdsvis 59 og 53 prosent.

Den sterke økningen i kostnadene har ført til at driftsoverskuddet for melkebruka på andre bygder har hatt en nedgang på kr 28 300, som er 11 prosent, i femårsperioden!

Figur 3.2 viser at investeringene på melkebruk i Andre bygder har økt i femårsperioden, med unntak for melkekvoter, som er tilbake på 2004-nivå i 2006. Det er særlig kjøp av maskiner og driftsbygg som bidrar til økning.

Figur 3.2 Nettoinvesteringer på melkebruk, Andre bygder på Østlandet. 2006-kroner

Variasjoner mellom bruka

Gjennomsnittstallene for melkebruk skjuler store variasjoner mellom bruk som i utgangspunktet er ganske like med hensyn til ressurser. Brukerens valg på alle nivåer preger resultatene i stor grad. For å belyse dette litt nærmere, har vi gruppert 65 melkebruk fra Østlandets Andre bygder etter størrelsen på overskuddet per årsku før avskrivninger. Bruk med kvote under 50 000 liter er tatt ut. Det er også bruk der brukeren i året har mottatt mer enn kr 50 000 i sjukepenger. De 18 bruka med høyest overskudd utgjør Høy-gruppa, mens de 18 bruka som har lavest overskudd før avskrivninger, er Lav-gruppa.

Inntekt per årsku	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Melk	20 880	22 868
Livdyr og slakt	9 093	15 545
Grovforsalg mm	548	1 383
Arealtilskudd	6 886	7 947
Husdyrtilskudd	4 302	4 374
Sum inntekt per ku	41 708	52 117

Størst forskjell mellom gruppene viser inntekten fra livdyr og slakt: Høy-gruppa har kr 6 452 mer i inntekt per ku. Samlet er inntekten per ku ca kr 10 500 større i Høy-gruppa. Dette er 25 prosent mer enn Lav-gruppa. Vi har ikke tatt med driftstillegget i denne inntekten per ku, da tillegget er et fast beløp uansett størrelsen på kuflokken ut over 5 kyr.

Variable kostnader omfatter de direkte forbrukspostene som varierer i takt med dyretallet. Større forbruk av kraftfôr, livdyr og kostnader til grovfôr i Høy-gruppa er knyttet til en slaktemengde som er 77 prosent større. Samtidig er melkemengden per ku 479 liter større i Høy-gruppa. Sum variable kostnader er forbausende like tatt i betraktning at Høy-gruppa har større produksjon.

Variable kostnader per årsku	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Kraftfor	7 466	8 944
Annet for	1 131	706
Kjøpt livdyr	1 348	1 915
Dyrlege, medisin	1 376	1 349
Forbruksartikler	1 687	1 541
Gjødsel, kalk, frø	2 608	2 108
Syre og plantevern	420	421
Sum kostnader	16 035	16 984

De faste kostnadene viser derimot større forskjell. Disse kostnadene er det ikke så lett å forandre, da de følger av valg brukeren har gjort tidligere. Over flere år vil det likevel være mulig å påvirke disse kostnadene. Maskinsamarbeid har på mange bruk bidratt til lavere maskinkostnader. Kjøring for andre (i tilleggsnæring) øker forbruket av drivstoff. Samtidig får brukeren økt utnyttningen av maskinene, og leieinntekten for maskinene er her trukket fra i jordbrukets kostnader. Et utslag av kostnadsjakten er at utgiftene til leid hjelp nesten står stille. Det er verd å merke seg at det er bruka med svakest overskudd per ku som har klart størst kostnader til leid hjelp, uten at det dermed er sagt hva som er årsak eller virkning.

Faste kostnader per årsku	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Maskiner, vedlikehold, drivstoff og leie	5 830	4 427
Driftsbygg vedlikehold	2 166	1 857
Jord, grøfter, vannanlegg	301	313
Leid arbeid netto	2 099	1 362
Jordleie	842	562
Forsikring og strøm	2 887	2 684
Administrasjon	3 076	3 138
Sum faste kostnader per ku	17 201	14 342

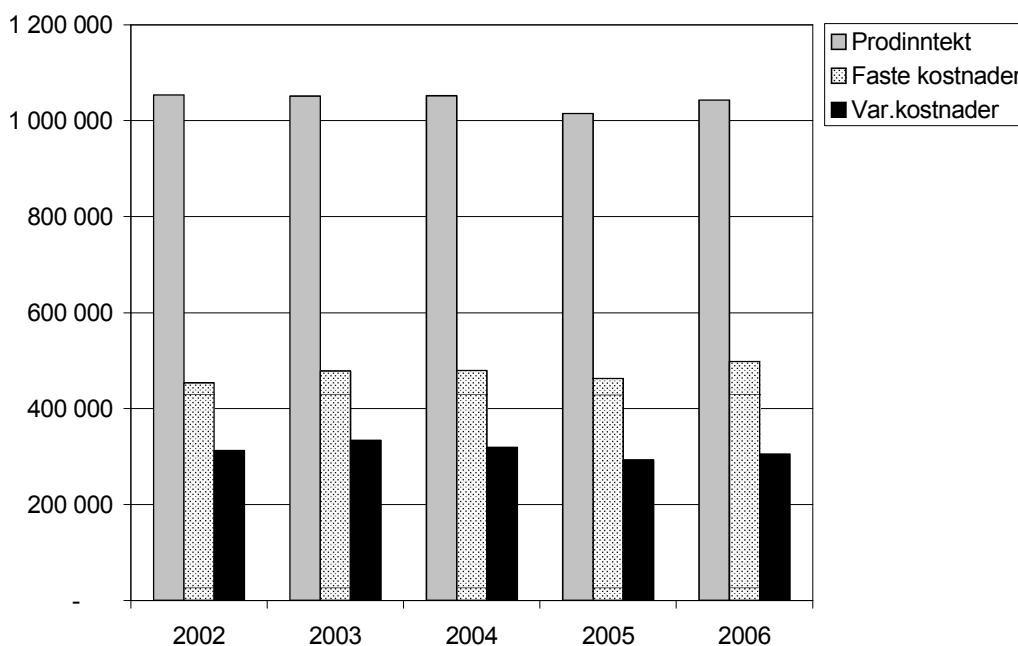
Forskjellen mellom gruppene for sum faste kostnader per årsku er kr 2 859. Her er avskivningene ikke med. Det er særlig kostnadene til leid arbeid og maskin/jordleie som viser forskjell. Leid arbeid netto er bruttokostnadene til leid hjelp redusert med tilskudd til avløsning. Tallene viser at Lav-gruppa har leid en god del mer hjelp enn det avløser-tilskuddet dekker. Høy-gruppa har et areal som er 39 daa større og 2,9 årskyr mer enn Lav-gruppa. Vi kan derfor regne med bare små stordriftsfordeler for Høy-gruppa.

Resultatmal	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Dekningsbidrag m/tilskudd, per årsku	25 673	35 134
Driftsoverskudd før avskrivning, per årsku	8 472	20 791
Driftsoverskudd før dr. tillegg, per årsku	4 191	15 420
Driftsoverskudd i alt J, m/driftstillegg	110 317	304 155

Dekningsbidraget per årsku i Høy-gruppa er 37 prosent større enn i Lav-gruppa, hovedsakelig på grunn av større inntekter. Når de faste kostnadene i Lav-gruppa er ca. kr 2 860 større per ku, må overskuddet preges av det. Forskjellen i overskudd per ku før driftstillegg er på kr 11 100, og det samla overskuddet fra jordbruket blir nesten tre ganger så stort i Høy-gruppa.

Melkeproduksjon på flatbygdene

Melkebruka på flatbygdene – det er bare 29 bruk med i 2006-tallene – har produksjonsinntekter som ligger ca. kr 211 600 høyere enn for melkebruka i Andre bygder. Årsaken er større bruk med ca. 31 tonn mer levert melk per bruk. I femårsperioden har melkesalget økt med nesten 7 000 liter per bruk. Det blir likevel en nedgang i produksjonsinntektene på kr 10 500. På disse bruka har tilskuddene gått ned med kr 23 400 på grunn av redusert driftstillegg og grunntilskudd. De variable kostnadene sank med ca. kr 7 000 i perioden. Det *kan* skyldes at grovfôrarealet per ku har økt med 7 prosent og lagt grunnlaget for at kraftfôrkostnaden er 8 prosent lavere. Lavere kostnader til plantevern, kjøp av dyr og konserveringsmidler kan være en følge av brukernes fokus på mer lønnsom drift.

Figur 3.3 Inntekter og kostnader for melkebruk på flatbygdene, 2006-kroner

På flatbygdbruka har de faste kostnadene økt med kr 45 000 i perioden, en økning på 10 prosent. De største bidragene til denne økningen kommer fra Andre faste kostnader med nesten kr 25 000 mer, maskinleie med kr 10 000 mer (økt leasing), vedlikehold

driftsbygg med kr 6 000 mer og drivstoff med en økning på kr 5 000. Driftsoverskuddet for flatbygdbruka har sunket tydelig, fra kr 287 800 i 2002 til kr 239 500 i 2006. Nedgangen utgjør 17 prosent.

3.2 Kornproduksjon

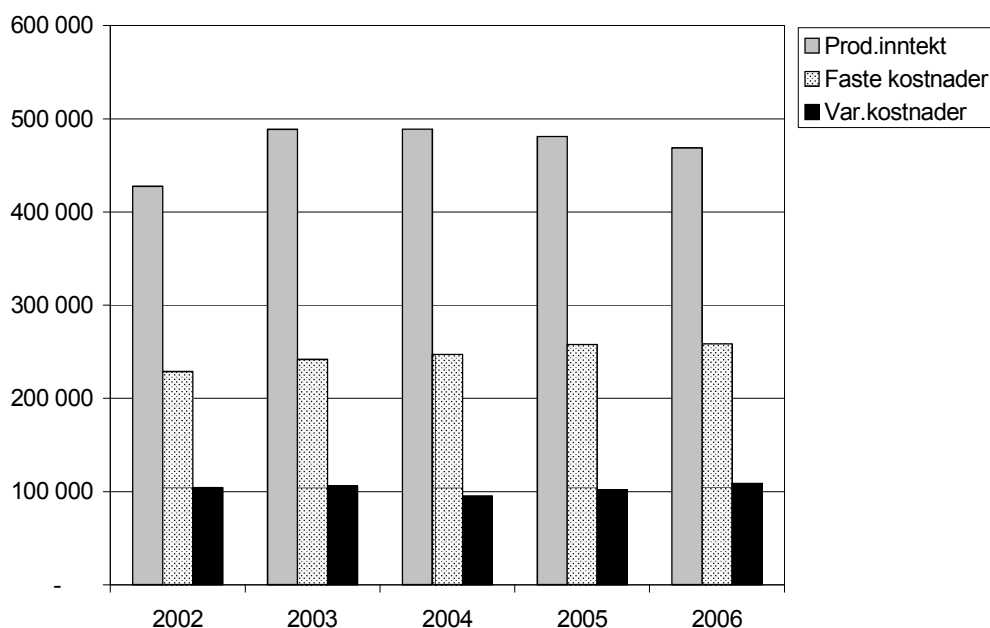
Produksjonsinntektene for kornproduksjon er naturlig nok særlig påvirket av årlige variasjoner i avlingsnivå. I femårsperioden har avlingene vært lavere enn normalt i 2002 og delvis i 2006. 2006 ga normale avlinger av bygg og hvete, men svakere avling av havre. Prisene på både hvete, bygg og havre har sunket i perioden, bygg med 11 øre per kg, hvete med 18 øre per kg mens havren har gått ned med 9 øre per kg. Arealet på flatbygdenes kornbruk fortsetter å øke, og er i 2006 på 389 dekar. Kornet tar 370 dekar mens grovføret har 11 dekar. Det er bygg og hvete som dominerer med 32 prosent hver, mens havren har 26 prosent av kornarealet. Av totalt areal er 100 dekar leid areal, en økning på 41 dekar i femårsperioden. Samlet gir dette en inntektsøkning fra planteprodukter på ca kr 41 000 fra første til siste år i femårsperioden, men her var 2002 et år med avlinger godt under gjennomsnittet.

Tilskuddene har økt på kornbruka, dels som følge av kompensasjon for synkende kornpriser men også på grunn av økt areal. I femårsperioden har sum tilskudd på bruka økt med kr 25 200 eller 23 prosent. Økningen ligger i tilskudd til areal og kulturlandskap.

De variable kostnadene har økt beskjedent med bare kr 4 600, en økning på 4 prosent. Den årlige kostnaden til plantevernmidler viser en nedgang i perioden på 8 prosent. Størst økning viser gjødsel og kalk, som har økte med 7 prosent mens kornarealet bare har økt med drøyt fire prosent.

De faste kostnadene i kornproduksjon har steget med 13 prosent i femårsperioden, fra kr 228 600 til kr 258 400. Størst økning i kroner har Andre faste kostnader som har økt med kr 15 000 eller ca. 23 prosent. Maskinleie viser en økning på 42 prosent eller ca. kr 7 000. Her kan økt bruk av leasing være et bidrag, siden avskrivningene på maskinparken faller svakt. Avskrivninger på driftsbygg viser en økning på 18 prosent. Det antyder at også kornbruka må gjøre endringer i bygningsmassen når volumet av avlingene øker. Samlet sett har de faste kostnadene økt med 13 prosent, det samme som forrige år.

Driftsoverskuddet for kornbruka på flatbygdene viser en økning på snaut kr 7 000 i perioden, eller 7 prosent. Her må vi ha i mente at det første året i perioden var et dårlig avlingsår med lavt overskudd. Samtidig har tilskuddenes andel av inntektene økt fra 26 prosent i 2002 til 29 prosent i 2006. De fallende kornprisene har blitt delvis kompensert med økt arealtilskudd.

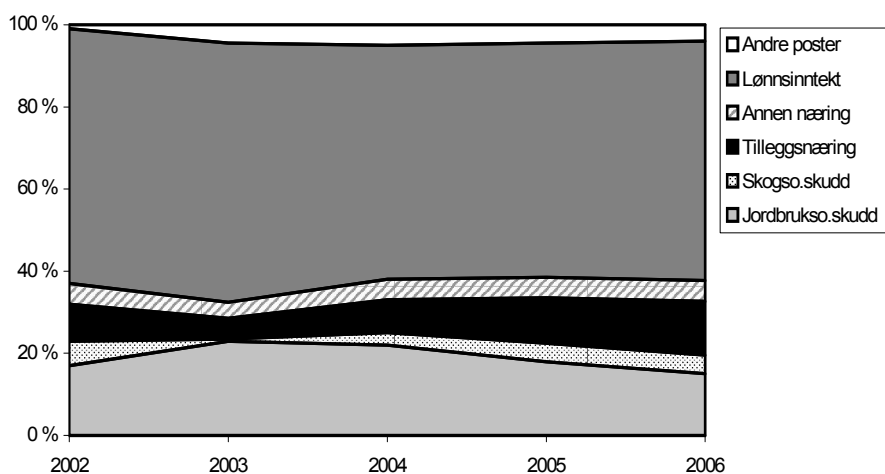

Figur 3.4 Inntekter og kostnader for kornproduksjon på flatbygdene, 2006-kroner

Sammensetning av nettoinntekt

Nettoinntekten på kornbruka har i femårsperioden økt med kr 142 000 eller 25 prosent. Bidragene fra de ulike næringene beskriver hvordan situasjonen har endret seg for kornbruka. Før var jordbruket en større bidragsyter enn nå. Samtidig har lønnsinntektenes andel av nettoen gått noe ned, mens vi kanskje skulle forvente det motsatte. Det viser seg at satsing på tilleggsnæringer (= utnyttelse av jordbrukets eiendeler i virksomhet utenom jordbruket) og på andre næringer helt utenom landbruket, har økt en god del, særlig tilleggsnæringene. Også pensjoner og sjukepenger viser en betydelig økning. Netto rentekostnader er gått ned fra kr 37 900 i 2002 til kr 24 000 i 2006; en endring som skyldes at renteinntektene har sunket med ca. kr 9 000, mens renteutgiftene har sunket med ca. kr 21 000. Figur 3.5 viser hvordan de ulike bidragene til nettoinntekten fordeler seg prosentvis.

Også arbeidsinnsatsen på kornbruka er i endring. Det totale timetallet i jordbruket har sunket fra 1156 timer i 2002 til 964 i 2006. Av dette har familien selv bidratt med 91 prosent i 2002 mot 88 prosent i 2006. Timetallet i Tilleggsnæringer er fortsatt bare på 191 timer i året, men det viser en økning på 8 prosent.

Figur 3.5 Bidrag til nettoinntekten i prosent fra de ulike næringene på kornbruk

Variasjoner mellom bruka på flatbygdene

Som i melkeproduksjonen skjuler gjennomsnittstallene for kornbruka store variasjoner mellom bruk. Også her har vi sett på forskjellen mellom yttergrupper. Utgangspunktet er 49 kornbruk som er større enn 100 dekar på Østlandets flatbygder. Her er det utelatt brukere over 65 år og brukere som har mottatt mer enn kr 50 000 i sjukepenger i 2006. Bruka er sortert etter overskudd per dekar før avskrivninger. De 14 bruka med lavest overskudd er Lav-gruppa, mens de 14 høyeste er Høy-gruppa.

Inntekter, kr per dekar	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Korninntekt	605	969
Annen inntekt	40	68
Tilskudd	159	120
Sum inntekt	803	1 157

Tallene viser at korninntekten per dekar er ganske ulik. Litt av forklaringen er at avlingene i snitt er 343 kg per dekar i Lav-gruppa, mot 489 kg per dekar i Høy-gruppa. Det er ganske lik fordeling av kornslagene i gruppene, med unntak for større andel oljefrø i Høy-gruppa. I tillegg har Høy-gruppa høyere avlinger per dekar: Hveteavlingen er 185 kg større, byggavlingen er 112 kg større mens havren har gitt 213 kg mer per dekar i Høygruppa. Disse forholdene bidrar til å øke inntektene sjøl om kornprisene har gått noe ned.

De variable kostnadene viser mindre variasjon mellom gruppene. Høy-gruppa har brukt mindre av både såkorn, gjødsel og forbruksvarer per dekar, men har brukt ganske likt med plantevernmidler. Totalt kornareal er henholdsvis 274 og 412 dekar slik at Høy-gruppa har betydelige stordriftsfordeler. Det slår ut på de faste kostnadene.

Variable kostnader, kr per dekar	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Sakorn og frø	74	67
Gjødsel og kalk	145	134
Div forbruksartikler	39	17
Plantevern	48	47
Sum variable per dekar	306	265

De faste kostnadene i korndyrkinga har vært under press de siste åra med synkende lønnsomhet. Likevel har mange bruk blitt hengende igjen med gamle, høye kostnader og det samme arealet. Avskrivninger på tidligere investeringer bidrar tydelig her. Store innleide arealer kan gi grunnlag for reduserte kostnader per enhet, og det er stadig flere bruk som har tilpasset seg på denne måten.

Faste kostnader, kroner per dekar	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Maskinkostnader i alt	349	238
Driftsbygg i alt	131	91
Andre anlegg	30	12
Leid arbeid netto	22	8
Jordleie	33	46
Strøm og forsikring	119	61
Administrasjon	120	61
Sum faste kostnader m/avskrivninger	804	516

Faste kostnader per dekar i Lav-gruppa utgjør kr 288 mer enn Høy-gruppa, eller 56 prosent mer. Det gir utslag på overskuddet og forsterker virkningen av at inntektene også er betydelig bedre i Høy-gruppa. Forskjellen i areal må ta en del av skylda for høye faste kostnader i Lav-gruppa.

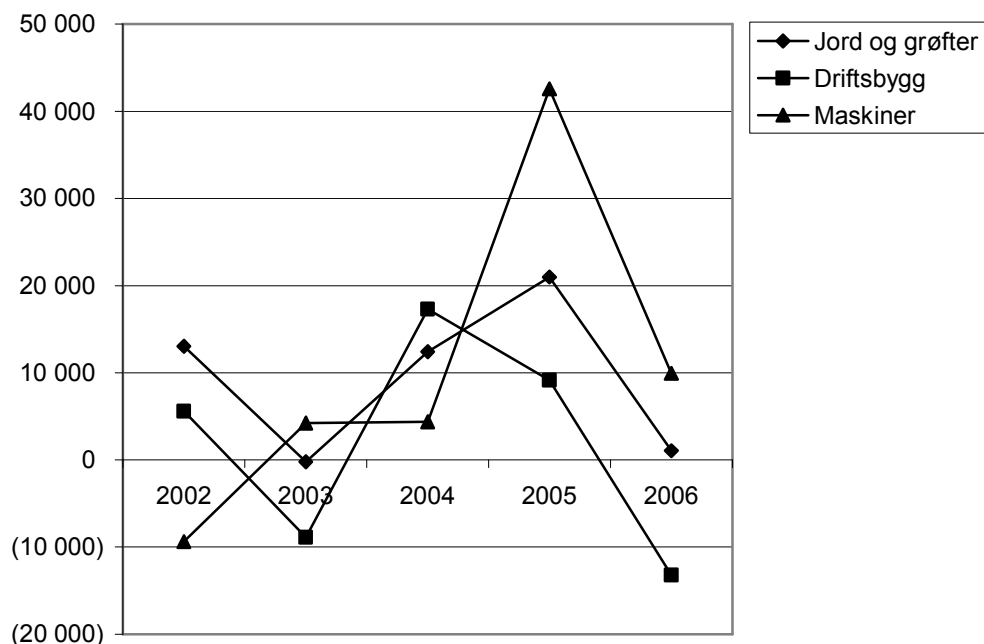
Resultatene for korngruppene viser den store forskjellen som følger av både ulik inntekt og ulike faste kostnader:

Resultatmal, kroner per dekar	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Dekningsbidrag m/tilskudd	497	893
Driftsoverskudd før avskrivning	-65	530
Driftsoverskudd	-306	377
Driftsoverskudd J i alt	-73 220	156 510

Det er ingen bedring siden 2005 når flere av bruka i dette materialet går med underskudd på grunn av svak inntjening i sin kornproduksjon. I 2006 hadde 22 av kornbruka et driftsmessig underskudd i sitt jordbruk. Forklaringen på at dette bare fortsetter år etter år, er ikke lett å finne, men tradisjoner har antagelig en viss betydning.

Investeringer

Investeringene på kornbruka har ligget lavt i mange år, men økte i 2004 og ble mer enn doblet i 2005. I 2006 er trenden stikk motsatt: Figuren nedenfor viser investeringene fordelt på ulike grupper av eiendeler for de 56 kornbruka på flatbygdene. Maskingruppa faller tilbake etter et hopp oppover i 2005. Driftsbyggene har falt tilbake omtrent til nivået i 2003, dvs. avskrivningen er større enn investeringen.

Figur 3.6 Nettoinvesteringer på kornbruk på Østlandets flatbygder

Kornbruk i andre bygder

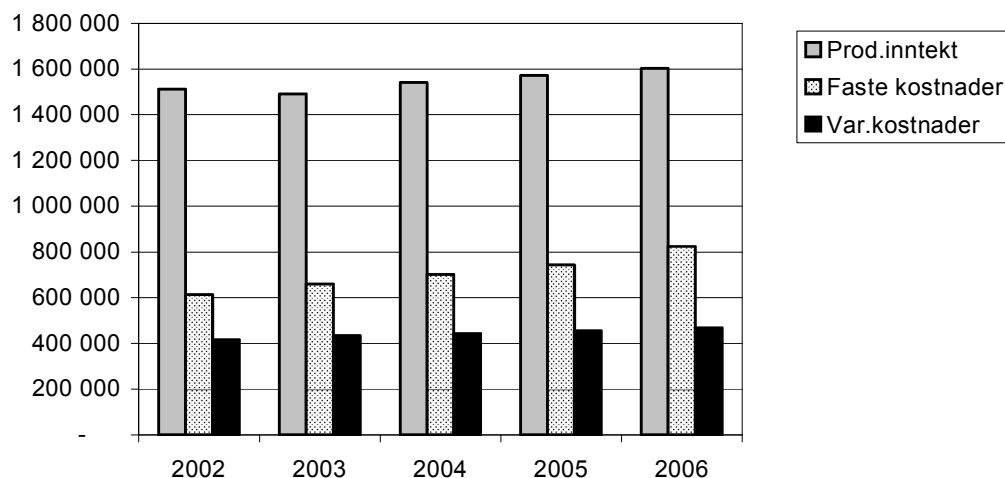
Antallet kornbruk i Andre bygder på Østlandet er synkende i vårt tallmateriale: det var 24 bruk i 2002 og bare 19 bruk i 2006. Disse bruka har ikke økt sitt areal siste året. Kornartene havre, bygg og hvete fordeler seg i 2006 ganske likt på et gjennomsnittsareal på 249 dekar. Avlingene ligger klart lavere enn på flatbygdene. Prisene på korn er også lavere, med unntak for havren. Jordbruksoverskuddet på disse bruka har vist en klart fallende tendens fra 2004 til 2006, fra kr 84 600 i 2004 til kr 24 200 i 2006.

Skogbruket bidrar derimot til inntektene i større grad her enn på flatbygdene. Men i 2006 er dette forholdet blitt snudd. Tilleggsnæringer og Andre næringer har ikke fått samme omfang som på flatbygdene, men lønnsinntektene bidrar i 2006 for første gang mer på disse bruka enn på bruka på flatbygdene. Lønnsinntekten var på kr 230 600 i 2002 og har steget til kr 418 800 i 2006. Det betyr at lønnsinntekten nå bidrar med 81 prosent av nettoinntekten på disse bruka. Gjelda har økt med kr 81 000 siste året. Egenkapitalprosenten, som har ligget stabilt rundt 74 prosent, har i 2006 falt til 65 prosent.

3.3 Kornproduksjon og melk

Det er en betydelig reduksjon av antall bruk med denne driftsformen i vår statistikk: Fra 23 bruk i 2002 til 14 bruk i 2006. Produksjonsinntektene viser en forsiktig økning på kr 91 000 i femårsperioden. Det er en økning på 6 prosent. Årsakene er flere, men først og fremst en økning av mjølkesalget. Det er fortsatt vekst i kornarealet (+53 daa), men i 2006 er avlingene om lag som året før. Leie av areal har økt med 9 dekar siste år og 79 dekar i femårsperioden. Inntektene fra planteproduksjonen øker med kr 52 000 i 5-årsperioden, samtidig som kornprisen går ned. Forklaringen er en kraftig overgang fra havre og bygg til hvete. Tilskudd til areal øker bare litt siste året, men har i femårsperioden økt fra kr 142 300 til kr 174 500 på grunn av økt areal og økte tilskudd til korn. Sum tilskudd har gått ned i 5 års perioden med ca kr 14 000. Årsaken er her, som på andre mjølkebruk, at driftstillegget og husdyrtillegget er redusert samt at grunntilskuddet for kjøtt er borte. Disse postene mer enn veier opp økningen i arealtilskudd for korn.

Husdyrproduksjonen har også bidratt til økningen i inntekter. Melkemengden er gått opp med 21 tonn (15 prosent) mens slaktemengden har gått ned med 550 kg i femårsperioden. Bedre priser på storfekjøtt (+ kr 5,04 i gjennomsnitt) bidrar til økningen i inntekt.

Figur 3.7 Inntekter og kostnader for kornproduksjon og melk i 2006-kroner

De variable kostnadene viser en jevn økning som i kroner er på nesten 52 000. Dette er ikke uventet ut fra økningen i produksjon og priser. Kostnaden til gjødsel og kalk har alene økt med kr 19 000 i perioden mens kraftfôret har økt med kr 22 000. Økningen i faste kostnader er som forrige år sterkere enn en skulle forvente. Den er på nesten kr 210 000 i løpende priser. Her er det vedlikehold maskiner som bidrar mest (+ kr 50 800), Andre faste (+ kr 53 000), mens maskinleie øker med kr 29 000.

Det totale jordbruksarealet på bruka med korn- og melkeproduksjon har økt med 44 daa eller 13 prosent. Netto mekaniseringskostnader per dekar har økt fra kr 451 i 2002 til kr 497 i 2006. Det ser ut for at fornyelsen av maskinparken i større grad enn før skjer gjennom leasing isteden for kjøp siden avskrivninger for maskinparken synker tydelig. Økt maskinleie forteller det samme.

Tallene fra andre produksjoner enn jordbruk tyder på en økende innsats for å hente overskudd fra flere kilder. Satsingen på tilleggsnæringer slår ut med en firedobling av overskuddet der. Det meste av dette kommer fra økt leiekjøring med jordbrukets ma-

skinpark. Inntektene fra denne kjøringen bidrar med kr 27 600 til jordbruket i leie i 2006, det vil si 75 prosent mer enn i 2002.

Nettoinntekten på disse bruka har i femårs perioden falt med kr 34 000. Lønnsinntektene har steget med kr 87 000, mens renteutgiftene har falt med kr 39 000. Disse tallene greier likevel ikke å demme opp for det kraftige fallet i jordbruksoverskudd fra kr 481 000 til kr 310 000 i perioden.

3.4 Kombinert kornproduksjon og svinehold

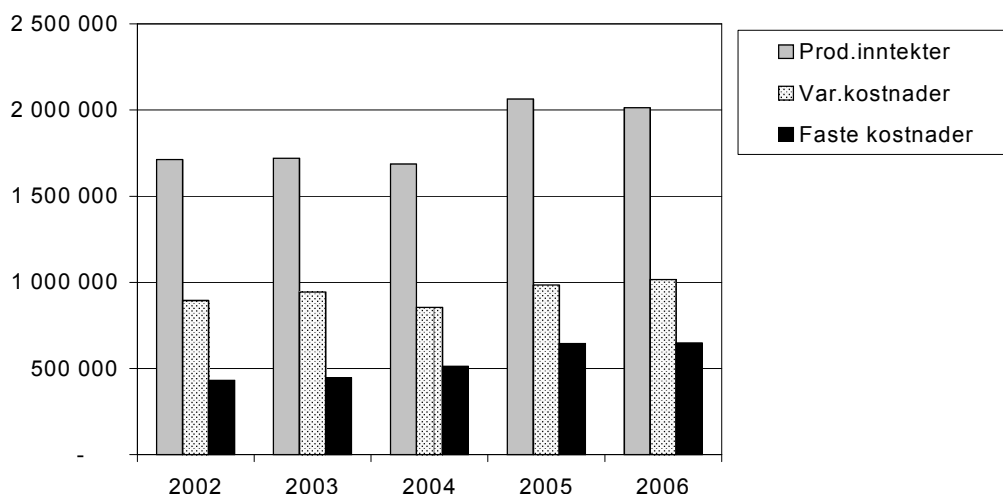
Lønnsomheten i kombinasjonen kornproduksjon og svinehold er følsom for svingninger i årsvekst, kornpriser og markedet for svinekjøtt. Kornavlingene på disse bruka var litt over middels i 2006, og godt over middels i 2004 og 2005. Prisene på bygg var 11 øre lavere i 2006 enn i 2002, mens hveteprisen lå 14 øre lavere i 2006. Kornarealet i 2006 er omtrent som i 2005, dvs. ca. 80 dekar mer enn i 2002. Men andelen bygg og havre har gått ned mens hvetearealet har økt med 55 dekar i perioden. Totalt jordbruksareal har økt med 90 dekar siden 2002, alt dette kommer fra mer leiejord.

Inntektene fra andre planteprodukter enn korn har økt kraftig de siste to årene, og utgjør nå 14 prosent av planteinntektene. I 2002 var denne andelen 8 prosent. Sum planteinntekter har økt, men er fortsatt bare 20 prosent av alle inntekter. Det er svineholdet som dominerer med 69 prosent av totalinntekten. Tilskuddene på disse bruka er små i forhold til andre bruk og utgjør bare 10 prosent av inntektene. Inntektene fra leiekjøring for andre (dvs. den leia som Tilleggsnæringen betaler til jordbruket for maskinene) har nesten doblet seg siden 2002 og bidrar nå med kr 24 500.

Prisen på svinekjøtt ligger i 2006 ca 90 øre under 2002-nivået, omtrent på linje med perioden 2004 til 2006. Besetningene har økt med 7 avlsgriser i perioden, og antall salgbare smågriser har økt fra 423 til 960 per bruk, altså godt over en dobling. Denne økningen har gått til økt salg av smågris, fra 282 til 477 på 5 år. Resten er fôret fram til slakt på bruket. Det har bidratt til at salg av svinekjøtt har økt med 9 tonn og passerer 50 tonn per bruk i 2006. Det er en økning på nesten 25 prosent på 5 år.

De variable kostnadene har steget med 14 prosent og utgjør kr 1 017 200 per bruk i 2006. Økt kornareal bidrar til økningen med kr 10 000 mer til gjødsel og kalk, samtidig som kraftfôrkostnaden øker med 21 prosent på grunn av økt framføring av gris. Bruka har i 2006 en kostnad til innkjøp av livdyr på kr 163 200, noe som er en nedgang på snaut kr 33 000. Dette kan tyde på bedre holdbarhet på purkene og/eller økt satsing på egen rekruttering. Antall kull per purke har også økt fra snaut 2 til 2,1.

De faste kostnadene viser kraftig stigning, fra kr 431 000 i 2002, til kr 648 600 i 2006. Dette skyldes til dels at avskrivninger på driftsbygg har økt med 62 prosent, maskinleie har økt med 138 prosent. Men andre faste kostnader har også vokst. Posten Drivstoff har alene økt med 75 prosent. Kostnader til administrasjon har økt med 50 prosent på fem år, men viser likevel en nedgang på kr 15 000 fra 2005.

Figur 3.8 Inntekt og kostnader for kornproduksjon og svinehold i 2006-priser

I 2006 var driftsoverskuddet per bruk kr 347 500, mens det i 2002 var på kr 385 800. Dette gir en nedgang i perioden på kr 38 600. Særlig de faste kostnadene, men også de variable, har økt sterkere enn inntektene. Økningen i produserte mengder har ikke greid å demme opp for lavere priser på alle salgsprodukter.

Investeringene på disse bruka har ligget blant de høyeste på Østlandet, men har nå falt kraftig tilbake. Posten Driftsbygg hadde nettoinvesteringer på kr -50 600 i 2006 etter kraftige satsinger i både 2003 og 2004. Maskingruppa viser derimot positive investeringer (avskrivningene er mindre enn investeringen) i 2006 etter negative år i 2003 og 2005.

Denne bruksgruppa har hatt en ganske stabil sammensetning av nettoinntekten. I 2006 er imidlertid overskuddet fra jordbruket bare 90 prosent av 2002-nivået og utgjør 60 prosent av nettoinntekten. Skogens bidrag er synkende, mens Tilleggsnæringene har doblet sitt overskudd fra kr 18 200 i 2002 til 37 000 i 2006. Lønnsinntektenes andel av nettoinntekten, som har steget for de fleste andre bruksgruppene, utgjør her 42 prosent av nettoinntekten – en økning fra 2002 pga nedgangen fra jordbruket og økning i lønnsinntekt. Økningen i lønnsinntektene er på 12 prosent i perioden og inntektene ligger nå på kr 247 000.

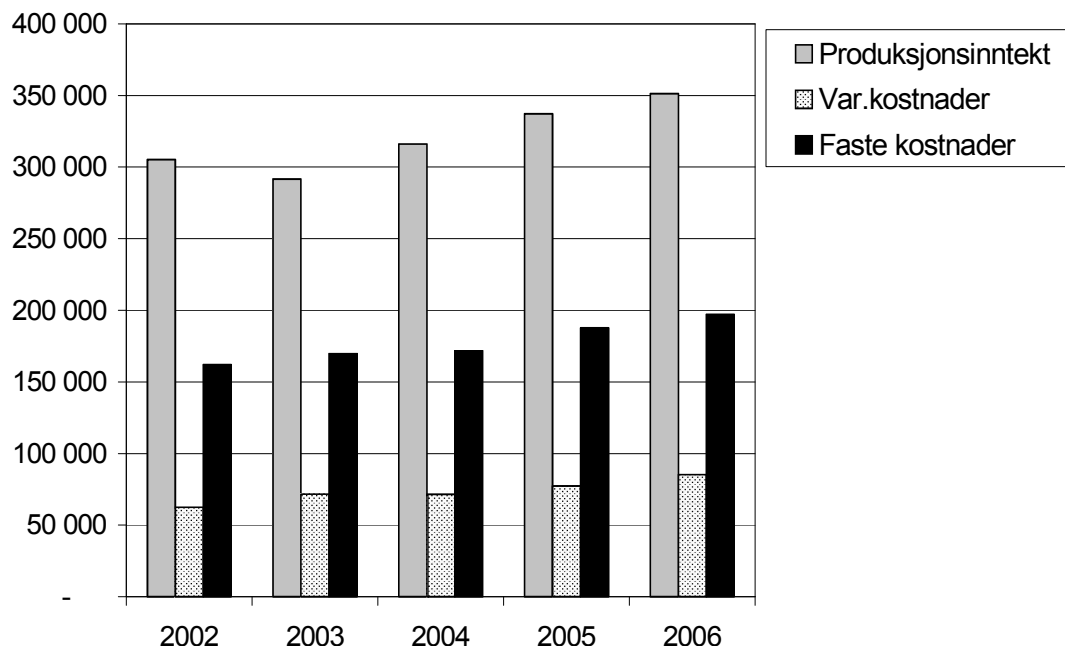
Tallene for kombinert kornproduksjon og svinehold kommer kun fra Østlandets flatbygder da denne driftsformen er lite utbredt blant driftsgranskningsbruka i andre bygder.

3.5 Sauehold

Sauehold er den driftsformen, sammen med kornbruk i andre bygder, som har lavest produksjonsinntekt og driftsoverskudd gjennom hele perioden. Gjennomsnittsbruket har i 2006 et jordbruksareal på 157 dekar og 104 vinterføra sauer (som året før). Kjøttavdråttene per sau er 31 kg i 2006; den er opp fra 27 kg i 2002, men ned fra 32 kg i 2003 og 31 kg i 2004 og 2005. Beiteforhold og problemer med rovvilt kan ligge bak disse svingningene.

Produksjonsinntektene går opp og ned fra år til år, men fra kr 305 400 i 2002 stiger de til kr 351 300 i 2006. Dette kan tilskrives en økning i prisene: For lammekjøtt fra kr 33,62 i 2002 til kr 33,79 i 2006. Sauekjøttet har økt fra kr 13,24 per kg i 2002, til kr 14,14 i 2006. Både priser og mengder for ull er stabile, og betyr svært lite for overskuddet:

Ullinntekten utgjør bare 14 prosent av produksjonsinntekten i 2006.

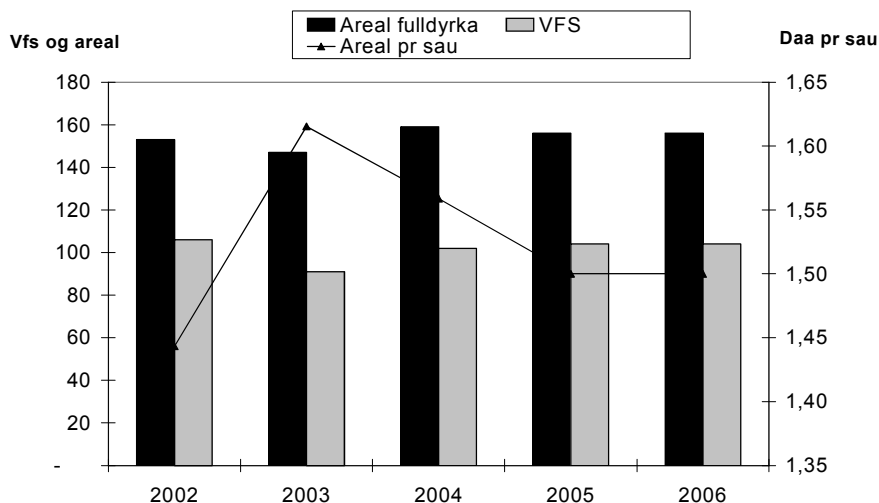
Figur 3.9 Inntekter og kostnader for sauehold, i 2006-kroner

Ut fra små prisøkninger har husdyrinntekten økt med 15 prosent, fra kr 112 500 i 2002 til kr 129 500 i 2006, og utgjør 37 prosent av total produksjonsinntekt. Tilskuddene har økt med 14 prosent, fra kr 172 400 til kr 196 500. Økte tilskuddssatser for saue- og lammeslakt betyr en del her. Sauebrukerne har også sett muligheten for å tjene mer på leiekjøring med egen maskinpark. Overskuddet fra denne kjøringa har økt med kr 7 500 på fem år og utgjorde i 2006 kr 18 300 per bruk.

Variable kostnader har økt med 36 prosent i perioden, hovedsakelig som følge av prisstigning på driftsmidler. Økningen er på kr 22 700. Det største bidraget til økning kommer fra kraftfôr- og gjødselkjøp som har økt med henholdsvis 26 og 50 prosent. Avlingene ligger likevel bare på et moderat nivå.

Faste kostnader har økt fra kr 162 200 i 2002 til kr 197 200 i 2006. Økningen er på 22 prosent. Størst betydning har økningen i kostnader til maskinleie. Den er på kr 7 000, eller 80 prosent, mens drivstoffkostnaden har økt kr 5 000 (62 prosent). Kostnader til administrasjon utgjør nå 27 prosent av de faste kostnadene. Beløpet har økt fra kr 45 200 til kr 54 000 på 5 år. Netto mekaniseringskostnader per dekar ligger på kr 426, mens mjølkebruka i andre bygder har kr 514 på tross av 85 dekar større areal. Dette antyder at saueholderne er bevisste på å holde de faste kostnadene nede.

Betalingen for arbeidet som settes inn i saueholdet kan måles med familiens arbeidsfortjeneste per årsverk. Dette beløpet var kr 39 600 i 2002, og er kr 39 700 i 2006. Med slik lønn per årsverk kan en ikke regne med at folk står i kø for å utvide sauefjøsset. Dessuten gir rovdyrproblemer i de østlige og nordlige østlandsområdene mange sauebrukere gode grunner for å slutte med sau. Heller ikke de som fortsatt driver, ser ut for å være spesielt ivrige med utvidelser av dyretall og areal, se figur 3.10. Arealet per sau har bare økt svakt i perioden, og skyldes nok en svak økning i arealet og stabilt dyretall.

Figur 3.10 Areal og sauetall på sauebruk. Andre bygder på Østlandet

Investeringene på sauebruk ligger relativt lavt i 2006, men var en god del høyere de fire foregående åra. I femårsperioden har nettoinvesteringen i maskiner vært positiv alle år. Dette kan tolkes som en viss optimisme på noen av bruka. Driftsbygg for sau er ikke i vinden for tida. Nettoinvesteringen har vært negativ i de fire forrige årene, men tipper så vidt over i positivt beløp for 2006.

Arbeidsbehovet på sauebruk er forholdsvis lavt sammenlignet med andre driftsformer. Det gir brukerfamiliene på sauebruka større muligheter til å skaffe seg lønnsinntekter eller andre næringsinntekter i tillegg til jordbruket. Dette fører til at jordbruksoverskuddet utgjør en stadig mindre andel av nettoinntekten. I 2002 var jordbruksoverskuddet bare 14 prosent av nettoinntekten. Sauebrukene har en kraftig økning i overskuddet fra tilleggsnæringer de fire forrige årene, men beløpet faller igjen i 2006, til kr 31 300. Overskuddet fra andre næringer svinger også, men ligger nå bare kr 6 000 under overskuddet fra tilleggsnæring. Bidraget fra lønnsinntekter betyr mest for økonomien på sauebruka. Det har steget fra kr 230 900 til kr 329 300 i perioden.

Tallmaterialet kommer bare fra Østlandets andre bygder da det finnes få sauebruk på flatbygdene.

3.6 Ammekyr

Opphør av melkeproduksjon, kombinert med god tilgang på halm og beiter, har lagt grunnlaget for økt satsing på storfekjøtt på mange bruk. Driftsstatistikken begynner å fange opp dette, slik at vi nå kan vise tall for 11 bruk med ammekyr på Østlandet i 2003 sammenlignet med 19 bruk fra 2006. Antall bruk er sjølsagt for lite til å trekke klare konklusjoner, men tallene kan gi oss en liten antydning om hvor lønnsomheten ligger i en oppbyggingsfase. Begrepet *kuenhet* omfatter ei ammende ku med alle sine ungdyr. Hanndyra krever mer arbeid i en slik besetning fra de er kjønnsmodne. Derfor vil nok noen brukere selge oksekalvene på ett eller annet tidspunkt for å forenkle drifta. Derfor vil antall dyr per kuenhet variere noe fra bruk til bruk.

Tall per kuenhet, kroner	11 bruk 2003	19 bruk 2006
Inntekter	21 262	24 008
Variable kostnader	8 032	7 949
Dekningsbidrag med tilskudd	13 230	16 059
Faste kostnader før avskrivninger	9 515	8 700
Driftsoverskudd før avskrivninger	3 716	7 359

De 11 bruka i 2003 hadde 19,4 kuenheter i gjennomsnitt, med 2,9 dyr per kuenhet. Solgt slakt per kuenhet var 291 kg. I 2006 har de 19 bruka på Østlandet 22,2 kuenheter i gjennomsnitt, med 2,9 dyr per enhet. Det ble levert 332 kg slakt per enhet i 2006. Inntekten fra tilskudd til dyr og areal utgjør 45 prosent av produksjonsinntekten i 2003 og 46 prosent i 2006. Her bidrar driftstillegget for ammekyr med kr 1 000 per kuenhet i 2003 og kr 1 100 per kuenhet i 2006.

De variable kostnadene domineres av tre poster: Kraftfôrkjøp, livdyrkjøp og kostnader til annet fôrkjøp. Kraftfôrposten utgjør 31 prosent i 2003, og 30 prosent i 2006. Prisene på kjøpte livdyr ligger på ca kr 19 000 i 2003 mot kr 18 300 i 2006. Dette er langt høyere enn prisene på de solgte livdyra som innbrakte kr 13 100 per stk i 2006. Tallene viser at oppbyggingen av en slik besetning binder mye kapital.

Kornarealet på bruka var 133 dekar i 2003, mens 191 dekar ble brukt til grovfôr. Inntektene fra kornet er ikke med i storfetallene, og de variable kostnadene til plantedyrkinga er fordelt mellom korn og grovfôr etter arealet. Bruka hadde 75 dekar til korn og 251 dekar grovfôr i 2006.

De faste kostnadene er også fordelt mellom grovfôr og korn etter arealet. Dette gir ingen helt korrekt fordeling, men fungerer som en pekepinn. De faste kostnadene per kuenhet i 2006 domineres av fire poster: Teknisk vedlikehold og maskinleie kr 2 360, drivstoff kr 1 300, forsikring og strøm kr 2 280 og «andre faste» kr 1 650 per kuenhet. De øvrige postene ligger fra kr 850 per kuenhet og nedover.

Driftsoverskuddet fra storfe ble kr 96 550 i 2006. Da gikk 4 av bruka med underskudd på storfeholdet. I tillegg til inntektene fra jordbruket, der kornet også bidrar betydelig, hadde disse brukerne inntekter fra lønnsarbeid og annen virksomhet begge åra. Dette er nok nødvendig da oppbygging av en flokk ammekyr krever mye kapital og tar lang tid.

3.7 Sammenligning av driftsformer

Lønnsomheten i jordbruket kan variere mye fra år til år, men varierer også mellom de ulike driftsformene. Tabell 3.1 er en direkte sammenligning av gjennomsnittlig driftsoverskudd for de ulike driftsformene på Østlandet i perioden 2002–2006. Tabellen viser at det tilsynelatende er svært store forskjeller i lønnsomheten til de ulike driftsformene (se kolonnen for prosent av gjennomsnittlig driftsoverskudd). Tabell 3.2 viser hvordan dette slår ut ved fordeling på årsverkene, og da blir forskjellen mellom driftsformene mye mindre.

Driftsformen sau gir et driftsoverskudd som er en drøy 1/6 av driftsoverskuddet for korn og melk, mens ren kornproduksjon bare oppnår snaut halvparten av gjennomsnittlig overskudd. Her må vi huske at størrelsen på produksjonene er langt fra lik slik at behovet for arbeidskraft er forskjellig. Det kommer fram i tabell 3.2. Der kommer det også fram at betalingen for årsverket ikke blir fullt så ulik som tabellen ovenfor kan antyde.

Tabell 3.1 Gjennomsnittlig driftsoverskudd 2002-2006 fordelt på driftsform i løpende priser

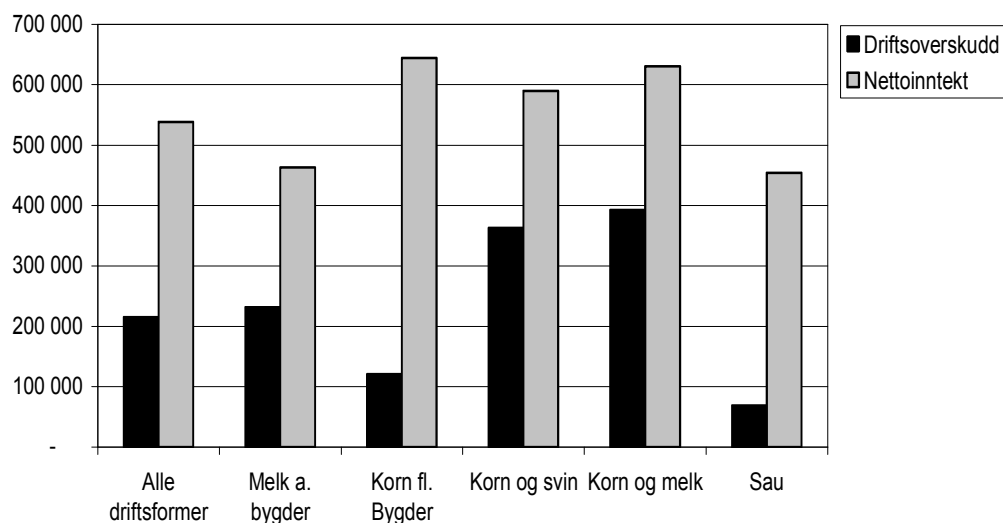
Driftsform	Snitt 2002–2006	% av gjennomsnitt
Alle	215 000	100
Melk	243 700	113
Korn	85 800	40
Korn og melk	392 400	183
Korn og svin	363 200	169
Sau	69 000	32

En driftsform som krever relativt lavt arbeidsforbruk, gir brukerfamilien større muligheter til å skaffe seg inntekt fra lønnsarbeid eller andre næringer. Størrelsen på nettoinntekten til brukerfamilien kan dermed variere etter et helt annet mønster fra driftsform til driftsform enn det mønsteret som har vist seg for driftsoverskuddet fra jordbruket.

Tabell 3.2 Arbeidsforbruk og vederlag til arbeid og egenkapital per arsverk for de ulike driftsformene, Østlandet (2006)

Driftsform	Arbeidsforbruk (timer)	Vederlag per arsverk (kroner)
Alle	2 520	163 800
Melk, andre bygder	3 309	151 600
Korn, flatbygder	964	180 600
Korn og melk	3 903	203 600
Korn og svin	2 954	219 600
Sau, andre bygder	2 082	81 700

I figur 3.11 har vi satt det gjennomsnittlige driftsoverskuddet fra jordbruket i løpende priser opp mot nettoinntekten til brukerfamilien for hele perioden 2002 til 2006. Det er verd å merke seg at nettoinntekten varierer med ca. kr 200 000 fra sau til korn.

Figur 3.11 Gjennomsnittlig driftsoverskudd jordbruk og nettoinntekt 2002–2006

Figur 3.11 antyder at brukerfamiliene på bruk med sauehold kommer dårligst ut rent økonomisk, men bare litt etter melkebruk i andre bygder. Driftsformene med korn har avgjort best nettoinntekt, og tallene viser at bruka på flatbygdene ligger ca. kr 100 000 over bruka i Andre bygder. Når de reine kornbruka kommer så høyt i nettoinntekt, henger det sammen med at de på grunn av lavere arbeidsbehov i jordbruket, kan hente vesentlig mer lønnsinntekt enn de andre. Driftsoverskudd jordbruk varierer sterkt mellom variantene. De reine kornbruka har en lønnsinntekt i gjennomsnitt på kr 407 700. Kombinasjonen korn-svin har lønnsinntekter på bare 61 prosent av dette, mens korn-melk-bruka bare har 50 prosent av kornbrukas lønnsinntekter.

4 Utviklingen i 2006

4.1 Generelle trekk

2006 var et år med en del variasjoner i vekstforholdene for jordbruket på Østlandet: Det indre av Østlandet, særlig Oppland, men tildels også Buskerud, fikk tørkeperioder som ga svikt i avlingene for korn. Østfold hadde derimot gode forhold for korn. Grasavlingene i Oppland og Buskerud ble også redusert av tørken, med 35 prosent i Oppland og 20 prosent i Buskerud. Fjellbeitene fikk merke tørken i enda større grad enn kunstenga.

I gjennomsnitt for alle brukene var driftsoverskuddet kr 14 000 lavere enn for 2005. Produksjonsinntektene viser en økning på kr 10 000, mens variable kostnader økte med kr 11 100. De faste kostnadene økte imidlertid med kr 13 000. Dette fører til at det gjennomsnittlige driftsoverskuddet i jordbruket for bruka på Østlandet synker for tredje år på rad: Overskuddet var kr 205 300 pr bruk i 2005 mot kr 191 200 i 2006. Vederlaget for arbeid og egenkapital per årsverk i jordbruket synker følgelig med snaue kr 13 000. Det tilsvarer en nedgang på 7,5 prosent. Nettoinntekten på gjennomsnittsbruket er om lag som året før, men lønnsinntektene har økt med kr 23 000, og driftsoverskudd fra andre næringer viser en oppgang på kr 7 000. Renteutgiftene og -inntektene bidrar negativt med en økning på kr 5 300. Det er verd å merke seg at jordbrukets skattefradrag ikke påvirker disse tallene i driftsgranskingene.

Bruk med melkeproduksjon fikk en nedgang i driftsoverskuddet på 8 prosent fra 2005. Endringen skyldes høyere priser på innsatsvarer: Variable og faste kostnader stiger med ca. 7 prosent, og en prisøkning på kr 1,65 per kg for storfekjøtt monnet ikke. Lønnsinntektene i gruppa økte med 6 prosent på flatbygdene og hele 13 prosent i andre bygder. Det fører til at nettoinntekten hos melkebruk på flatbygdene bare synker litt, mens den i andre bygder stiger med kr 6 000. Da har rentekostnadene steget med kr 4 000 på flatbygdene og kr 5 000 i andre bygder.

For bruk med **kornproduksjon** økte kornarealet med 15 dekar i forhold til året før, dels på grunn av mindre grasareal, men også på grunn av litt mer leid areal. Kornavlinger under middels bidro til at produksjonsinntektene ble 2,5 prosent lavere enn 2005. En

økning i arealtilskudd, som var en kompensasjon for reduserte kornpriser, ga bare delvis dekning for prisnedgangen på hvete, som var 8 øre per kg. De andre kornprisene ble uendret fra året før. Driftsoverskudd jordbruk på kornbruka falt som følge av dette med kr 20 000 siste året. Likevel øker nettoinntekten med kr 18 000 fordi lønnsinntektene økte med kr 20 000, skogbrukets overskudd økte med kr 6 500 og overskudd tilleggsnæringer stiger med kr 16 000. Da har økte renteutgifter forsynt seg med kr 5 600 mer enn året før, mens renteinntektene har økt sitt bidrag til nettoinntekten med kr 4 000.

Bruk med **driftsformen korn og melk** har opplevd en nedgang i prisene på hvete og melk, men økning i prisene på bygg, havre og kjøtt. Kornarealet har økt med bare 4 dekar, og årets avlinger på disse bruka ble godt under gjennomsnittet. Tilskuddene økte med kr 15 000. Resultatet ble likevel et driftsoverskudd fra jordbruket i 2006 på kr 310 300; det er hele kr 63 000 lavere enn i 2005. Her bidro også prisøkninger på variable kostnader på 3 prosent og faste kostnader på 11 prosent. Overskuddet fra tilleggsnæringer øker med kr 18 600 og lønnsinntekter med kr 38 000. Det gjør at nettoinntekten blir kr 90 000 lavere når renteutgiftene har forsynt seg med kr 22 500 mer enn i 2005.

Bruk med **kornproduksjon og svinhold** opplevde at driftsoverskuddet fra jordbruket falt med 20 prosent fra året før. Kornavlinger som lå godt under gjennomsnittet, og ingen vekst i kornarealet, bidro til fallet. En litt høyere pris på svinekjøtt ble oppveid av fallende pris på smågris. Denne prisen var kr 42 lavere per smågris enn året før. Lønnsinntektene økte med kr 28 000, mens renteutgiftene tok kr 19 500 mer enn 2005. Det gir en nettoinntekt som er kr 115 000 lavere enn året før.

Sauholdet er den driftsformen som fortsatt viser dårligst lønnsomhet. Sauebønderne i andre bygder på Østlandet fikk en nedgang i driftsoverskuddet fra jordbruk i 2006 på kr 3 000. Produksjonsinntektene økte med kr 14 000 på grunn av bedret pris på saue- og lammekjøtt samt litt mer tilskudd. Leiekjøring for andre med jordbruksmaskiner øker tydelig og bidrar med kr 5 000 mer enn året før. De variable kostnadene økte med kr 8 000, mens de faste kostnadene økte med kr 10 000. Her bidrar alle postene med økning unntatt maskinleie og vedlikehold maskiner, som går ned. Overskuddet fra skogen faller med kr 13 000, og overskuddet fra tilleggsnæringer går ned med kr 21 000. Derimot øker overskuddet fra andre næringer med kr 13 000, og lønnsinntektene øker med kr 20 000. Nettoinntekten for sauebruka øker derfor med kr 9 500 fra 2005 uten påvirkning fra renteutgiftene som er på linje med 2005.

Tabell 4.1 Vederlag til arbeid og egenkapital per arsverk i jordbruket, Østlandet (2006)

Driftsform	Antall bruk I materialet	Vederlag per arsverk (kroner)	Endring fra 2005 (kroner)
Melk, flatbygder	29	159 000	- 18 500
Melk, andre bygder	71	151 600	- 6 700
Korn, flatbygder	57	180 600	- 30 400
Korn, andre bygder	19	89 400	- 61 700
Korn og melk	14	203 600	- 35 200
Korn og svin	25	219 600	- 55 100
Sau, andre bygder	32	81 700	- 2 000

Tabell 4.1 viser antall bruk av de ulike driftsformene, vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i 2006, samt endringen i dette tallet fra året før. Når vederlaget går ned på samtlige driftsformer, må vi søke forklaring dels i værforholdene, dels i det faktum at prisøkningene på innsatsvarer i produksjonene har vært frisk. I tillegg har rentekostnadene økt på grunn av flere rentehevinger.

4.2 Tilleggsnæringer og andre næringer

Utviklingen på landsbygda har ført til at mange gardbrukere har satsset på annen økonomisk virksomhet enn bare den tradisjonelle landbruksvirksomheten. NILF registrerer dette under merkelappene *tilleggsnæring* når virksomheten benytter eiendeler fra landbruket (som traktor og utstyr, bygninger eller arealer), eller *annen næring* når det *ikke* inngår eiendeler fra landbruket. Mange brukere gjør naboer og andre en tjeneste med litt snøbrøyting eller annet maskinarbeid uten å tenke over at dette blir registrert som tilleggsnæring i driftsregnskapet. Men det er først når slike tjenester får et visst omfang, at det blir en næringsvirksomhet av økonomisk betydning. Grunlaget for overskuddene i disse næringene er utfakturerte inntekter og kostnadsbilag pluss en fordeling av felles kostnader som administrasjon mm. Eiendeler for næringene føres i balansen under næringenes egne koder, og disse belaster resultatet med avskrivninger.

Tilleggsnæringene (TN) får sine inntekter fra fakturerte tjenester som brukeren har utført. Men bruken av eiendeler fra landbruket må også ha sin godtgjøring slik at overskuddet i tilleggsnæringen kan bli så reelt som mulig. Her bruker NILF standard timesatser etter art og størrelse på eiendelen. En traktor brukt til snøbrøyting får for eksempel godtgjøring etter en timesats som avhenger av størrelsen på motoren. Denne timesatsen føres som kostnad i tilleggsnæringen (snøbrøyting) og som inntekt under jordbruket (når det er en jordbrukstraktor). Beløpet skal dekke både avskrivninger, drivstoff og vedlikehold på maskinene som er brukt. Denne inntekten for jordbruket er oppgitt i tabellene i kapittel 6 under teksten: Leieinntekter, traktor og redskap. Tallene står på tredje siste linje før Produksjonsinntekt i alt. Kostnader til administrasjon i tilleggsnæring blir belastet tilleggsnæringen og trukket fra i kostnadene for jordbruket. Arbeidsinntekten fra snøbrøytingen ligger derfor i tilleggsnæringens overskudd.

Annen næringsvirksomhet behandles på samme måte som for tilleggsnæringer, men her blir arbeidsinntekten del av overskuddet i annen næring. Kostnader for både tilleggsnæringer og annen næring fastsettes i samråd med brukerne etter vanlige bedriftsøkonomiske prinsipper.

Typen av Tilleggsnæring

For bedre å kunne slå fast hva slags næringsvirksomhet som drives i de ulike næringene, er tilleggsnæringene inndelt i følgende hovedgrupper:

- Utleie av areal, bygninger og maskiner
- Maskinkjøring
- Videreforedling – vareproduksjon
- Utmarksnæring
- Landbruksbasert reiseliv
- Annen tjenesteyting basert på landbruksressurser
- Annen biologisk produksjon (som ikke er jord- eller skogbruk)

Det går fram av lista at en lett kan få overlappende definisjoner eller behov for skarpe grensedragninger. «Utmarksnæring» og «landbruksbasert reiseliv» ligger nær hverandre, men vil likevel kunne skilles ved å se på hva som foregår i virksomheten. Under hver av hovedgruppene ovenfor ligger det mange undergrupper som atskilles ut fra virksomhetens art. Det er verd å legge merke til at vedproduksjon regnes som en tilleggsnæring under «videreforedling – vareproduksjon» når brukets egen skog leverer råvirket til veden. I dette tilfellet får brukets skognæring inntekten fra råvirket til veden, mens tilleggsnæringen *vedproduksjon* sitter igjen med resultatet av arbeidsinnsatsen i foredlingen og markedsføringen.

Typen av Annen næring

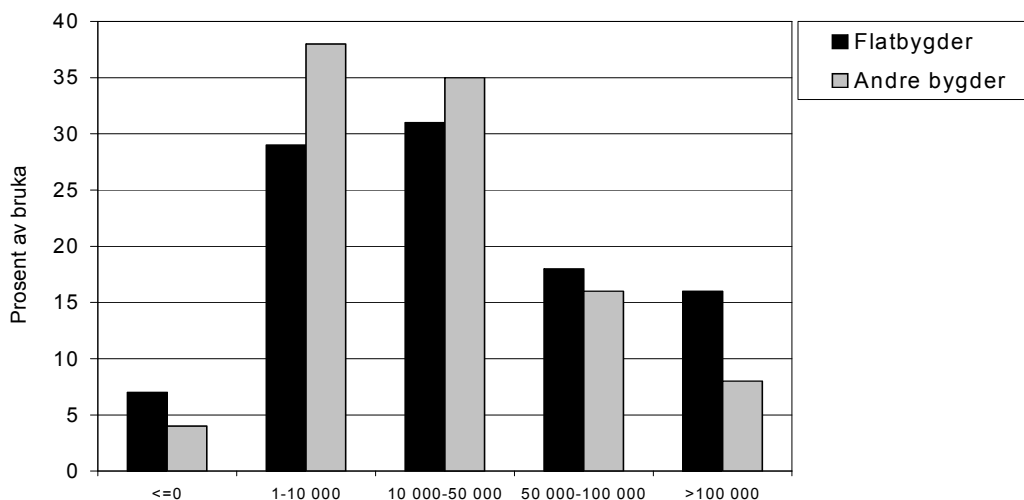
Under merkelappen *annen næring* føres næringsvirksomhet som ikke benytter eiendeler fra landbruket. Her er noen hovedtyper av slike næringer:

- Regnskapsføring og konsulentvirksomhet
- Anleggsvirksomhet, transport
- Vareproduksjon og foredling
- Byggevirksomhet
- Annen tjenesteyting
- Utleie av fast eiendom
- Handelsvirksomhet

Under hver av disse hovedgruppene finner en flere andre undergrupper. Typisk er aktivitet i en eller annen form av bygdeservice som kan defineres ut fra hva slag arbeid som utføres. Dette kan føres under flere av de nevnte hovedgruppene. Der det foregår blandet virksomhet, blir næringen klassifisert etter den aktiviteten som har størst omfang i kroner.

4.2.1 Omfanget av Tilleggsnæring på Østlandet

Østlandsområdet deles i Østlandets flatbygder og Østlandets andre bygder. Vi har valgt å se på omfanget av tilleggsnæring og annen næring i disse områdene hver for seg.

Figur 4.1 Prosent av bruka med overskudd i Tilleggsnæringer i ulike grupper 2006

På Østlandets flatbygder har vi 192 deltagerbruk. Av disse har 167 bruk næringsvirksomhet av varierende omfang under tilleggsnæringer. I andre bygder er det 146 bruk med tilleggsnæringer av i alt 168 deltagerbruk. I begge områdene er det 13 prosent av deltagerbruka som ikke driver med tilleggsnæring. Siden noe av virksomheten er under oppbygging, finner vi både overskudd og underskudd i tilleggsnæringen. Bruka med overskudd har svært varierende resultat. I figur 4.1 er bruka fordelt etter overskuddet i tilleggsnæring. Figuren viser at om lag en tredel av bruka i begge områdene har overskudd mellom kr 0 og kr 10 000. Dette kan komme av at mange brukere tar på seg noen småoppgaver utenom egen gard for å hjelpe andre, uten at de tenker på dette som en ny næringsvirksomhet. Litt snøbrøyting, salg av noen vedsekker eller litt grasslått for naboen er nok til at NILF definerer dette som tilleggsnæring.

Vi har sett nærmere på tallene for de to gruppene som har høyest overskudd fra tilleggsnæring, det vil si bruk med overskudd fra kr 50 000 til kr 100 000, og bruk med overskudd over kr 100 000. Det er 29 brukere på flatbygdene i den første gruppa, og 23 brukere i andre bygder. Noen av tallene deres er satt sammen i tabell 4.2.

Tabell 4.2 Brukstall og overskudd TN mellom kr 50 000 og 100 000 Østlandet 2006

Overskudd fra kr 50 000–100 000 i tilleggsnæring 2006			
	Antall bruk med TN	Gjennomsnittlig overskudd	Max overskudd
Flatbygder	29 bruk	Kr 77 400	Kr 98 100
Andre bygder	23 bruk	Kr 71 400	Kr 99 900

Brukerne i denne overskuddsgruppa har hatt virksomhet hovedsakelig ved utleie av bolighus på bruket. Dette gjelder for 14 av de 29 bruka på flatbygdene. De andre 15 bruka fordeler seg med 3 bruk som satser på snøbrøyting, mens resten driver med utleie, vedproduksjon og traktorkjøring. Typisk for de fleste av disse bruka er at de driver med flere typer tilleggsnæring. I andre bygder driver 4 med snøbrøyting, 3 leier ut bolighus, mens 2 leier bort skogarealer. 2 stk har betydelig salg av sand og grus, mens resten fordeler seg over mange varianter av tilleggsnæring. Også her drives det med flere næringer samtidig i ulikt omfang. Bare noen få bruk har bare en virksomhet som tilleggsnæring.

Gruppa med overskudd i tilleggsnæring større enn kr 100 000, har 26 brukere fra flatbygdene og 11 brukere i andre bygder. Noen av tallene deres er satt opp i tabell 4.3.

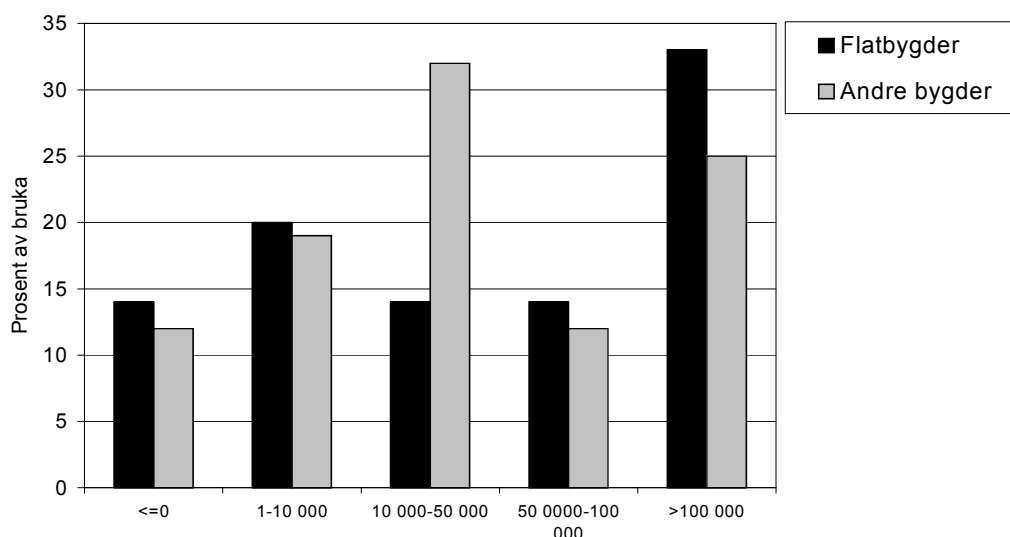
Tabell 4.3 Brukstall og overskudd TN > kr 100 000 Østlandet 2006

Overskudd > kr 100 000 i tilleggsnæring 2006			
	Antall bruk med TN	Gjennomsnittlig overskudd	Max overskudd
Flatbygder	26 bruk	Kr 288 800	Kr 1 484 800
Andre bygder	11 bruk	Kr 149 300	Kr 331 300

De 26 bruka på flatbygdene fordeler seg over et vidt spekter av virksomheter: 7 bruk leier ut bolighus eller driftsbygg/areal, mens 5 har satset på snøbrøyting. 3 brukere driver omfattende leiekjøring, 2 selger sand og grus, mens 3 driver rideskole/ridning. Her er også bruk som driver barnehage, foredler grønnsaker, sager tømmer og gir grønn omsorg.

4.2.2 Omfanget av annen næring på Østlandet

Det er langt færre bruk som driver med annen næring enn med tilleggsnæring på Østlandet. På flatbygdene driver 58 bruk (30 prosent av alle bruk) med annen næring, mens det i andre bygder er 57 bruk (34 prosent). Figur 4.2 viser hvordan overskuddene fra annen næring fordeler seg i prosent på de ulike gruppene av overskudd.

Figur 4.2 Prosent av bruka med overskudd i andre næringer i ulike grupper 2006

Det gjennomsnittlige overskuddet fra de andre næringene var kr 98 200 på flatbygdene og kr 74 100 i andre bygder. De to høyeste gruppene av overskudd lå på gjennomsnittlig kr 69 500 og kr 264 700 på flatbygdene mot kr 68 600 og kr 261 100 i andre bygder. På flatbygdene har bruka satset på anleggs- og byggevirksomhet (13 stk), annen tjenesteyting (7 stk) og konsulentarbeid (3 stk). To bruk driver med handelsvirksomhet mens ett bruk driver med utleie. I andre bygder er det litt større bredde i utvalget i det vi også finner bruk med fiskeforedling og husflid/småindustri i tillegg til de andre variantene.

Arbeidsforbruk i tilleggs- og andre næringer

Brukerfamiliens arbeidsinnsats i timer i tilleggs- og andre næringer er registrert i driftsregnskapet. Noen tall for dette er satt opp i tabell 4.4.

Tabell 4.4 Familiens arbeidstimer i ulike næringer og grupper av overskudd 2006

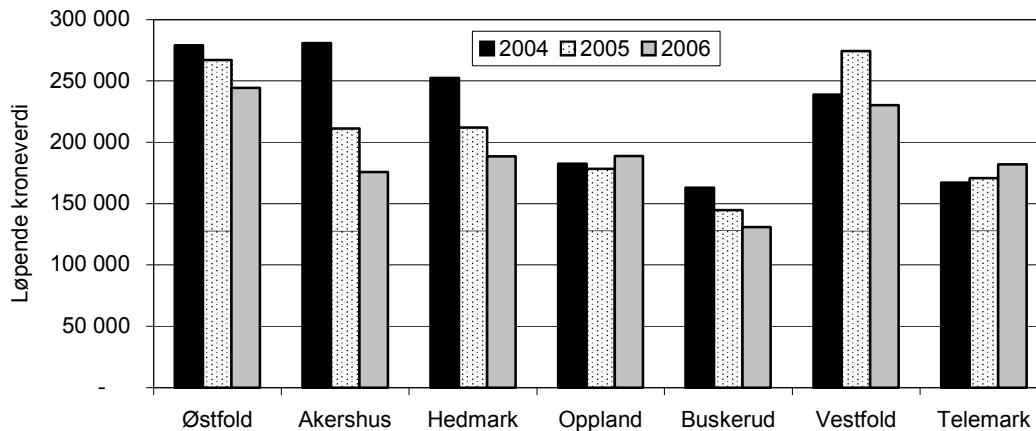
	Overskudd fra næringer i grupper a kroner			
	1 – 10 000	10 000 – 50 000	50 000 – 100 000	> 100 000
Flatbygdene timer i TN	23	71	213	821
Andre bygder timer i TN	53	129	306	561
Flatbygdene timer i AN	20	133	219	1 022
Andre bygder timer i AN	22	197	514	1 119

Tallene antyder at en kan starte i det små arbeidsmessig og likevel komme ut med overskudd. Skal det bli betydelige overskudd, må en imidlertid sette inn en tilsvarende arbeidsinnsats. Likevel kan det se ut for at mange henter betydelig bedre timelønn fra de andre næringene enn fra det vanlige landbruket. Eksempelvis har bruka i andre bygder med overskudd fra kr 50 000 til kr 100 000, satt inn 306 timer i gjennomsnitt i tilleggsnæring. Det gjennomsnittlige driftsoverskuddet i denne gruppa er kr 71 400. Det gir en timefortjeneste på kr 233. Bruk på flatbygdene i høyeste inntektsgruppe fra annen næring satt igjen med kr 264 700 i overskudd, og hadde lagt ned 1 022 timer i arbeid. Det gir en timelønn på kr 259.

4.3 Sammenligning av fylkene

Det er ikke faglig forsvarlig å sammenligne gjennomsnittstall for ulike driftsformer og størrelsesgrupper i hvert fylke, da kombinasjonen av produksjoner og bruksstørrelser vil avhenge mer av vårt utvalg av bruk (som ikke nødvendigvis er representativt på fylkesnivå) enn av den faktiske fordelingen. NILF har lagt vekt på at utvalget av bruk skal være representativt for flatbygdene og for andre bygder på Østlandet, men har ikke lagt stor vekt på at utvalget i hvert enkelt fylke skal være representativt. Derimot kan vi sammenligne noen viktige resultater for hvert fylke så lenge vi tar hensyn til de forholdene som er ulike for hvert fylke.

Figur 4.3 viser det gjennomsnittlige driftsoverskuddet fra jordbruket for hvert av de tre siste årene i de aktuelle fylkene. Disse tallene er imidlertid sterkt preget av hvilke produksjoner og gardsstørrelser som dominerer i det enkelte fylket. Avlings- og prisvariasjoner vil også slå ut, særlig i plantedominerte fylker som Vestfold og Østfold.

Figur 4.3 Driftsoverskudd jordbruk for hvert fylke for årene 2004–2006

Jordressursene er ulike i fylkene, noe vi kan forklare ut fra topografi og geografiske forhold. I tillegg er fordelingen av de ulike produksjonsformene mellom fylkene preget av historiens gang. Kornproduksjonen tok over for husdyra i de beste jordbruksområdene allerede fra 60-tallet, og innstramningene i kornøkonomien slår ut på driftsoverskudd jordbruk i disse fylkene. Derimot kan bidrag fra grønnsakbruk trekke opp inntektene.

Økningen av jordleie forsetter over hele landet, men arealet som leies inn er ulikt i fylkene. Tabell 4.5 viser gjennomsnittlig jordbruksareal i fylkene i 2006 samt andelen som er leid i dekar og prosent av totalareal. Avlingen pr dekar er også tatt med:

Tabell 4.5 Arealer i dekar per bruk, leid areal i prosent, og avlingsniva i fylkene 2006

Fylke	Jordbruksareal	Herav leid areal, daa	Leid areal i prosent	Avling i FEm/daa
Østfold	433	161	37 %	436
Akershus	484	127	26 %	366
Hedmark	296	84	28 %	385
Oppland	249	70	28 %	310
Buskerud	277	85	31 %	288
Vestfold	325	138	42 %	372
Telemark	240	145	60 %	311

Kolonnen til høyre i tabell 4.5 viser avlingen i FEm per dekar i gjennomsnitt for alle vekster på bruka. Tallene sier noe om variasjonen i de naturgitte forholdene, men avlingene påvirkes også av brukernes interesse og av produksjonsmiljøet. Økt fokus på grovførkvaliteten kan føre til en viss avlingsnedgang i mjølkeproduksjonen. Når avdråten nå øker mer enn før, vil behovet for bedre grovfør få økt oppmerksomhet. Her bidrar også nye normer for fôrbehov for drøvtyggere til å øke kravene til kvalitet.

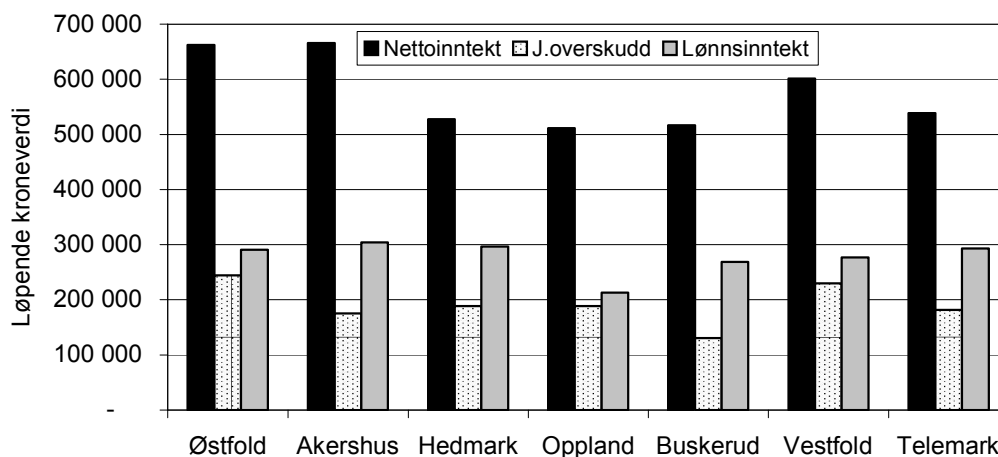
For bedre å forstå bakgrunnen for variasjonen i driftsoverskuddet i fylkene, kan det være nyttig å ha for øyet hvordan de ulike driftsformene fordeler seg på fylkene. I tabell 4.6 er dette vist med hovedformene:

Tabell 4.6 Fylkesvis fordeling av bruk med ulike driftsformer 2006

Fylke	Melk	Korn	Korn-melk	Korn-svin	Sau
Østfold	6	18	6	10	0
Akershus	3	14	5	3	0
Hedmark	26	12	5	4	13
Oppland	32	4	0	0	8
Buskerud	19	12	2	1	5
Vestfold	5	12	2	8	0
Telemark	9	4	1	2	6

I tillegg til disse driftsformene, er det mange bruk med andre varianter av korn og husdyr eller flere husdyrslag, samt bruk med bare planteproduksjon. Det økte forbruket av fjørfekjøtt har ført til at flere bruk kombinerer framføring av kylling med korn drift. For 2006 finner vi 4 slike bruk i Østfold, 3 i Hedmark, og 5 i Vestfold. Svak økonomi i kornproduksjonen gjør at mer og mer av eggproduksjonen også flyttes til kornbruk. For hele Østlandet er det 7 slike bruk i 2006 fordelt over alle fylker unntatt Vestfold, mens vi bare finner to rene eggbruk uten korn i tallmaterialet fra driftsgranskingene.

I figur 4.4 har vi tatt med tall for Nettoinntekt, driftsoverskudd jordbruk og lønnsinntekter i fylkene for 2006. Tallene viser at de mest Oslo-nære fylkene har den høyeste nettoinntekten, mens de fjerneste ligger lavest. Denne sammenhengen finner vi delvis igjen for lønnsinntekter, mens jordbruksoverskuddet ser ut for å variere mer tilfeldig. Det er lavest i Buskerud og høyest i Akershus.

Figur 4.4 Nettoinntekt, driftsoverskudd jordbruk og lønnsinntekt for hvert fylke 2006

Familiens arbeidsforbruk varierer mellom ulike brukstyper og størrelser. Etter hvert som bruka blir større, kan den økte arbeidsmengden dekkes ved økt mekanisering eller mer leid arbeid. Mange brukere er også flinke til å utnytte mulighetene for å arbeide smartere og mer effektivt. På den måten kan vederlaget til eget arbeid og egenkapital holdes oppe. Tabell 4.7 viser hvordan arbeidsforbruket i timer og vederlaget for arbeid og egenkapital varierer mellom fylkene:

Tabell 4.7 Arbeidsforbruk og vederlag til arbeid og egenkapital per arsverk i jordbruket 2006

Fylke	Arbeidsforbruk (timer)	Vederlag per arsverk (kroner)
Østfold	2 347	210 200
Akershus	2 405	160 200
Hedmark	2 686	153 600
Oppland	2 853	148 900
Buskerud	2 403	127 500
Vestfold	2 104	218 300
Telemark	2 495	158 200

5 Tabellsamling 2002–2006

1. Landsdelstall, Østlandet, alle driftsformer.
2. Landsdelstall, Østlandets flatbygder, melkeproduksjon
3. Landsdelstall, Østlandet, «Andre bygder» melkeproduksjon
4. Landsdelstall, Østlandet, kornproduksjon og melk
5. Landsdelstall, Østlandet, flatbygder, kombinert kornproduksjon og svinehold
6. Landsdelstall, Østlandet, andre bygder, sauehold.
7. Landsdelstall, Østlandets flatbygder, kornproduksjon
8. Landsdelstall, Østlandet, «andre bygder», kornproduksjon
9. Fylkestall, Østfold, alle driftsformer.
10. Fylkestall, Akershus, alle driftsformer.
11. Fylkestall, Hedmark, alle driftsformer.
12. Fylkestall, Oppland, alle driftsformer.
13. Fylkestall, Buskerud, alle driftsformer.
14. Fylkestall, Vestfold, alle driftsformer.
15. Fylkestall, Telemark, alle driftsformer.

Tabellsamlinga inneholder tabeller med tall fra driftsgranskingene for de siste fem årene. Det er presentert gjennomsnittstall for hele landsdelen, for driftsformer i underområder og for hvert enkelt fylke (med unntak av Oslo). Tabellene er nummerert fortløpende, og hver tabell består av seks deler, fordelt på tre sider.

- Del a, produksjonstekniske data og oppnådde priser
- Del b, nettoinvesteringer
- Del c, produksjonsinntekter per bruk
- Del d, kostnader per bruk
- Del e, resultatregning
- Del f, balanse og arbeidskapital

Hver deltabell inneholder ikke de samme postene for hver driftsform eller for hvert fylke. Kun de mest relevante postene er tatt med, slik at for eksempel i tabellen for kornproduksjon er inntekter fra korn spesifisert på flere ulike poster, mens inntekter fra alle typer husdyrhold er summert i kun en post.

Østlandet, alle bruk

Tabell 1a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2002	2003	2004	2005	2006
Antall bruk	371	358	368	362	356
Brukers alder	48	49	49	49	49
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	171,5	174,8	174,9	172,5	174,3
Grovfôr, daa	121,0	123,0	125,1	129,6	134,4
Annet areal, daa	9,3	9,4	12,7	11,9	12,4
Jordbruksareal, daa	301,8	307,2	312,7	314,0	321,1
- herav leid areal, daa	82,4	90,1	95,3	101,4	107,7
Korn, FEm pr daa ¹⁾	374	419	472	431	382,0
Grovfôr, FEm pr daa	369	359	346	336	332,0
Jordbruksareal, FEm pr daa	374	396	415	389	363,0
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	7,5	7,5	6,9	6,8	6,6
Kumelk, liter omsatt	41 986	43 088	40 329	40 296	39485
Melkekvote	42 924	43 767	40 932	41 345	41038
Produsert melk pr årsku, kg	6 371	6 465	6 629	6 761	6745
Storfekjøtt, kg omsatt	2 431	2 338	2 288	2 368	2364
Antall avlsgriser	3,4	3,9	3,2	3,1	3,5
Salgbare smågriser	71	76	72	76	79
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	4 446	4 505	4 229	4 424	4583
Antall vinterfôra sauer (vfs)	11	9	12	13	14
Kg kjøtt pr vfs	25	31	31	31	29
Ull, kg omsatt pr vfs	4,9	5,2	5,7	5,2	5,0
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1797	1769	1707	1661	1677
Ektefelle	347	355	349	336	324
Barn under 17 år	14	27	18	13	18
Sum familie	2158	2151	2074	2010	2019
Leid arbeid, betalt	438	425	442	423	410
Leid arbeid, ubetalt	123	117	95	96	91
Sum timer i jordbruket	2719	2693	2611	2529	2520
Sum timer i skogbruket	69	51	61	51	41
Sum timer i tilleggsnæring	128	136	150	154	156
Familiens arbeid på nyanlegg	16	13	29	27	30
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1206	1276	1353	1388	1451
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,89	1,90	1,84	1,79	1,79
Havre, kr pr kg	1,66	1,69	1,59	1,55	1,57
Kumelk, ekskl. driftstillegg, kr pr l	3,74	3,48	3,47	3,55	3,55
Kukjøtt, kr pr kg	25,31	26,46	28,45	29,25	29,68
Annet storfekjøtt, kr pr kg	31,15	31,86	34,10	34,75	35,99
Smågris for salg, kr pr stk.	796	818	706	708	686
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	21,92	21,56	20,53	20,38	20,57
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	29,57	30,62	28,87	26,72	29,60
Ull, kr pr kg	33,20	33,65	31,58	31,62	32,28

Tabell 1b. Nettoinvesteringer

År	2002	2003	2004	2005	2006
Jord, grøfter og vannanlegg	4 618	4 687	5 372	9 665	4 536
Driftsbygninger	-471	16 403	27 130	39 828	13 070
Maskiner og redskap	5 175	8 869	1 882	13 451	12 028
Melkekvote (ku og geit)	4 199	3 913	2 594	6 657	9 937
Sum nettoinvesteringer	13 521	33 872	36 978	69 601	32 571

1) Inkl. høstet halm

Østlandet, alle bruk
Tabell 1c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Korn	131 347	149 355	160 709	143 254	129256
Andre planteprodukter	40 692	46 275	59 804	50 181	55338
Planteprodukter i alt	172 039	195 630	220 513	193 435	184 594
Storfe, mjølk	156 879	149 978	140 094	143 153	140043
Storfe, livdyr	9 832	9 726	10 203	10 905	10585
Kuslakt	22 962	25 717	23 291	25 941	27606
Annet storfeslakt	50 717	49 895	47 357	56 606	49380
Smågriser	27 720	30 553	24 119	28 407	28032
Slaktegriser	97 049	99 407	83 240	92 013	89610
Avlsgriser	10 708	15 582	8 563	7 887	7149
Sauer, livdyr og slakt	9 548	9 337	11 651	12 055	14673
Ull	1 850	1 741	1 961	2 348	2209
Fjørfe, egg og slakt	50 862	64 723	68 891	72 439	88152
Andre inntekter, husdyrholdet	2 504	5 262	3 465	4 201	8175
Husdyrprodukt i alt	440 631	461 921	422 835	455 955	465 614
Arealtilskudd, grovfôr	38 141	38 980	39 063	16 328	16411
Arealtilskudd, korn	45 123	46 226	50 340	18 286	21459
Kulturlandskapstilskudd				60 141	58288
Produksjonstillegg, husdyr	50 928	52 369	51 393	47 697	47372
Driftstillegg, grunnstilskudd, distriktstilskudd	52 374	47 972	45 322	43 418	44111
Refunderte avløserutgifter	34 242	29 113	29 235	30 899	31251
Andre tilskudd	20 221	19 254	21 147	19 871	24037
Bunnfradrag	-5 685	-5 849	-6 046	-5 467	-5002
Tilskudd i alt	235 344	228 065	230 454	231 173	237 927
Leieinntekter, traktor og redskap	11 063	13 198	13 322	14 014	15079
Andre inntekter	11 439	7 715	6 774	5 108	6502
Produksjonsinntekter i alt	870 516	906 529	893 898	899 685	909 716

Tabell 1d. Kostnader pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Krafftôr	150 878	163 773	148 732	153 228	161 227
Andre førkostnader inkl. beiteleie	6 300	7 959	7 295	7 115	9 137
Såvarer	18 397	18 819	18 575	19 199	19 283
Handelsgjødsel og kalk	36 071	35 148	34 055	37 627	39 001
Plantevernmidler	12 560	12 596	13 739	12 689	12 099
Konserveringsmidler	3 742	3 618	3 517	3 434	3 062
Andre forbruksartikler m.v.	32 734	33 302	34 147	33 928	36 532
Kjøp av dyr	45 001	54 074	41 287	47 863	45 818
Sum variable kostnader	305 683	329 289	301 347	315 083	326 159
Leid arbeid	57 689	57 693	60 444	58 785	58 532
Drivstoff	16 732	17 140	18 487	20 785	23 756
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	7 465	6 471	6 917	7 803	6 662
Vedl.h. driftsbygninger	20 153	22 446	20 515	23 051	24 438
Vedl.h. traktor og maskiner	41 447	43 031	45 523	44 518	43 092
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 131	2 293	2 153	1 990	1 899
Avskr. driftsbygninger	33 693	37 915	38 856	41 566	44 465
Avskr. traktor og maskiner	46 690	45 389	45 334	43 956	44 540
Maskinleie og leie av dyr	20 203	24 458	31 182	36 167	38 990
Andre faste kostnader	86 651	97 551	99 569	100 723	105 981
Sum faste kostnader	332 854	354 387	368 980	379 344	392 355
Kostnader i alt	638 537	683 676	670 327	694 427	718 514
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,17	1,12	1,07	1,04	1,23
Netto mekaniseringskostnader pr daa	438	419	445	435	445

Østlandet, alle bruk
Tabell 1e. Resultatregning

År	2002	2003	2004	2005	2006
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	231 979	222 853	223 571	205 258	191 202
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	101 556	75 817	61 986	47 979	
Familiens arbeidsfortjeneste	130 423	147 036	161 585	157 279	191 202
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	105 493	119 613	137 448	137 787	167 188
Lønnsevne	188 112	204 729	222 029	216 064	249 734
Lønnsevne pr. time	69,18	76,02	85,04	85,43	99,10
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	170 289	169 777	182 815	176 157	163 840
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	156 326	154 659	168 655	160 039	144 496
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	231 979	222 853	223 571	205 258	191 202
Driftsoverskudd, skogbruk	19 677	15 482	21 899	22 907	23 632
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	31 495	33 672	36 592	42 864	43 177
Driftsoverskudd, andre næringer	25 605	19 825	23 382	22 048	29 272
Lønnsinntekt	201 858	220 087	235 425	250 120	273 377
Pensjoner og sykepenger	30 054	32 741	34 027	34 639	34 318
Gevinst/utbytte verdipapir	8 476	12 218	10 532	20 625	6 660
Årlige erstatninger og lignende	4 937	4 341	6 261	2 759	4 012
Familiens arbeid på nyanlegg	2 170	1 888	4 138	3 907	4 365
Renteinntekter	19 763	13 034	5 980	6 367	8 537
- Renteutgifter	66 535	55 392	41 829	39 064	46 601
- Kårutgifter	9 158	8 733	9 039	7 040	7 002
Nettoinntekt	500 321	512 016	550 939	565 390	564 949
Privatforbruk ekskl. skatt	323 422	327 733	340 918	371 742	387 905
Betalte skatter	146 688	145 876	148 065	152 094	162 210

Tabell 1f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kontanter og bankinnskudd	316 725	332 852	364 273	385 852	393 832
Andre krav	110 395	112 540	120 107	188 111	197 142
Omløpsmidler, jordbruk	196 741	207 712	198 346	188 688	179 981
Omløpsmidler, skogbruk	450	643	532	883	1 006
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	2 686	4 494	4 523	4 246	2 538
Omløpsmidler, andre næringer	112 378	133 977	143 258	130 225	149 547
Omløpsmidler i alt	739 375	792 218	831 039	898 005	924 046
Anleggsmidler, jordbruk	1 259 744	1 332 570	1 365 500	1 445 851	1 516 734
Anleggsmidler, skogbruk	163 856	184 991	217 831	210 170	213 028
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	67 095	73 518	88 886	102 908	117 001
Anleggsmidler, andre næringer	47 596	44 211	57 123	48 367	49 056
Privat hovedbygninger	464 124	459 664	481 473	508 302	546 161
Privat, annet	143 889	140 981	144 898	152 108	189 219
Anleggsmidler i alt	2 146 304	2 235 935	2 355 711	2 467 706	2 631 199
Eiendeler i alt	2 885 679	3 028 153	3 186 750	3 365 711	3 555 245
Eiendeler i jordbruket	1 456 485	1 540 282	1 563 846	1 634 539	1 696 715
Kortsiktig gjeld	300 477	294 708	285 759	309 126	285 113
Langsiktig gjeld	800 582	829 823	925 517	1 023 984	1 206 037
Gjeld i alt	1 101 059	1 124 531	1 211 276	1 333 110	1 491 150
Endring i året, kroner	18 455	34 746	25 104	115 634	90 357
Egenkapital	1 784 620	1 903 622	1 975 474	2 032 601	2 064 095
Egenkapitalprosent	62	63	62	60	58
Endring i året (sparing)	79 311	80 893	91 997	84 844	58 616
Arbeidskapital	438 898	497 510	545 280	588 879	638 933
Endring i året	39 948	62 413	59 783	50 929	51 048
1) Kalkulasjonsrente	7,0 %	5,0 %	4,0 %	3,0 %	4,0 %

Østlandet Melkeproduksjon, flatbygder**Tabell 2a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser**

År	2002	2003	2004	2005	2006
Antall bruk	36	33	30	30	29
Brukers alder	47	46	50	51	50
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	70,8	67,4	71,9	69,9	71,2
Grovfôr, daa	235,0	243,7	241,5	236,5	255,4
Annet areal, daa	0,1	0,1	0,0	0,7	1,6
Jordbruksareal, daa	305,9	311,2	313,4	307,1	328,2
- herav leid areal, daa	102,8	118,3	114,5	96,8	115,0
Korn, FEm pr daa ¹⁾	343	381	454	428	305
Grovfôr, FEm pr daa	410	389	405	377	375
Jordbruksareal, FEm pr daa	395	387	416	388	360
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	19,8	20,2	20,9	19,7	20,2
Kumelk, liter omsatt	115 408	119 888	123 806	119 322	122 029
Melkekvote	116 070	119 737	121 843	121 596	125 455
Produsert melk pr årsku, kg	6 581	6 629	6 765	6 872	6 876
Storfekjøtt, kg omsatt	5 042	5 620	5 620	4 863	5 109
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 329	2 370	2 147	2 200	2 281
Ektefelle	370	378	522	392	368
Barn under 17 år	8	62	10	7	31
Sum familie	2 707	2 810	2 679	2 599	2 680
Leid arbeid, betalt	695	725	852	811	709
Leid arbeid, ubetalt	138	200	43	60	153
Sum timer i jordbruket	3 540	3 735	3 574	3 470	3 542
Sum timer i skogbruket	57	40	35	31	28
Sum timer i tilleggsnæring	175	128	114	72	112
Familiens arbeid på nyanlegg	40	27	33	12	0
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	717	1 064	835	784	881
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,87	1,83	1,73	1,80	1,82
Havre, kr pr kg	1,53	1,61	1,56	1,56	1,41
Kumelk, kr pr l	3,75	3,57	3,54	3,67	3,69
Kukjøtt, kr pr kg	25,83	27,28	28,58	29,21	30,18
Annet storfekjøtt, kr pr kg	31,61	32,83	34,03	33,92	35,96

Tabell 2b. Nettoinvesteringer

År	2002	2003	2004	2005	2006
Jord, grøfter og vannanlegg	13 114	14 533	6 295	-1 316	7 301
Driftsbygninger	12 508	-8 371	1 432	13 144	-5 992
Maskiner og redskap	1 808	28 167	-1 230	28 560	39 866
Melkekvote (ku og geit)	14 094	11 697	8 529	7 880	10 594
Sum nettoinvesteringer	41 524	46 026	15 026	48 268	51 769

1) Inkl. nyttet halm

Østlandet melkeproduksjon, flatbygder

Tabell 2c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Korn	40 680	44 335	54 627	42 008	32 479
Andre planteprodukter	13 378	17 699	12 035	8 908	21 359
Planteprodukter i alt	54 058	62 034	66 662	50 916	53 838
Storfe, melk	432 378	427 719	438 019	438 262	450 344
Storfe, livdyr	34 877	24 064	25 931	24 250	25 453
Kuslakt	60 341	55 815	66 943	61 152	80 970
Annet storfeslakt	99 427	124 862	94 751	104 087	93 108
Andre inntekter, husdyrholdet	10 547	13 970	13 647	1 944	376
Husdyrprodukt i alt	637 570	646 430	639 291	629 695	650 251
Arealtilskudd, grovfôr	61 490	59 448	60 980	18 276	18 295
Arealtilskudd, korn	19 749	18 674	22 527	7 864	8 556
Kulturlandskaptilskudd				58 603	55 729
Produksjonstillegg, husdyr	86 722	94 918	94 268	84 535	82 944
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	96 415	81 189	77 939	73 730	73 837
Refunderte avløserutgifter	56 250	45 807	55 401	58 180	55 180
Andre tilskudd	24 360	21 632	18 031	24 973	26 211
Bunnfradrag	-5 833	-6 000	-6 200	-5 500	-5 000
Tilskudd i alt	339 153	315 668	322 946	320 661	315 752
Leieinntekter, traktor og redskap	17 745	20 251	15 373	10 721	19 308
Andre inntekter	4 976	6 770	7 589	3 231	3 855
Produksjonsinntekter i alt	1 053 502	1 051 153	1 051 861	1 015 224	1 043 004

Tabell 2d. Kostnader pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kraffôr	165 879	177 886	155 715	152 156	151 779
Andre førkostnader inkl. beiteleie	15 263	18 953	21 698	15 673	17 989
Såvarer	14 791	16 222	15 265	16 769	17 875
Handelsgjødsele og kalk	30 804	30 596	32 966	30 298	32 817
Plantevernmidler	4 192	4 472	5 649	4 667	3 268
Konserveringsmidler	6 828	6 933	7 300	7 306	6 051
Andre forbruksartikler m.v.	51 407	51 003	60 846	57 700	62 810
Kjøp av dyr	23 070	27 701	20 058	8 802	12 733
Sum variable kostnader	312 234	333 766	319 497	293 371	305 322
Leid arbeid	96 833	102 996	120 829	109 214	100 277
Drivstoff	19 568	19 524	18 079	17 820	24 572
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	10 801	7 747	8 758	9 468	8 323
Vedl.h. driftsbygninger	26 101	31 363	25 737	30 579	32 161
Vedl.h. traktor og maskiner	56 091	58 258	54 990	47 174	48 278
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 756	2 209	1 795	2 083	2 049
Avskr. Driftsbygninger	48 359	47 007	42 847	45 579	52 019
Avskr. Traktor og maskiner	50 967	47 837	42 364	45 845	52 270
Maskinleie	41 982	43 036	46 431	40 096	51 773
Andre faste kostnader	100 988	118 325	117 819	115 011	126 494
Sum faste kostnader	453 446	478 302	479 649	462 869	498 216
Kostnader i alt	765 680	812 068	799 146	756 240	803 538
Netto mek.kostnader pr FEM totalavl.	1,42	1,36	1,23	1,27	1,48
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,49	1,34	1,30	1,26	1,43
Netto mekaniseringskostnader pr daa	562	525	512	491	532

Østlandet, melkeproduksjon, Flatbygder

Tabell 2e. Resultatregning

År	2002	2003	2004	2005	2006
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	287 822	239 085	252 715	258 984	239 466
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	120 564	89 824	71 343	54 489	80 698
Familiens arbeidsfortjeneste	167 258	149 261	181 372	204 495	158 768
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	108 468	91 491	122 936	141 893	103 398
Lønnsevne	264 091	252 257	302 201	313 709	259 045
Lønnsevne pr. time	74,60	67,54	84,56	90,41	73,14
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	171 291	149 056	175 931	177 502	158 981
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	150 338	121 826	149 099	155 860	133 463
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	287 822	239 085	252 715	258 984	239 466
Driftsoverskudd, skogbruk	14 241	20 172	22 604	25 591	23 218
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	45 326	36 739	41 043	48 026	27 561
Driftsoverskudd, andre næringer	59 218	987	3 261	10 313	50 930
Lønnsinntekt	123 434	226 548	143 834	137 252	144 943
Pensjoner og sykepenger	43 262	45 240	51 851	60 334	43 249
Gevinst/utbytte verdipapir	-2 398	6 499	5 028	9 935	4 409
Årlige erstatninger og lignende	7 216	1 905	9 679	1 562	16 965
Familiens arbeid på nyanlegg	5 471	3 874	4 853	1 742	
Renteinntekter	17 442	10 215	4 705	4 762	8 530
- Renteutgifter	83 626	63 623	49 717	55 538	59 290
- Kårutgifter	10 745	7 495	6 738	4 966	4 119
Nettoinntekt	506 663	520 146	483 118	497 997	495 862
Privatforbruk ekskl. skatt	342 533	364 710	338 109	305 063	364 010
Betalte skatter	140 934	155 715	128 079	125 205	140 764

Tabell 2f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kontanter og bankinnskudd	238 991	291 443	210 760	256 810	244 672
Andre krav	128 356	112 790	142 788	149 982	295 185
Omløpsmidler, jordbruk	166 718	183 884	157 209	147 268	165 293
Omløpsmidler, skogbruk	541	1 373	533	0	
Omløpsmidler, tilleggsnæringer			33	0	212
Omløpsmidler, andre næringer	85 276	88 483	65 980	120 945	161 473
Omløpsmidler i alt	619 882	677 973	577 303	675 005	866 835
Anleggsmidler, jordbruk	1 576 871	1 640 797	1 633 718	1 693 375	1 885 173
Anleggsmidler, skogbruk	123 847	168 479	226 529	261 424	268 527
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	41 323	61 763	46 589	100 910	84 424
Anleggsmidler, andre næringer	40 376	38 895	35 833	56 627	67 820
Privat hovedbygninger	441 183	484 622	466 180	387 767	462 333
Privat, annet	141 795	156 056	120 938	134 101	141 782
Anleggsmidler i alt	2 365 395	2 550 612	2 529 787	2 634 204	2 910 059
Eiendeler i alt	2 985 277	3 228 585	3 107 090	3 309 209	3 776 894
Eiendeler i jordbruket	1 743 589	1 824 681	1 790 927	1 840 643	2 050 466
Kortsiktig gjeld	420 470	392 731	376 794	381 467	417 929
Langsiktig gjeld	1 073 160	1 068 232	1 160 048	1 265 990	1 402 273
Gjeld i alt	1 493 630	1 460 963	1 536 842	1 647 457	1 820 202
Endring i året, kroner	49 695	45 912	13 173	54 073	103 623
Egenkapital	1 491 647	1 767 622	1 570 248	1 661 752	1 956 692
Egenkapitalprosent	50	55	51	50	52
Endring i året (sparing)	116 131	76 033	50 397	167 627	40 459
Arbeidskapital	199 412	285 242	200 509	293 538	448 906
Endring i året	36 294	85 331	53 990	82 948	13 154
1) Kalkulasjonsrente	7,0 %	5,0 %	4,0 %	3,0 %	4 %

Østlandet Melkeproduksjon, andre bygder**Tabell 3a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser**

	2002	2003	2004	2005	2006
Antall bruk	70	72	77	76	71
Brukers alder	48	49	49	49	49
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	10,6	4,7	5,5	3,1	8,2
Grovfôr, daa	207,7	213,0	219,9	231,5	247,2
Annet areal, daa	0,8	0,7	1,8	1,4	0,8
Jordbruksareal, daa	219,1	218,4	227,2	236,0	256,2
- herav leid areal, daa	70,7	73,7	73,1	76,0	89,4
Korn, FEm pr daa ¹⁾	261	295	339	334	325
Grovfôr, FEm pr daa	349	344	343	334	330
Jordbruksareal, FEm pr daa	344	343	343	335	330
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	15,0	14,9	15,0	15,0	15,8
Kumelk, liter omsatt	78 807	82 945	84 530	85 748	90 749
Melkekvote	79 091	81 985	84 159	85 255	92 689
Produsert melk pr årsku, kg	6 030	6 279	6 498	6 526	6 513
Storfekjøtt, kg omsatt	3 466	3 600	3 851	3 937	4 107
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 141	2 123	2 064	2 002	2 134
Ektefelle	615	621	594	571	523
Barn under 17 år	20	44	29	27	25
Sum familie	2 776	2 788	2 687	2 600	2 682
Leid arbeid, betalt	445	483	512	482	488
Leid arbeid, ubetalt	257	175	152	186	139
Sum timer i jordbruket	3 478	3 446	3 351	3 268	3 309
Sum timer i skogbruket	64	51	55	42	41
Sum timer i tilleggsnæring	124	128	109	96	110
Familiens arbeid på nyanlegg	10	7	18	54	43
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 025	1 098	1 165	1 183	1 154
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,85	1,64	1,60	1,49	1,49
Havre, kr pr kg	1,59	1,44	1,39	1,41	1,41
Kumelk, kr pr l	3,59	3,43	3,44	3,52	3,50
Kukjøtt, kr pr kg	25,09	26,03	28,18	29,11	29,12
Annet storfekjøtt, kr pr kg	30,58	31,11	33,65	34,16	35,55

Tabell 3b. Nettoinvesteringer

År	2002	2003	2004	2005	2006
Jord, grøfter og vannanlegg	-407	1 390	460	2 968	3 582
Driftsbygninger	4 983	6 915	21 788	27 440	35 728
Maskiner og redskap	-1 738	3 675	581	10 366	16 323
Melkekvote (ku og geit)	6 489	10 211	7 237	22 108	7 391
Sum nettoinvesteringer	9 327	22 191	30 066	62 882	63 024

1) Inkl. høstet halm

Østlandet, melkeproduksjon, andre bygder
Tabell 3c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Korn	3 761	1 795	1 877	97	3 456
Andre planteprodukter	10 580	9 636	8 996	9 098	11 511
Planteprodukter i alt	14 341	11 431	10 873	9 195	14 967
Storfe, melk	283 058	284 738	290 731	301 850	317 394
Storfe, livdyr	10 934	13 447	15 300	14 700	17 608
Kuslakt	36 735	41 203	44 109	47 722	48 772
Annet storfeslakt	72 335	68 758	73 288	93 048	84 083
Andre inntekter, husdyrholdet	1 713	3 434	5 122	6 383	8 550
Husdyrprodukt i alt	404 775	411 580	428 550	463 703	476 407
Arealtilskudd grovfôr	73 560	77 052	76 622	36 791	36 140
Arealtilskudd korn	3 504	1 599	1 651	554	1 256
Kulturlandskapstilskudd				41 842	45 301
Produksjonstillegg, husdyr	68 686	68 818	72 660	66 774	68 152
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	114 052	108 649	108 075	103 146	104 902
Refunderte avløserutgifter	54 905	48 525	48 575	49 521	51 085
Andre tilskudd	12 098	14 561	16 399	18 842	25 026
Bunnfradrag	-5 731	-6 000	-6 000	-5 500	-5 070
Tilskudd i alt	321 074	313 204	317 982	311 970	326 792
Leieinntekter, traktor og redskap	9 466	10 287	8 371	9 967	9 635
Andre inntekter	1 673	1 009	1 403	213	3 641
Produksjonsinntekter i alt	751 329	747 511	767 179	795 048	831 442

Tabell 3d. Kostnader pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kraftfôr	116 094	117 439	115 505	116 161	123 969
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	10 086	13 958	10 421	9 081	12 135
Såvarer	5 568	4 671	4 262	5 346	5 813
Handelsgjødsel og kalk	18 637	17 654	18 773	22 570	25 555
Plantevernmidler	1 026	941	942	935	1 336
Konserveringsmidler	5 492	6 385	6 875	6 571	5 882
Andre forbruksartikler m.v.	37 271	39 792	41 189	42 291	46 440
Kjøp av dyr	10 107	12 305	9 062	14 981	16 826
Sum variable kostnader	204 281	213 145	207 029	217 936	237 956
Leid arbeid	59 315	67 504	68 826	69 016	71 253
Drivstoff	14 101	13 000	14 408	18 209	21 567
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	5 725	4 730	5 707	4 511	4 209
Vedl.h. driftsbygninger	20 455	24 797	26 074	29 558	32 579
Vedl.h. traktor og maskiner	40 468	37 995	36 867	44 016	39 797
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 431	1 612	1 235	1 236	1 225
Avskr. Driftsbygninger	29 359	31 517	33 012	35 345	37 558
Avskr. Traktor og maskiner	39 873	37 144	42 208	43 589	44 397
Maskinleie	13 567	13 577	17 985	18 111	23 308
Andre faste kostnader	72 543	80 803	79 819	82 634	95 665
Sum faste kostnader	296 837	312 679	326 141	346 225	371 558
Kostnader i alt	501 118	525 824	533 170	564 161	609 514
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,52	1,39	1,46	1,55	1,56
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,46	1,25	1,35	1,43	1,45
Netto mekaniseringskostnader pr daa	524	476	502	519	514

Østlandet, melkeproduksjon, andre bygger

Tabell 3e. Resultatregning

År	2002	2003	2004	2005	2006
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	250 211	221 687	234 009	230 887	221 928
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	81 242	59 161	49 226	39 666	56 339
Familiens arbeidsfortjeneste	168 969	162 526	184 783	191 221	165 589
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	102 785	101 202	120 086	126 634	108 299
Lønnsevne	228 284	230 030	253 609	260 237	236 842
Lønnsevne pr. time	65,64	66,75	75,68	79,63	71,58
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	126 533	150 467	155 638	158 312	151 586
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	109 016	132 961	138 979	139 996	131 207
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	250 211	221 687	234 009	230 887	221 928
Driftsoverskudd, skogbruk	10 668	8 316	5 180	10 097	14 356
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	20 333	27 430	22 703	19 357	18 369
Driftsoverskudd, andre næringer	2 933	7 344	10 078	20 563	20 174
Lønnsinntekt	162 158	164 000	182 305	184 085	209 175
Pensjoner og sykepenger	14 932	29 763	23 503	27 700	31 852
Gevinst/utbytte verdipapir	5 821	4 660	16 112	16 735	3 713
Årlige erstatninger og lignende	5 570	5 394	6 147	2 905	3 435
Familiens arbeid på nyanlegg	1 306	1 018	2 485	7 438	6 055
Renteinntekter	17 420	11 810	5 396	5 749	6 594
- Renteutgifter	47 339	40 351	30 695	29 497	34 524
- Kårutgifter	7 983	7 741	9 690	9 682	9 014
Nettoinntekt	436 030	433 330	467 533	486 337	492 113
Privatforbruk ekskl. skatt	292 932	289 355	312 241	332 200	359 338
Betalte skatter	124 721	123 057	130 077	119 578	130 425

Tabell 3f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kontanter og bankinnskudd	260 411	326 822	380 651	381 832	382 325
Andre krav	95 718	81 612	76 337	111 030	135 295
Omløpsmidler, jordbruk	117 706	112 136	117 879	124 047	122 334
Omløpsmidler, skogbruk	36	87	547	723	1 277
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	886	736	1 556	1 534	2 204
Omløpsmidler, andre næringer	133 274	135 927	227 643	174 487	182 948
Omløpsmidler i alt	608 031	657 320	804 613	793 653	826 383
Anleggsmidler, jordbruk	1 051 800	1 083 306	1 125 931	1 236 785	1 315 249
Anleggsmidler, skogbruk	98 588	94 106	90 179	101 353	124 097
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	33 772	51 921	35 214	70 710	76 994
Anleggsmidler, andre næringer	21 736	17 554	23 647	25 840	35 325
Privat hovedbygninger	342 874	321 533	349 449	384 403	466 941
Privat, annet	122 734	122 394	130 781	133 421	147 190
Anleggsmidler i alt	1 671 504	1 690 814	1 755 201	1 952 512	2 165 796
Eiendeler i alt	2 279 535	2 348 134	2 559 814	2 746 165	2 992 179
Eiendeler i jordbruket	1 169 506	1 195 442	1 243 810	1 360 832	1 437 583
Kortsiktig gjeld	185 958	210 964	198 360	191 405	205 929
Langsiktig gjeld	552 730	533 208	554 185	683 834	881 117
Gjeld i alt	738 688	744 172	752 545	875 239	1 087 046
Endring i året, kroner	8 862	11 086	47 312	103 011	173 374
Egenkapital	1 540 847	1 603 962	1 807 269	1 870 926	1 905 133
Egenkapitalprosent	68	68	71	68	64
Endring i året (sparing)	43 128	59 388	129 738	72 904	55 905
Arbeidskapital	422 073	446 356	606 253	602 248	620 454
Endring i året	31 424	34 468	137 791	58 279	26 038
<small>1) Kalkulasjonsrente</small>	<small>7,0 %</small>	<small>5,0 %</small>	<small>4,0 %</small>	<small>3,0 %</small>	<small>4,0 %</small>

Østlandet, Korn- og melkeproduksjon Flatbygder

Tabell 4a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2002	2003	2004	2005	2006
Antall bruk	23	21	18	16	14
Brukers alder	48	49	49	50	51
Arealfordeling og avling					
Bygg, daa	145,7	147,6	142,2	149,2	102,9
Havre, daa	34,9	35,0	38,4	38,2	53,3
Hvete, daa	122,1	142,3	175,1	165,2	195,9
Annet korn, daa	1,3	3,8	1,1	8,4	8,9
Oljefrø, daa	25,1	17,6	19,7	17,5	21,6
Korn i alt, daa	329,1	346,3	376,5	378,5	382,6
Grovfôr, daa	202,1	211,3	211,7	210,3	217,3
Annet areal i alt, daa	5,5	1,9	5,3	6,0	8,8
Jordbruksareal, daa	536,7	559,5	593,5	594,8	608,7
herav leid areal, daa	165,1	171,6	205,5	235,1	244,4
Bygg, kg pr daa	410	445	517	425	390
Havre, kg pr daa	454	454	458	469	381
Hvete, kg pr daa	441	478	492	459	466
Oljefrø, kg pr daa	193	143	165	183	227
Korn ialt, FEm pr daa ¹⁾	416	446	477	434	419
Grovfôr, FEm pr daa	491	488	464	496	471
Jordbruksareal, FEm pr daa	441	461	468	452	433
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	23,2	23,6	23,2	23,2	23,8
Kumelk, liter omsatt	142 113	148 120	147 397	154 500	163 213
Melkekvote	146 693	151 275	148 982	152 515	159 873
Produsert melk pr årsku, kg	6 872	7 007	7 088	7 446	7 603
Storfekjøtt, kg omsatt	7 290	6 354	7 112	7 098	6 842
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 474	2 389	2 648	2 498	2 479
Ektefelle	381	370	242	239	284
Barn under 17 år	44	84	2	5	7
Sum familie	2 899	2 843	2 892	2 742	2 770
Leid arbeid, betalt	1 004	990	917	856	1 003
Leid arbeid, ubetalt	282	213	173	117	130
Sum timer i jordbruket	4 185	4 046	3 982	3 715	3 903
Sum timer i skogbruket	42	33	39	42	38
Sum timer i tilleggsnæring	81	170	169	246	229
Familiens arbeid på nyanlegg	34	5	4	36	4
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	727	647	913	977	1 059
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,89	1,92	1,84	1,75	1,82
Havre, kr pr kg	1,63	1,73	1,59	1,57	1,63
Hvete, kr pr kg	2,20	2,18	2,11	2,06	2,02
Kumelk, kr pr l	3,87	3,50	3,46	3,50	3,46
Kukjøtt, kr pr kg	25,14	26,34	28,64	28,82	29,22
Annet storfekjøtt, kr pr kg	30,78	31,59	34,16	34,60	35,82

Tabell 4b. Nettoinvesteringer

År	2002	2003	2004	2005	2006
Jord, grøfter og vannanlegg	-2 538	9 792	1 647	39 315	13 520
Driftsbygninger	14 381	-33 777	25 664	145 960	2 520
Maskiner og redskap	7 227	-24 535	-40 751	-55 700	-19 286
Melkekvote (ku og geit)	24 376	6 844	6 982	18 917	8 033
Sum nettoinvesteringer	43 446	-41 676	-6 458	148 492	4 787

¹⁾ Inkl. høstet halm

Østlandet, Korn- og melkeproduksjon Flatbygger
Tabell 4c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Bygg	113 918	118 144	133 595	112 214	71 986
Havre	24 597	27 254	27 734	29 152	33 888
Hvete	120 319	142 884	188 072	155 530	196 739
Annet korn og oljefrø	21 468	14 554	14 164	21 283	22 923
Andre planteprodukter	13 989	12 679	12 640	18 576	27 312
Planteprodukter i alt	294 291	315 515	376 205	336 755	352 848
Storfe, melk	550 288	518 782	510 239	540 811	564 516
Storfe, livdyr	14 584	18 008	10 889	43 138	22 972
Kuslakt	66 796	87 569	73 838	86 329	87 428
Annet storfeslakt	137 458	123 063	136 472	128 742	131 710
Slaktegriser	468	891	4 098	4 710	740
Andre inntekter, husdyrholdet	228	2 383	353	93	0
Husdyrprodukt i alt	769 822	750 696	735 889	803 823	807 366
Arealtilskudd, grovfôr	55 670	57 723	57 774	16 762	16 650
Arealtilskudd, korn	86 600	89 171	107 082	42 317	45 056
Kulturlandskapstilskudd				114 075	112 790
Produksjonstillegg, husdyr	107 080	104 545	104 390	97 725	94 941
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	93 989	86 012	79 601	65 863	69 587
Refunderte avløserutgifter	61 660	46 267	46 179	49 286	55 100
Andre tilskudd	26 063	21 823	18 055	16 209	22 812
Bunnfradrag	-5 739	-6 000	-6 000	-5 500	-5 000
Tilskudd i alt	425 323	399 541	407 081	396 737	411 936
Leieinntekter, traktor og redskap	15 747	20 283	21 809	30 830	27 619
Andre inntekter	7 067	6 076	662	3 936	3 341
Produksjonsinntekter i alt	1 512 250	1 492 111	1 541 646	1 572 081	1 603 110

Tabell 4d. Kostnader pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kraftfôr	190 854	200 528	198 404	204 061	212 571
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	6 968	11 134	16 615	11 355	21 297
Fôrkostnader i alt	197 822	211 662	215 019	215 416	233 868
Såvarer	35 770	29 797	37 549	38 624	34 030
Handelsgjødsel og kalk	70 802	75 173	75 869	81 501	89 401
Plantevernmidler	22 465	21 298	24 073	30 676	26 538
Konserveringsmidler	10 967	8 089	10 321	10 244	9 862
Andre forbruksartikler m.v.	61 938	64 684	67 655	65 942	69 542
Kjøp av dyr	17 116	22 438	12 769	12 661	5 029
Sum variable kostnader	416 880	433 141	443 255	455 064	468 270
Leid arbeid	140 336	139 182	137 200	138 603	164 454
Drivstoff	32 878	34 351	41 423	47 095	53 176
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	10 401	6 430	11 259	13 459	16 911
Vedl.h. driftsbygninger	40 954	38 984	32 767	37 979	58 055
Vedl.h. traktor og maskiner	68 975	83 314	96 562	91 402	119 861
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 962	4 395	3 555	2 585	3 313
Avskr. driftsbygninger	53 249	60 275	60 373	64 829	75 800
Avskr. traktor og maskiner	83 845	78 812	82 402	81 372	71 466
Maskinleie	37 908	48 102	62 194	89 762	66 927
Andre faste kostnader	141 418	165 434	173 367	176 663	194 624
Sum faste kostnader	613 926	659 279	701 102	743 749	824 587
Kostnader i alt	1 030 806	1 092 420	1 144 357	1 198 813	1 292 857
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,02	0,96	1,01	1,09	1,15
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,70	1,67	1,91	1,90	1,85
Netto mekaniseringskostnader pr daa	451	441	468	493	497

Østlandet, Korn- og melkeproduksjon Flatbygder
Tabell 4e. Resultatregning

År	2002	2003	2004	2005	2006
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	481 444	399 691	397 289	373 268	310 253
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	175 009	129 311	102 723	80 591	118 181
Familiens arbeidsfortjeneste	306 435	270 380	294 566	292 677	192 072
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	177 734	163 237	177 316	188 873	122 198
Lønnsevne	446 771	409 562	431 766	431 280	356 526
Lønnsevne pr. time	106,76	101,23	108,43	116,09	91,35
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	241 762	216 372	226 791	238 794	203 590
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	236 672	202 437	212 055	220 845	169 377
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	481 444	399 691	397 289	373 268	310 253
Driftsoverskudd, skogbruk	14 574	18 933	11 800	22 948	18 445
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	16 673	39 035	49 233	57 061	75 631
Driftsoverskudd, andre næringer	11 655	4 143	19 140	22 408	25 080
Lønnsinntekt	114 822	123 979	150 733	163 975	202 005
Pensjoner og sykepenger	48 040	37 000	28 460	27 568	31 218
Gevinst/utbytte verdipapir	42 856	57 050	44 820	58 937	3 681
Årlige erstatninger og lignende	455	3 316	7 007	3 415	4 016
Familiens arbeid på nyanlegg	4 635	676	607	5 318	529
Renteinntekter	15 011	9 544	3 296	7 382	5 753
- Renteutgifter	104 504	91 230	61 521	43 210	65 657
- Kårutgifter	11 922	12 217	11 805	9 818	11 554
Nettoinntekt	633 739	589 920	639 059	689 252	599 400
Privatforbruk ekskl. skatt	381 884	333 704	373 819	420 134	391 220
Betalte skatter	169 476	172 328	169 337	173 057	182 480

Tabell 4f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kontanter og bankinnskudd	171 816	201 921	238 795	262 388	350 551
Andre krav	150 667	173 147	91 264	145 051	136 180
Omløpsmidler, jordbruk	374 426	380 324	395 495	336 053	342 917
Omløpsmidler, andre næringer	189 241	200 042	201 687	232 556	276 687
Omløpsmidler i alt	886 150	955 434	927 241	976 048	1 106 335
Anleggsmidler, jordbruk	2 150 080	2 193 204	2 166 798	2 404 672	2 605 193
Anleggsmidler, skogbruk	190 893	184 848	211 303	238 025	253 826
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	46 731	92 159	45 423	119 822	140 220
Anleggsmidler, andre næringer	31 399	33 123	11 460	4 475	1 014
Privat hovedbygninger	595 350	633 788	745 883	854 852	931 933
Privat, annet	97 938	88 568	112 852	173 561	187 867
Anleggsmidler i alt	3 112 391	3 225 690	3 293 719	3 795 407	4 120 053
Eiendeler i alt	3 998 541	4 181 124	4 220 960	4 771 455	5 226 388
Eiendeler i jordbruket	2 524 506	2 573 528	2 562 293	2 740 725	2 948 110
Kortsiktig gjeld	535 969	539 661	593 386	493 017	455 323
Langsiktig gjeld	1 202 598	1 160 112	1 132 530	1 486 218	1 669 445
Gjeld i alt	1 738 567	1 699 773	1 725 916	1 979 235	2 124 768
Endring i året, kroner	-39 384	-69 882	-188 218	369 416	31 051
Egenkapital	2 259 974	2 481 351	2 495 044	2 792 220	3 101 620
Egenkapitalprosent	57	59	59	59	59
Endring i året (sparing)	104 397	120 942	263 906	-2 960	57 660
Arbeidskapital	350 181	415 773	333 855	483 031	651 012
Endring i året	878	88 850	33 870	32 578	8 037
<small>1) Raktuasjonsrente</small>	<small>7,0 %</small>	<small>5,0 %</small>	<small>4,0 %</small>	<small>3,0 %</small>	<small>4,0 %</small>

Østlandet, Kornproduksjon kombinert med svin. Flatbygder**Tabell 5a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser**

År	2002	2003	2004	2005	2006
Antall bruk	28	26	26	25	25
Brukers alder	48	48	49	50	50
Arealfordeling og avling					
Bygg, daa	117,4	109,0	91,0	109,7	103,7
Havre, daa	68,5	60,7	66,2	42,7	58,8
Hvete, daa	114,3	133,5	144,5	203,9	169,9
Annet korn, daa	0,9	5,7	19,3	16,5	14,3
Oljefrø og erter, daa	13,0	13,5	10,8	14,2	37,5
Korn i alt, daa	314,1	322,4	331,8	387,0	384,2
Grovfôr, daa	7,1	11,6	12,7	9,5	9,3
Annet areal i alt, daa	6,0	10,5	11,0	22,3	23,7
Jordbruksareal, daa	327,2	344,5	355,5	418,8	417,2
- herav leid areal, daa	86,5	92,3	109,0	171,2	175,7
Bygg, kg pr daa	408	458	526	425	444
Havre, kg pr daa	456	520	486	544	485
Hvete, kg pr daa	476	461	534	537	466
Oljefrø og erter, kg pr daa	163	141	335	343	202
Korn ialt, FEm pr daa ¹⁾	419	442	509	496	445
Grovfôr, FEm pr daa	243	293	286	239	334
Jordbruksareal, FEm pr daa	412	434	489	472	427
Husdyrproduksjon					
Antall avlsgriser	32,2	38,3	36,1	34,6	39
Antall smågriskull	64	69	71	64	82
Salgbare smågriser	423	677	774	889	960
Antall smågris omsatt	282	316	373	348	477
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	41 302	39 455	40 119	48 789	50 249
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 004	1 878	1 922	2 022	2 029
Ektefelle	364	448	476	414	417
Barn under 17 år	2	5	2	0	6
Sum familie	2 370	2 331	2 400	2 436	2 452
Leid arbeid, betalt	577	399	426	536	441
Leid arbeid, ubetalt	9	81	67	72	61
Sum timer i jordbruket	2 956	2 811	2 893	3 044	2 954
Sum timer i skogbruket	64	34	48	47	30
Sum timer i tilleggsnæring	108	201	238	188	189
Familiens arbeid på nyanlegg	0	19	25	26	0
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 210	1 234	1 021	1 135	1 125
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,91	1,91	1,81	1,78	1,80
Havre, kr pr kg	1,75	1,70	1,66	1,57	1,61
Hvete, kr pr kg	2,25	2,24	2,10	2,11	2,11
Oljefrø og erter, kr pr kg	4,27	4,19	2,72	2,69	3,68
Smågris for salg, kr pr stk.	796	819	700	721	679
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	21,92	21,66	20,69	20,37	20,88

Tabell 5b. Nettoinvesteringer

År	2002	2003	2004	2005	2006
Jord, grøfter og vannanlegg	1 953	799	27 377	25 041	2636
Driftsbygninger	1 024	124 351	244 226	35 806	-50639
Maskiner og redskap	20 968	-2 590	10 696	-3 404	16545
Sum nettoinvesteringer	23 945	122 560	282 299	57 443	-31 458

1) Inkl. nyttet halmavling

Østlandet, Kornproduksjon kombinert med svin. Flatbygder

Tabell 5c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Bygg	93 594	86 890	86 545	81 160	82 510
Havre	47 568	51 195	50 321	34 416	45 588
Hvete	136 200	137 727	162 792	236 272	173 318
Annet korn og oljefrø	9 596	13 025	29 488	37 760	41 943
Andre planteprodukter	25 745	32 725	26 786	58 078	54 878
Planteprodukter i alt	312 703	321 562	355 932	447 686	398 237
Smågriser	233 227	266 789	232 432	282 009	307 946
Slaktegriser	897 755	838 736	824 568	1 008 244	1 002 526
Avlsgriser	90 347	96 987	71 548	77 200	62 265
Andre inntekter, husdyrholdet	0	6 786	15	10 834	7 059
Husdyrprodukt i alt	1 221 329	1 209 298	1 128 563	1 378 287	1 379 796
Arealtilskudd, grovfôr	2 167	3 578	3 690	638	702
Arealtilskudd, korn	77 505	85 000	89 058	34 086	41 477
Kulturlandskapstilskudd				81 838	78 513
Produksjonstillegg, husdyr	40 368	47 288	45 394	33 848	34 767
Refunderte avløserutgifter	35 715	35 798	37 898	44 724	42 046
Andre tilskudd	11 082	16 447	12 941	11 895	16 606
Bunnfradrag	-5 714	-6 000	-6 000	-5 500	-5 000
Tilskudd i alt	161 123	182 111	182 981	201 529	209 111
Leieinntekter, traktor og redskap	13 074	6 245	14 655	22 333	24 523
Andre inntekter	3 497	963	4 715	13 740	1 752
Produksjonsinntekter i alt	1 711 726	1 720 179	1 686 846	2 063 575	2 013 419

Tabell 5d. Kostnader pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kraftfôr	537 718	540 453	535 397	615 657	648 747
Andre førkostnader inkl. beiteleie	21	1 792	699	1 246	3 909
Såvarer	24 943	29 465	29 534	38 914	38 082
Handelsgjødsel og kalk	43 605	43 918	41 909	50 569	53 209
Plantevernmidler	24 823	20 996	29 996	30 904	27 538
Konserveringsmidler	829	658	130	746	396
Andre forbruksartikler m.v.	66 617	67 250	68 661	69 351	81 472
Kjøp av gris	196 406	239 467	148 996	176 706	163 240
Kjøp av andre husdyr	0	0	0	1 038	625
Sum variable kostnader	894 962	943 999	855 322	985 131	1 017 218
Leid arbeid	72 506	57 133	61 510	72 721	65 170
Drivstoff	18 847	21 776	24 972	31 712	33 073
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	12 767	6 884	8 143	11 426	8 854
Vedl.h. driftsbygninger	31 799	28 161	24 091	27 973	35 336
Vedl.h. traktor og maskiner	49 209	49 668	57 556	51 055	51 085
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 487	1 073	1 155	939	939
Avskr. driftsbygninger	59 961	65 771	80 974	93 822	96 935
Avskr. traktor og maskiner	48 251	54 424	59 109	53 806	54 763
Maskinleie	18 695	21 881	31 384	75 403	44 486
Leie av dyr	0	5 727	14 689	35 194	81 901
Andre faste kostnader	117 458	132 441	149 211	191 888	176 103
Sum faste kostnader	430 980	444 939	512 794	645 939	648 645
Kostnader i alt	1 325 942	1 388 938	1 368 116	1 631 070	1 665 863
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,10	1,06	0,99	1,02	0,98
Netto mekaniseringskostnader pr daa	451	438	484	482	420

Østlandet, Kornproduksjon kombinert med svin. Flatbygder
Tabell 5e. Resultatregning

År	2002	2003	2004	2005	2006
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	385 784	331 241	318 730	432 505	347 556
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	163 431	117 808	104 972	92 039	124 140
Familiens arbeidsfortjeneste	222 353	213 433	213 758	340 466	223 416
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	172 443	163 260	159 864	250 462	164 028
Lønnsevne	294 859	270 566	275 268	413 187	288 586
Lønnsevne pr. time	99,75	96,25	95,15	135,74	97,69
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	230 578	203 931	209 417	274 704	219 613
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	230 271	193 963	199 578	279 916	210 306
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	385 784	331 241	318 730	432 505	347 556
Driftsoverskudd, skogbruk	16 062	3 727	29 726	9 055	5 534
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	18 225	47 676	41 425	38 671	36 991
Driftsoverskudd, andre næringer	19 484	22 570	36 765	13 297	368
Lønnsinntekt	219 744	209 409	209 409	219 202	246 953
Pensjoner og sykepenger	23 068	31 913	43 602	37 941	36 714
Gevinst/utbytte verdipapir	3 193	-658	-18 242	21 954	6 330
Årlige erstatninger og lignende	660	1 051	495	40	0
Familiens arbeid på nyanlegg	0	2 731	3 640	3 861	0
Renteinntekter	14 858	6 591	3 538	5 192	3 879
- Renteutgifter	124 287	111 342	71 287	78 461	97 919
- Kårutgifter	15 774	15 097	9 756	5 897	4 339
Nettoinntekt	561 017	529 812	578 241	697 360	582 067
Privatforbruk ekskl. skatt	343 328	372 295	370 842	405 645	457 938
Betalte skatter	164 564	163 504	176 673	176 698	196 616

Tabell 5f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kontanter og bankinnskudd	252 962	234 627	225 441	156 626	218 314
Andre krav	124 757	142 472	112 114	623 578	591 066
Omløpsmidler, jordbruk	395 890	374 372	353 949	485 461	425 228
Omløpsmidler, skogbruk	107	2 063	212	248	96
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	0	3 205	2 615	6 012	4 866
Omløpsmidler, andre næringer	120 153	125 742	112 318	151 323	151 602
Omløpsmidler i alt	893 869	882 481	806 649	1 423 248	1 391 172
Anleggsmidler, jordbruk	1 951 779	2 037 010	2 341 667	2 647 506	2 629 592
Anleggsmidler, skogbruk	131 356	153 696	175 916	166 266	169 700
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	58 988	157 211	224 547	167 748	209 858
Anleggsmidler, andre næringer	41 515	42 379	19 751	45 320	29 453
Privat hovedbygninger	531 800	497 981	483 540	564 627	545 099
Privat, annet	151 070	152 443	163 262	154 027	232 918
Anleggsmidler i alt	2 866 508	3 040 720	3 408 683	3 745 494	3 816 620
Eiendeler i alt	3 760 377	3 923 201	4 215 332	5 168 742	5 207 792
Eiendeler i jordbruket	2 347 669	2 411 382	2 341 667	3 132 967	3 054 820
Kortsiktig gjeld	571 892	619 236	642 684	615 847	639 620
Langsiktig gjeld	1 357 679	1 571 685	1 746 376	2 369 791	2 466 413
Gjeld i alt	1 929 571	2 190 921	2 389 060	2 985 638	3 106 033
Endring i året, kroner	22 999	159 761	167 951	239 829	84 546
Egenkapital	1 830 806	1 732 280	1 826 272	2 183 104	2 101 759
Egenkapitalprosent	49	44	43	42	40
Endring i året (sparing)	138 094	15 387	52 165	144 152	-56 395
Arbeidskapital	321 977	263 245	163 965	807 401	751 552
Endring i året	-5 093	73 275	-196 902	409 219	16 054
1) Kalkulasjonsrente	7,0 %	5,0 %	4,0 %	3,0 %	4,0 %

Østlandet, Kornproduksjon. Flatbygder

Tabell 6a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2002	2003	2004	2005	2006
Antall bruk	50	48	53	56	57
Brukers alder	49	49	49	49	48
Arealfordeling og avling					
Bygg, daa	152,5	125,7	121,5	132,7	120,8
Havre, daa	97,1	98,0	102,3	98,6	97,2
Hvete, daa	77,7	103,3	109,1	98,6	120,3
Annet korn, daa	0,5	1,2	4,8	4,6	9,1
Oljefrø, daa	26,0	24,2	27,3	20,8	22,9
Korn i alt, daa	353,8	352,4	365	355,3	370,3
Grovfør, daa	10,5	9,8	10,4	14,6	11,1
Annet areal i alt, daa	8,9	10,5	7,2	10,4	7,8
Jordbruksareal, daa	373,2	372,7	382,6	380,3	389,2
- herav leid areal, daa	58,9	59,2	81,3	96,9	99,8
Bygg, kg pr daa	361	431	487	424	384
Havre, kg pr daa	398	429	483	441	396
Hvete, kg pr daa	434	488	502	543	452
Oljefrø, kg pr daa	177	184	178	214	194
Korn ialt, FEm pr daa ¹⁾	360	416	451	433	387
Grovfør, FEm pr daa	312	310	280	308	300
Jordbruksareal, FEm pr daa	357	410	442	422	380
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	987	887	875	823	787
Ektefelle	66	53	72	64	53
Barn under 17 år	1	2	3	3	5
Sum familie	1 054	942	950	890	845
Leid arbeid, betalt	53	66	61	47	76
Leid arbeid, ubetalt	49	64	70	50	43
Sum timer i jordbruket	1 156	1 072	1 081	987	964
Sum timer i skogbruket	68	52	53	42	33
Sum timer i tilleggsnæring	177	161	189	148	191
Familiens arbeid på nyanlegg	5	21	33	17	8
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 963	2 116	2 147	2 067	2 081
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,91	1,94	1,84	1,80	1,80
Havre, kr pr kg	1,66	1,71	1,57	1,55	1,57
Hvete, kr pr kg	2,26	2,34	2,31	2,16	2,08

Tabell 6b. Nettoinvesteringer

År	2002	2003	2004	2005	2006
Jord, grøfter og vannanlegg	13 032	-204	12 412	21 002	1 081
Driftsbygninger	5 591	-8 879	17 289	9 136	-13 213
Maskiner og redskap	-9 371	4 251	4 387	42 585	9 938
Sum nettoinvesteringer	9 252	-4 832	34 088	72 723	-2 194

1) Inkl. nyttet halmavling

Østlandet, Kornproduksjon. Flatbygder

Tabell 6c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Bygg	107 744	102 294	107 412	101 881	83 304
Havre	66 911	68 965	77 803	67 942	59 803
Hvete	75 005	119 798	120 636	113 901	117 985
Annet korn og oljefrø	19 724	22 272	25 953	20 983	23 887
Andre planteprodukter	20 869	21 653	19 016	26 769	23 020
Planteprodukter i alt	290 253	334 982	350 820	331 476	307 999
Husdyrprodukt i alt	343	16 390	787	976	1 291
Arealtilskudd, grovfôr	3 281	2 482	2 478	1 011	1 238
Arealtilskudd, korn	89 017	94 743	100 499	34 303	44 049
Kulturlandskapstilskudd				74 505	73 644
Produksjonstillegg, husdyr	518	935	640	968	1 002
Refunderte avløserutgifter		847	379	716	658
Andre tilskudd	23 338	22 949	21 308	19 727	20 681
Bunnfradrag	-5 040	-5 500	-6 000	-5 482	-5 000
Tilskudd i alt	111 114	116 456	119 304	125 748	136 272
Leieinntekter, traktor og redskap	13 197	12 861	10 489	13 963	16 721
Andre inntekter	12 829	7 853	7 374	8 625	6 455
Produksjonsinntekter i alt	427 736	488 542	488 774	480 788	468 738

Tabell 6d. Kostnader pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Førkostnader i alt	421	5 704	704	540	795
Såvarer	27 920	27 755	29 587	26 318	28 637
Handelsgjødsele og kalk	49 370	46 417	40 364	50 168	52 761
Plantevernmidler	22 553	22 084	20 938	19 940	20 732
Konserveringsmidler	31	63	19	21	13
Andre forbruksartikler m.v.	3 484	4 000	3 394	4 685	5 773
Kjøp av dyr	383	124	28	86	21
Sum variable kostnader	104 162	106 147	95 034	101 758	108 732
Leid arbeid	5 578	7 641	7 404	6 850	10 521
Drivstoff	16 057	16 365	18 040	20 063	21 335
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	8 371	6 209	4 268	7 310	5 228
Vedl.h. driftsbygninger	11 802	12 751	12 109	14 242	11 375
Vedl.h. traktor og maskiner	32 355	30 924	34 982	36 677	31 135
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 019	2 630	2 682	2 391	2 071
Avskr. driftsbygninger	21 689	22 311	24 469	25 852	25 688
Avskr. traktor og maskiner	47 050	48 718	46 296	44 479	46 516
Maskinleie	16 159	18 548	14 080	19 464	23 013
Andre faste kostnader	66 557	75 667	82 727	80 375	81 492
Sum faste kostnader	228 637	241 764	247 057	257 703	258 374
Kostnader i alt	332 799	347 911	342 091	359 461	367 106
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,88	0,75	0,65	0,72	0,81
Netto mekaniseringskostnader pr daa	312	309	289	303	306

Østlandet, Kornproduksjon. Flatbygder
Tabell 6e. Resultatregning

År	2002	2003	2004	2005	2006
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	94 937	140 631	146 683	121 327	101 632
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	85 654	63 047	49 826	38 959	55 947
Familiens arbeidsfortjeneste	9 283	77 584	96 857	82 368	45 685
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	15 528	142 289	175 197	161 669	94 920
Lønnsevne	14 861	85 225	104 261	89 218	56 206
Lønnsevne pr. time	12,86	79,50	96,45	90,39	58,30
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	114 009	213 173	229 927	210 966	180 594
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	110 156	213 145	230 285	208 069	174 190
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	94 937	140 631	146 683	121 327	101 632
Driftsoverskudd, skogbruk	33 555	3 256	21 751	31 522	37 936
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	51 514	30 373	57 593	72 430	88 456
Driftsoverskudd, andre næringer	31 588	25 522	33 891	33 251	35 100
Lønnsinntekt	345 840	385 112	388 129	387 137	407 704
Pensjoner og sykepenger	34 070	34 081	46 173	48 724	44 822
Gevinst/utbytte verdipapir	6 249	21 690	7 480	8 779	8 994
Årlige erstatninger og lignende	4 417	5 049	8 478	5 468	4 981
Familiens arbeid på nyanlegg	705	2 959	4 782	2 885	832
Renteinntekter	19 583	13 567	7 094	6 834	10 907
- Renteutgifter	57 514	46 434	37 065	29 163	34 969
- Kårutgifter	7 431	8 628	8 527	7 224	6 880
Nettoinntekt	557 513	607 178	676 462	681 970	699 515
Privatforbruk ekskl. skatt	347 055	398 196	408 954	414 502	446 763
Betalte skatter	180 519	163 829	186 936	201 800	225 220

Tabell 6f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kontanter og bankinnskudd	335 411	338 721	446 802	469 784	426 686
Andre krav	77 315	88 853	82 555	168 917	196 005
Omløpsmidler, jordbruk	183 261	209 815	189 103	196 613	185 466
Omløpsmidler, skogbruk	90	94	969	2 902	3 763
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	0	1 292	2 064	3 821	3 525
Omløpsmidler, andre næringer	104 059	167 487	82 349	88 223	78 995
Omløpsmidler i alt	700 136	806 262	803 842	930 260	894 440
Anleggsmidler, jordbruk	1 040 417	1 049 942	1 075 219	1 138 189	1 207 152
Anleggsmidler, skogbruk	149 495	134 373	179 979	176 694	181 829
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	123 422	101 916	152 885	114 514	131 452
Anleggsmidler, andre næringer	71 359	64 981	71 506	34 195	19 300
Privat hovedbygninger	578 445	541 935	581 598	613 214	651 949
Privat, annet	147 209	153 053	166 705	187 868	250 701
Anleggsmidler i alt	2 110 347	2 046 200	2 227 892	2 264 674	2 442 383
Eiendeler i alt	2 810 483	2 852 462	3 031 734	3 194 934	3 336 823
Eiendeler i jordbruket	1 223 678	1 259 757	1 264 322	1 334 802	1 392 618
Kortsiktig gjeld	269 638	227 462	246 872	247 345	189 016
Langsiktig gjeld	763 350	702 476	846 518	805 131	1013706
Gjeld i alt	1 032 988	929 938	1 093 390	1 052 476	1 202 722
Endring i året, kroner	81 150	-95 266	55 879	15 597	57900
Egenkapital	1 777 495	1 922 524	1 938 344	2 142 458	2 134 101
Egenkapitalprosent	63	67	64	67	64
Endring i året (sparing)	74 747	112 039	143 849	205 807	94 562
Arbeidskapital	430 498	578 800	556 970	682 915	705 424
Endring i året	18 174	107 113	39 113	108 819	52 941
1) Kalkulasjonsrente	7,0 %	5,0 %	4,0 %	3,0 %	4,0 %

Østlandet, Kornproduksjon. Andre bygder

Tabell 7a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2002	2003	2004	2005	2006
Antall bruk	24	22	23	21	19
Brukers alder	51	51	52	52	52
Arealfordeling og avling					
Bygg, daa	73,2	78,4	62,7	80,6	81,1
Havre, daa	103,1	94,2	105,1	104,9	82,9
Hvete, daa	30,9	49,3	58,3	53,5	78,6
Annet korn, daa	1,4	0,0	4,8	2,8	0
Oljefrø, daa	9,2	8,4	7,7	10,0	6,3
Korn i alt, daa	217,8	230,3	238,6	251,8	248,9
Grovfôr, daa	9,5	10,7	13,2	11,1	13,9
Annet areal i alt, daa	4,0	2,6	2,5	5,7	4,0
Jordbruksareal, daa	231,3	243,6	254,3	268,6	266,8
- herav leid areal, daa	25,0	35,7	43,4	46,4	55,3
Bygg, kg pr daa	388	405	472	382	296
Havre, kg pr daa	345	411	471	412	346
Hvete, kg pr daa	366	464	473	460	320
Oljefrø, kg pr daa	150	91	118	167	124
Korn ialt, FEm pr daa ¹⁾	331	379	421	372	295
Grovfôr, FEm pr daa	284	202	189	214	238
Jordbruksareal, FEm pr daa	327	371	409	365	293
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	845	818	862	847	797
Ektefelle	27	30	29	54	43
Barn under 17 år	1	1	1	3	3
Sum familie	873	849	892	904	843
Leid arbeid, betalt	46	33	55	25	12
Leid arbeid, ubetalt	24	38	42	81	62
Sum timer i jordbruket	943	920	989	1 010	917
Sum timer i skogbruket	152	138	166	133	113
Sum timer i tilleggsnæring	94	41	105	84	47
Familiens arbeid på nyanlegg	4	11	4	0	42
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 289	1 320	1 538	1 845	2 031
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,81	1,76	1,69	1,65	1,68
Havre, kr pr kg	1,66	1,70	1,65	1,56	1,56
Hvete, kr pr kg	2,03	2,22	2,06	2,01	1,95

Tabell 7b. Nettoinvesteringer

År	2002	2003	2004	2005	2006
Jord, grøfter og vannanlegg	1 272	12 719	5 003	-2 092	-598
Driftsbygninger	977	10 875	2 770	-11 366	-1 759
Maskiner og redskap	-4 266	-10 245	4 957	8 170	3 160
Sum nettoinvesteringer	-2 017	13 349	12 730	-5 288	803

¹⁾ Inkl. nyttet halmavling

Østlandet, Kornproduksjon. Andre bygder
Tabell 7c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Bygg	51 169	52 776	47 939	51 524	38 664
Havre	61 306	58 606	79 393	65 977	44 363
Hvete	23 323	49 959	56 716	48 559	52 162
Annet korn og oljefrø	7 921	3 163	8 271	8 567	506
Andre planteprodukter	10 926	7 335	6 027	8 071	3 348
Planteprodukter i alt	154 645	171 839	198 346	182 698	139 043
Husdyrprodukt i alt	58	413	534	1 190	1 762
Arealtilskudd, grovfôr	2 294	2 890	3 266	1 272	1 580
Arealtilskudd, korn	65 840	66 648	77 689	36 310	38 743
Kulturlandskapstilskudd				52 460	47 964
Produksjonstillegg, husdyr	0	228	247	672	910
Refunderte avløserutgifter	0	0	0	170	393
Andre tilskudd	10 200	10 237	16 260	15 119	23 780
Bunnfradrag	-5 000	-5 455	-6 000	-5 500	-5 000
Tilskudd i alt	73 334	74 548	91 462	100 503	108 370
Leieinntekter, traktor og redskap	14 254	14 431	18 373	12 664	12 240
Andre inntekter	1 219	1 690	4 179	95	0
Produksjonsinntekter i alt	243 510	262 921	312 894	297 150	261 415

Tabell 7d. Kostnader pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Førkostnader i alt	48	435	468	127	209
Såvarer	20 119	17 244	15 694	16 391	18 610
Handelsgjødsel og kalk	29 844	29 886	30 399	35 011	33 408
Plantevernmidler	10 510	11 266	9 748	12 515	7 482
Konserveringsmidler	0	0	0	0	0
Andre forbruksartikler m.v.	1 584	1 917	2 637	2 789	3 235
Kjøp av dyr	493	455	143	138	0
Sum variable kostnader	62 598	61 203	59 089	66 971	62 944
Leid arbeid	4 719	4 660	7 050	3 253	1 483
Drivstoff	10 558	10 761	11 846	14 121	12 096
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 283	3 716	2 011	4 531	6 531
Vedl.h. driftsbygninger	6 668	11 907	10 963	13 773	8 686
Vedl.h. traktor og maskiner	18 632	24 427	24 057	25 836	24 851
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 597	1 796	2 150	2 092	1 672
Avskr. driftsbygninger	11 875	13 813	15 846	15 176	13 881
Avskr. traktor og maskiner	29 366	27 486	31 149	31 728	28 038
Maskinleie	7 902	13 882	15 901	17 249	22 364
Andre faste kostnader	40 523	45 052	48 197	48 809	54 651
Sum faste kostnader	135 123	157 500	169 170	176 568	174 253
Kostnader i alt	197 721	218 703	228 259	243 539	237 197
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,85	0,78	0,69	0,84	1,07
Netto mekaniseringskostnader pr daa	279	289	283	307	312

Østlandet, Kornproduksjon. Andre bygger
Tabell 7e. Resultatregning

År	2002	2003	2004	2005	2006
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	45 789	44 218	84 635	53 611	24 218
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	42 008	31 106	29 523	23 923	31 479
Familiens arbeidsfortjeneste	3 781	13 112	55 112	29 688	-7 261
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	7 777	27 274	108 867	55 608	-14 803
Lønnsevne	8 500	17 772	62 162	32 941	-5 778
Lønnsevne pr. time	9,01	19,32	62,85	32,61	-6,30
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	129 187	79 038	154 674	89 413	27 731
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	126 106	72 286	149 856	85 589	25 076
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	45 789	44 218	84 635	53 611	24 218
Driftsoverskudd, skogbruk	30 554	34 494	68 954	44 281	28 471
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	14 572	12 665	1 145	13 983	18 691
Driftsoverskudd, andre næringer	19 208	34 939	12 347	21 151	29 386
Lønnsinntekt	230 557	256 881	297 012	384 141	418 808
Pensjoner og sykepenger	28 209	37 512	42 450	17 253	11 332
Gevinst/utbytte verdipapir	7 604	23 931	9 225	18 881	5 418
Årlige erstatninger og lignende	11 794	9 910	10 041	3 460	1 371
Familiens arbeid på nyanlegg	556	1 556	633	0	6 145
Renteinntekter	28 151	19 450	8 503	5 866	10 363
- Renteutgifter	37 583	30 650	27 962	20 471	30 965
- Kårutgifter	5 159	4 814	5 222	7 467	8 888
Nettoinntekt	374 252	440 092	501 761	534 689	514 350
Privatforbruk ekskl. skatt	74 515	305 063	326 800	368 357	300 642
Betalte skatter	126 493	139 072	142 883	173 005	169 229

Tabell 7f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kontanter og bankinnskudd	410 657	476 388	480 883	548 484	465419
Andre krav	115 572	108 320	132 462	96 002	84349
Omløpsmidler, jordbruk	80 427	73 858	82 463	84 733	60628
Omløpsmidler, skogbruk	5 403	5 182	1 880	0	132
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	0	1 182	2 750	95	579
Omløpsmidler, andre næringer	112 233	145 215	200 249	186 721	189513
Omløpsmidler i alt	724 292	810 145	900 687	916 035	800 620
Anleggsmidler, jordbruk	516 841	552 162	666 727	708 251	720483
Anleggsmidler, skogbruk	462 927	489 435	552 666	426 474	410669
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	48 523	45 614	72 603	73 464	76037
Anleggsmidler, andre næringer	29 449	29 665	117 339	107 043	83137
Privat hovedbygninger	367 359	408 504	432 594	424 674	405999
Privat, annet	165 783	180 933	157 564	176 021	194436
Anleggsmidler i alt	1 590 882	1 706 313	1 999 493	1 915 927	1 890 761
Eiendeler i alt	2 315 174	2 516 458	2 900 180	2 831 962	2 691 381
Eiendeler i jordbruket	597 268	626 020	749 190	792 984	781 111
Kortsiktig gjeld	178 935	110 081	132 144	121 932	141688
Langsiktig gjeld	456 664	531 647	655 763	618 057	807199
Gjeld i alt	635 599	641 728	787 907	739 989	948 887
Endring i året, kroner	-13 370	18 979	75 270	23 211	80848
Egenkapital	1 679 575	1 874 730	2 112 273	2 091 973	1 742 494
Egenkapitalprosent	73	74	73	74	65
Endring i året (sparing)	19 949	67 322	140 039	11 332	38014
Arbeidskapital	545 357	700 064	768 543	794 103	658 932
Endring i året	31 869	65 428	109 077	-8 855	-33901
1) Kalkulasjonsrente	7,0 %	7,0 %	4,0 %	3,0 %	4,0 %

Østlandet, Sauehold Andre bygder**Tabell 8a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser**

År	2002	2003	2004	2005	2006
Antall bruk	25	23	30	32	32
Brukers alder	48	47	48	48	48
Arealfordeling og avling					
Korn, daa			0,8	0,8	0,8
Grovfôr, daa	152,3	146,6	158,8	156,0	156,3
Annet areal, daa	0,1	1,8	0,3	0	0,7
Jordbruksareal, daa	152,4	148,4	159,9	156,8	157,8
- herav leid areal, daa	60,4	47,7	55,7	57,1	56,8
Grovfôr, FEm pr daa	254	248	225	246	245
Jordbruksareal, FEm pr daa	254	248	226	247	245
Husdyrproduksjon					
Antall vinterfôra sauer (vfs)	106	91	102	104	104
Antall gagnslam pr vfs	1,3	1,6	1,5	1,5	1,5
Kg kjøtt pr vfs	27	32	31	31	30
Ull, kg omsatt pr vfs	5,1	5,1	5,9	5,2	5,3
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 507	1 378	1 397	1 519	1524
Ektefelle	258	333	320	269	213
Barn under 17 år	14	13	34	28	27
Sum familie	1 779	1 724	1 751	1 816	1 764
Leid arbeid, betalt	222	233	220	217	221
Leid arbeid, ubetalt	52	22	38	36	97
Sum timer i jordbruket	2 053	1 979	2 009	2 069	2 082
Sum timer i skogbruket	70	65	73	69	35
Sum timer i tilleggsnæring	131	176	237	257	229
Familiens arbeid på nyanlegg	32	0	7	26	26
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 381	1 823	1 775	1 664	1769
Oppnådde priser					
Lammekjøtt, kr pr kg	33,62	34,24	33,10	33,10	33,79
Sauerkjøtt, kr pr kg	13,24	14,48	12,46	10,03	14,14
Ull, kr pr kg	33,96	33,82	32,21	31,39	32,46

Tabell 8b. Nettoinvesteringer

År	2002	2003	2004	2005	2006
Jord, grøfter og vannanlegg	584	443	5 791	2 701	-598
Driftsbygninger	-1 650	-2 476	-9 774	-6 558	665
Maskiner og redskap	23 753	10 300	21 805	23 338	4 656
Sum nettoinvesteringer	22 687	8 267	17 822	19 481	4 723

Østlandet, Sauehold Andre bygder
Tabell 8c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Korn					673
Andre planteprodukter	8 283	3 381	2 428	7 283	5 037
Planteprodukter i alt	8 283	3 381	2 428	7 283	5 710
Sauer, livdyr	5 617	6 142	6 160	5 197	5 205
Saue- og lammeslakt	88 156	92 964	97 896	95 742	104 766
Ull	18 196	16 555	17 999	18 888	17 638
Andre inntekter, husdyrholdet	550	2 611	599	2 445	1 923
Husdyrprodukt i alt	112 519	118 272	122 654	122 272	129 532
Arealtilskudd	54 965	55 663	54 683	27 679	27 122
Kulturlandskapstilskudd				29 510	27 869
Produksjonstillegg, husdyr	44 240	42 416	52 838	53 998	58 659
Refunderte avløserutgifter	28 659	23 187	24 344	26 649	30 227
Grunntilskudd, distriktstilskudd	27 391	24 776	29 794	31 692	30 309
Andre tilskudd	22 897	21 650	25 761	28 953	27 454
Bunnfradrag	-5 760	-6 000	-6 000	-5 500	-5 156
Tilskudd i alt	172 392	161 692	181 420	192 981	196 484
Leieinntekter, traktor og redskap	10 925	8 234	9 266	13 350	18 332
Andre inntekter	1 255	115	339	1 292	1 272
Produksjonsinntekter i alt	305 374	291 694	316 107	337 178	351 330

Tabell 8d. Kostnader pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kraftfôr	26 506	29 536	26 704	30 492	33 499
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	2 661	5 238	8 905	7 558	9 071
Såvarer	1 854	2 709	2 325	2 079	2 297
Handelsgjødsel og kalk	11 573	12 618	12 322	15 035	17 331
Plantevernmidler	137	314	190	253	186
Konserveringsmidler	1 609	1 168	1 706	1 769	1 556
Andre forbruksartikler m.v.	16 840	18 126	16 981	18 440	20 139
Kjøp av sau	1 039	1 324	2 149	792	1 059
Kjøp av andre husdyr	200	537	104	897	24
Sum variable kostnader	62 419	71 570	71 386	77 315	85 162
Leid arbeid	29 838	27 213	29 595	29 566	30 921
Drivstoff	8 025	8 666	9 059	10 738	12 985
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 479	3 295	6 324	4 194	3 377
Vedl.h. driftsbygninger	8 908	7 612	9 691	12 296	12 414
Vedl.h. traktor og maskiner	22 364	24 047	21 832	25 157	23 837
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	678	816	623	576	526
Avskr. driftsbygninger	15 228	16 288	17 613	18 268	19 109
Avskr. traktor og maskiner	21 745	22 090	21 531	22 229	24 298
Maskinleie	8 750	8 891	9 496	16 765	15 769
Andre faste kostnader	45 169	50 849	45 968	47 934	53 963
Sum faste kostnader	162 184	169 767	171 732	187 723	197 199
Kostnader i alt	224 603	241 337	243 118	265 038	282 361
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,52	1,71	1,65	1,74	1,74
Netto mekaniseringskostnader pr daa	386	423	372	429	426

Østlandet, Sauehold Andre bygder

Tabell 8e. Resultatregning

År	2002	2003	2004	2005	2006
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	80 771	50 357	72 989	72 140	68 969
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	41 486	31 136	26 354	20 967	28 885
Familiens arbeidsfortjeneste	39 285	19 221	46 635	51 173	40 084
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	39 585	20 311	48 095	50 980	39 739
Lønnsevne	69 123	46 434	76 230	80 739	71 005
Lønnsevne pr. time	33,67	23,46	37,94	39,02	34,10
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	87 242	62 518	87 701	83 672	81 662
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	67 753	42 105	67 965	64 022	60 705
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	80 771	50 357	72 989	72 140	68 969
Driftsoverskudd, skogbruk	7 606	8 101	15 294	20 158	7 255
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	31 526	30 132	40 106	52 662	31 329
Driftsoverskudd, andre næringer	17 333	32 886	20 390	15 844	25 686
Lønnsinntekt	230 919	261 153	302 088	309 355	329 305
Pensjoner og sykepenger	24 550	35 101	31 278	29 894	43 120
Gevinst/utbytte verdipapir	24 241	630	2 813	3 563	6 878
Årlige erstatninger og lignende	4 185	4 527	4 234	2 369	1 081
Familiens arbeid på nyanlegg	4 144	0	941	3 613	3 641
Renteinntekter	14 768	10 533	4 591	6 861	8 686
- Renteutgifter	34 274	25 563	17 231	19 648	19 273
- Kårutgifter	6 431	5 799	4 416	4 091	4 398
Nettoinntekt	399 338	402 058	473 077	492 720	502 279
Privatforbruk ekskl. skatt	280 954	289 357	323 170	362 372	354 869
Betalte skatter	107 056	115 289	122 109	118 046	137 806

Tabell 8f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2 002	2003	2004	2005	2006
Kontanter og bankinnskudd	353 153	333 054	411 860	399 572	470 977
Andre krav	99 305	92 111	106 774	138 215	140 495
Omløpsmidler, jordbruk	33 417	35 352	31 343	36 792	35 888
Omløpsmidler, skogbruk	0	0	0	145	78
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	285	2 527	3 567	3 736	3 489
Omløpsmidler, andre næringer	63 376	144 660	130 213	93 078	67 144
Omløpsmidler i alt	549 536	607 704	683 757	671 538	718 071
Anleggsmidler, jordbruk	567 629	593 285	633 793	670 670	687 234
Anleggsmidler, skogbruk	111 492	115 313	102 373	107 052	100 750
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	44 812	55 567	62 876	58 944	72 161
Anleggsmidler, andre næringer	1 110	17 962	15 349	13 565	19 779
Privat hovedbygninger	374 099	368 931	429 236	454 508	521 953
Privat, annet	193 886	124 668	134 888	140 489	142 488
Anleggsmidler i alt	1 293 028	1 275 726	1 378 515	1 445 228	1 544 365
Eiendeler i alt	1 842 564	1 883 430	2 062 272	2 116 766	2 262 436
Eiendeler i jordbruket	601 046	628 637	665 136	707 462	723 122
Kortsiktig gjeld	43 756	61 807	56 052	63 830	59 488
Langsiktig gjeld	389 332	385 679	423 638	444 541	503 295
Gjeld i alt	433 088	447 486	479 690	508 371	562 783
Endring i året, kroner	-21 268	14 334	35 428	-13 087	-6 907
Egenkapital	1 409 476	1 435 944	1 582 582	1 608 395	1 699 653
Egenkapitalprosent	76	76	77	76	75
Endring i året (sparing)	141 220	36 707	63 687	34 128	112 932
Arbeidskapital	505 780	545 897	627 705	607 708	658 583
Endring i året	114 788	27 978	50 139	7 797	83 041
¹⁾ Kalkulasjonsrente	7,0 %	5,0 %	4,0 %	3,0 %	4,0 %

Fylkestall, Østfold, alle driftsformer

Tabell 9a. Produksjonstekniske data og

År	2002	2003	2004	2005	2006
Antall bruk	55	55	54	54	56
Brukers alder	50	51	52	53	52
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	318,9	334,5	321,0	337,5	333,3
Grovfôr, daa	67,3	70,7	78,0	83,5	86,6
Annet areal, daa	12,1	11,5	11,3	13,4	13
Jordbruksareal, daa	398,3	416,7	410,3	434,4	432,9
- herav leid areal, daa	101,1	118,4	131,1	157,3	160,5
Korn, FEm pr daa ¹⁾	399	414	476	446	447
Grovfôr, FEm pr daa	439	414	407	394	373
Jordbruksareal, FEm pr daa	403	411	466	430	436
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	5,7	5,3	5,4	5,5	5,4
Kumelk, liter omsatt	32 288	30 760	31 422	32 943	32 327
Melkekvote	32 725	31 190	31 828	34 052	33 673
Produsert melk pr årsku, kg	6 319	6 382	6 483	6 760	6 757
Storfekjøtt, kg omsatt	1 893	1 430	1 879	2 066	1 862
Antall avlsgriser	6,8	7,2	6,9	6,5	7,4
Salgbare smågriser	148	151	164	160	155
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	9 398	8 587	6 582	7 439	7 680
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 780	1 675	1 749	1 743	1 654
Ektefelle	242	274	259	241	226
Barn under 17 år	7	22	16	3	6
Sum familie	2 029	1 971	2 024	1 987	1 886
Leid arbeid, betalt	508	391	391	361	368
Leid arbeid, ubetalt	82	41	74	77	93
Sum timer i jordbruket	2 619	2 403	2 489	2 425	2 347
Sum timer i skogbruket	56	44	56	42	31
Sum timer i tilleggsnæring	120	108	105	151	122
Familiens arbeid på nyanlegg	23	3	30	2	1
Familiens arb. i annen virksomhet	1 423	1 488	1 400	1 500	1 600
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,89	1,89	1,78	1,78	1,77
Havre, kr pr kg	1,70	1,77	1,62	1,56	1,58
Hvete, kr pr kg	2,29	2,26	2,15	2,08	2,06
Kumelk, kr pr l	4,27	3,54	3,51	3,66	3,65
Kukjøtt, kr pr kg	24,56	26,35	28,54	28,38	29,99
Annet storfekjøtt, kr pr kg	30,16	31,33	33,75	34,87	35,99
Smågris for salg, kr pr stk.	824	824	692	717	670
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	21,66	21,71	21,11	20,24	20,44

Tabell 9b. Nettoinvesteringer

År	2 002	2003	2004	2005	2006
Jord, grøfter og vannanlegg	6 657	7 041	23 868	19 657	7 047
Driftsbygninger	12 799	50 403	74 227	15 917	-4 719
Maskiner og redskap	20 890	21 670	16 849	24 266	20 652
Melkekvote (ku og geit)	3 278	16	2 281	2 042	4 541
Sum nettoinvesteringer	43 624	79 130	117 225	61 882	27 521

1) Inkl. nyttet halm

Fylkestall, Østfold, alle driftsformer

Tabell 9c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2 002	2003	2004	2005	2006
Korn	273 360	296 832	300 876	296 496	299 243
Andre planteprodukter	36 185	36 518	44 451	37 019	38 998
Planteprodukter i alt	309 545	333 350	345 327	333 515	338 241
Storfe, melk	137 779	108 816	110 314	120 609	118 131
Storfe, livdyr	15 106	15 705	13 899	9 596	15 680
Kuslakt	17 011	22 406	16 992	24 582	18 865
Annet storfeslakt	32 823	28 536	39 534	46 446	40 610
Smågriser	51 981	54 758	51 101	60 047	38 878
Slaktegriser	200 573	176 895	141 722	144 714	159 239
Avlsgriser	27 738	39 226	25 759	19 133	17 495
Fjørfe, egg og slakt	125 854	117 181	131 452	138 087	203 957
Andre inntekter, husdyrholdet	1 697	4 333	1 399	7 292	6 248
Husdyrprodukt i alt	610 562	567 856	532 172	570 506	619 103
Arealtilskudd, grovfôr	18 056	18 174	18 884	5 308	5 320
Arealtilskudd, korn	79 293	83 464	82 030	27 130	35 679
Kulturlandskapstilskudd				83 576	78 553
Produksjonstillegg, husdyr	42 963	41 123	42 131	37 778	35 122
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	22 495	19 654	18 795	18 017	18 367
Refunderte avløserutgifter	29 624	22 087	22 732	23 142	22 886
Andre tilskudd	21 191	25 232	21 664	23 127	26 584
Bunnfradrag	-5 091	-5 673	-6 000	-5 398	-4 926
Tilskudd i alt	208 531	204 061	200 236	212 680	217 585
Leieinntekter, traktor og redskap	12 555	13 189	14 893	16 742	15 083
Andre inntekter	17 780	17 933	10 719	13 623	3 710
Produksjonsinntekter i alt	1 158 973	1 136 389	1 103 347	1 147 066	1 193 722

Tabell 9d. Kostnader pr bruk

År	2 002	2003	2004	2005	2006
Kraftfôr	234 373	223 070	215 316	220 555	250 530
Andre førkostnader inkl. beiteleie	2 766	3 970	2 859	4 342	5 169
Såvarer	30 276	28 483	25 762	29 463	28 390
Handelsgjødsel og kalk	53 509	55 452	47 292	57 769	60 659
Plantevernmidler	19 657	19 435	22 250	20 648	21 652
Konserveringsmidler	2 639	2 116	1 856	2 416	1 954
Andre forbruksartikler m.v.	41 948	33 159	37 102	35 492	39 304
Kjøp av dyr	80 928	83 478	50 577	55 165	68 552
Sum variable kostnader	466 096	449 163	403 014	425 850	476 210
Leid arbeid	66 600	52 838	57 792	52 192	56 164
Drivstoff	21 156	22 856	25 505	28 618	33 672
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	10 328	7 659	5 331	11 725	8 238
Vedl.h. driftsbygninger	27 626	25 911	17 612	25 453	26 639
Vedl.h. traktor og maskiner	48 209	48 589	57 276	55 050	56 364
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 809	2 048	2 187	2 061	2 057
Avskr. driftsbygninger	36 180	42 240	46 221	49 976	56 469
Avskr. traktor og maskiner	51 142	50 217	48 540	46 328	48 765
Maskinleie og leie av dyr	23 676	34 698	38 741	55 576	52 378
Andre faste kostnader	105 822	120 541	122 064	127 304	132 451
Sum faste kostnader	392 548	407 597	421 269	454 283	473 197
Kostnader i alt	858 644	856 760	824 283	880 133	949 407
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,95	0,91	0,83	0,90	0,96
Netto mekaniseringskostnader pr daa	384	372	388	386	420

Fylkestall, Østfold, alle driftsformer
Tabell 9e. Resultatregning

År	2 002	2003	2004	2005	2006
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	300 329	279 629	279 064	266 933	244 315
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	121 081	88 458	72 972	59 816	86 657
Familiens arbeidsfortjeneste	179 248	191 171	206 092	207 117	157 658
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	162 993	175 303	181 239	185 141	146 983
Lønnsevne	245 850	244 009	263 884	259 308	213 820
Lønnsevne pr. time	93,87	101,55	106,04	106,89	91,11
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	222 063	223 412	228 138	221 206	210 160
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	226 075	222 919	219 833	213 241	196 879
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	300 329	279 629	279 064	266 933	244 315
Driftsoverskudd, skogbruk	13 068	15 492	24 175	28 225	17 038
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	42 259	41 817	32 615	53 564	54 256
Driftsoverskudd, andre næringer	28 203	31 641	22 940	19 202	48 507
Lønnsinntekt	231 232	256 200	247 472	257 420	291 203
Pensjoner og sykepenger	40 251	44 357	56 826	49 542	46 545
Gevinst/utbytte verdipapir	13 191	32 688	-6 260	12 225	7 047
Årlige erstatninger og lignende	2 261	4 693	9 262	6 106	5 824
Familiens arbeid på nyanlegg	3 143	491	4 422	330	132
Renteinntekter	18 631	14 794	5 551	5 346	7 902
- Renteutgifter	90 705	72 606	49 531	49 580	56 261
- Kårutgifter	8 052	7 265	5 101	3 642	4 427
Nettoinntekt	593 811	641 931	621 435	645 671	662 081
Privatforbruk ekskl. skatt	370 088	391 977	354 448	404 488	433 601
Betalte skatter	186 182	165 967	167 866	180 320	179 556

Tabell 9f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2 002	2003	2004	2005	2006
Kontanter og bankinnskudd	256 767	325 533	299 094	328 256	326 683
Andre krav	126 961	156 171	136 359	185 945	195 118
Omløpsmidler, jordbruk	274 871	270 402	261 617	265 534	263 379
Omløpsmidler, andre næringer	157 974	211 107	122 571	127 553	102 945
Omløpsmidler i alt	816 573	963 213	819 641	907 288	888 125
Anleggsmidler, jordbruk	1 471 912	1 537 125	1 623 400	1 756 703	1 916 638
Anleggsmidler, skogbruk	184 358	172 318	178 990	209 900	209 459
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	123 785	94 812	158 840	178 693	175 972
Anleggsmidler, andre næringer	125 052	118 395	168 688	133 990	89 219
Privat hovedbygninger	438 533	437 042	436 442	488 917	551 343
Privat, annet	175 993	178 705	156 461	149 144	197 561
Anleggsmidler i alt	2 519 633	2 538 397	2 722 821	2 917 347	3 140 192
Eiendeler i alt	3 336 206	3 501 610	3 542 462	3 824 635	4 028 317
Eiendeler i jordbruket	1 746 783	1 807 527	1 885 017	2 022 237	2 180 016
Kortsiktig gjeld	445 386	438 128	449 600	423 586	390 827
Langsiktig gjeld	1 012 906	1 022 379	1 096 640	1 221 910	1 482 281
Gjeld i alt	1 458 292	1 460 507	1 546 240	1 645 496	1 873 108
Endring i året, kroner	-16 019	43 490	95 464	65 007	66 730
Egenkapital	1 877 914	2 041 103	1 996 222	2 179 139	2 155 209
Egenkapitalprosent	56	58	56	57	54
Endring i året (sparing)	119 014	147 525	136 000	105 679	54 067
Arbeidskapital	371 187	525 085	370 041	483 702	497 298
Endring i året	11 509	68 280	-64 628	96 062	106 998
1) Kalkulasjonsrente	7,00 %	5,00 %	4,00 %	3,00 %	4,00 %

Fylkestall, Akershus, alle driftsformer
Tabell 10a. Produksjonstekniske data og

År	2002	2003	2004	2005	2006
Antall bruk	39	34	37	35	32
Brukers alder	51	50	51	51	52
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	334,6	356,3	356,6	369,7	395,2
Grovfôr, daa	75,2	69,0	80,0	76,6	74,6
Annet areal, daa	8,4	9,7	13,4	15,1	14,6
Jordbruksareal, daa	418,2	435,0	450,0	461,4	484,4
- herav leid areal, daa	89,3	107,3	112,0	120,2	127,3
Korn, FEm pr daa ¹⁾	365	421	465	414	362
Grovfôr, FEm pr daa	408	403	377	352	375
Jordbruksareal, FEm pr daa	375	421	450	406	366
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	6,1	5,6	6,2	5,3	5,2
Kumelk, liter omsatt	37 627	36 115	39 794	35 525	34 693
Melkekvote	37 781	35 926	39 034	34 803	35 485
Produsert melk pr årsku, kg	7 175	7 299	7 364	7 602	7 521
Storfekjøtt, kg omsatt	1 692	1 310	1 649	1 569	1 625
Antall avlsgriser	3,6	4,6	4,0	3,6	4,4
Salgbare smågriser	72	78	70	64	99
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	3 659	4 902	5 991	4 555	4 955
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 644	1 660	1 627	1 451	1 490
Ektefelle	361	362	349	311	349
Barn under 17 år	27	31	12	17	10
Sum familie	2 032	2 053	1 988	1 779	1 849
Leid arbeid, betalt	385	385	542	465	470
Leid arbeid, ubetalt	83	83	88	75	86
Sum timer i jordbruket	2 500	2 521	2 618	2 319	2 405
Sum timer i skogbruket	46	34	60	46	38
Sum timer i tilleggsnæring	183	411	372	305	360
Familiens arbeid på nyanlegg	10	33	20	27	34
Familiens arb. i annen virksomhet	1 386	1 435	1 573	1 560	1 499
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,86	1,87	1,78	1,72	1,74
Havre, kr pr kg	1,64	1,67	1,55	1,55	1,59
Hvete, kr pr kg	2,12	2,26	2,24	2,12	2,01
Kumelk, kr pr l	4,05	3,61	3,59	3,67	3,59
Kukjøtt, kr pr kg	25,02	27,30	28,97	28,91	29,65
Annet storfekjøtt, kr pr kg	30,36	31,25	33,51	34,07	35,54
Smågris for salg, kr pr stk.	818	765	688	671	667
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	21,75	21,25	20,34	19,82	20,08

Tabell 10b. Nettoinvesteringer

År	2002	2003	2004	2005	2006
Jord, grøfter og vannanlegg	-4 620	-4 954	-16	17 803	-3 301
Driftsbygninger	-12 494	-2 586	7 558	61 438	33 100
Maskiner og redskap	36 666	1 321	-22 864	-15 640	17 437
Melkekvote (ku og geit)	6 657	1 871	955	2 490	1 493
Sum nettoinvesteringer	26 209	-4 348	-14 367	66 091	48 729

¹⁾Inkl. nyttet halm

Fylkestall, Akershus, alle driftsformer
Tabell 10c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Korn	248 823	299 759	319 756	278 441	267 154
Andre planteprodukter	38 774	62 306	82 885	77 025	89741
Planteprodukter i alt	287 597	362 065	402 641	355 466	356 895
Storfe, melk	152 509	130 540	143 026	130 512	124 407
Storfe, livdyr	16 296	15 897	18 282	14 811	11 780
Kuslakt	16 307	15 589	18 409	22 820	24 690
Annet storfeslakt	26 856	22 478	29 802	28 212	29 719
Smågriser	22 347	18 006	11 493	18 248	47 351
Slaktegriser	80 252	111 256	113 992	97 271	85 801
Avlsgriser	17 218	27 537	26 217	17 877	23 203
Andre inntekter, husdyrholdet	34 303	38 778	32 740	38 431	26 472
Husdyrprodukt i alt	366 088	380 081	393 961	368 182	373 423
Arealtilskudd, grovfôr	20 731	19 768	22 980	6 362	6 392
Arealtilskudd, korn	91 358	96 116	108 042	45 902	53 343
Kulturlandskaps-tilskudd				87 381	87 472
Produksjonstillegg, husdyr	39 676	38 029	37 881	30 042	30 268
Driftstillegg, grunn-tilskudd, distrikt-tilskudd	26 477	24 253	23 499	18 162	17 916
Refundererte avløserutgifter	22 359	19 156	20 621	17 617	21 448
Andre tilskudd	29 445	26 026	21 678	23 107	28015
Bunnfradrag	-5 231	-5 824	-6 297	-5 500	-5000
Tilskudd i alt	224 815	217 524	228 404	223 073	239 854
Leieinntekter, traktor og redskap	20 921	18 309	16 817	18 705	22633
Andre inntekter	20 767	267	8 768	851	7656
Produksjonsinntekter i alt	920 188	978 246	1 050 591	966 277	1 000 461

Tabell 10d. Kostnader pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kraftfôr	126 495	138 581	142 482	118 265	126 082
Andre førkostnader inkl. beiteleie	5 522	4 463	4 801	3 818	3 343
Såvarer	29 457	31 470	29 940	30 640	36 377
Handelsgjødsel og kalk	50 609	52 659	46 504	53 137	57 204
Plantevernmidler	20 197	21 154	20 453	23 998	20 458
Konserveringsmidler	2 441	1 684	3 186	2 729	2 792
Andre forbruksartikler m.v.	32 841	33 015	38 775	36 876	39 467
Kjøp av dyr	22 771	31 612	42 075	43 410	38872
Sum variable kostnader	290 333	314 638	328 216	312 873	324 595
Leid arbeid	53 903	53 712	72 674	60 236	65 530
Drivstoff	21 795	23 662	24 924	29 293	30 255
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	10 710	7 275	8 221	9 171	9 211
Vedl.h. driftsbygninger	21 503	24 746	20 090	24 342	26 222
Vedl.h. traktor og maskiner	42 417	52 662	54 400	48 446	57 068
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	4 389	4 362	3 979	3 396	3 281
Avskr. driftsbygninger	41 247	45 494	49 627	50 169	55 928
Avskr. traktor og maskiner	59 885	62 053	58 499	60 697	60 953
Maskinleie og leie av dyr	31 982	35 570	37 998	41 152	66 144
Andre faste kostnader	100 664	110 451	111 407	115 279	125686
Sum faste kostnader	388 495	419 987	441 819	442 181	500 278
Kostnader i alt	678 828	734 625	770 035	755 054	824 873
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,02	0,96	0,85	0,92	1,09
Netto mekaniseringskostnader pr daa	383	402	384	372	397

Fylkestell, Akershus, alle driftsformer
Tabell 10e. Resultatregning

År	2 002	2003	2004	2005	2006
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	241 360	243 621	280 556	211 223	175 588
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	125 187	92 602	77 044	57 513	82305
Familiens arbeidsfortjeneste	116 173	151 019	203 512	153 710	93 283
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	101 342	130 445	180 867	152 964	88 944
Lønnsevne	170 076	204 731	276 186	213 946	158 813
Lønnsevne pr. time	68,02	81,57	105,48	92,26	66,03
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	184 276	189 162	226 034	196 090	160 210
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	177 776	182 999	220 459	185 328	136 643
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	241 360	243 621	280 556	211 223	175 588
Driftsoverskudd, skogbruk	32 804	42 360	28 559	12 019	43891
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	46 312	84 042	103 844	140 490	138540
Driftsoverskudd, andre næringer	35 997	17 260	47 866	35 914	30430
Lønnsinntekt	256 382	294 205	298 226	309 055	304426
Pensjoner og sykepenger	26 274	18 373	20 442	11 717	14754
Gevinst/utbytte verdipapir	18 573	17 427	42 918	41 109	3275
Årlige erstatninger og lignende	6 643	5 988	12 342	676	13977
Familiens arbeid på nyanlegg	1 413	4 679	2 853	3 958	5095
Renteinntekter	22 038	10 416	4 758	5 924	7289
- Renteutgifter	78 434	70 135	57 556	48 093	63899
- Kårutgifter	8 320	9 235	8 865	7 081	8035
Nettoinntekt	601 042	659 001	775 943	716 911	665 331
Privatforbruk ekskl. skatt	391 437	374 613	429 446	468 410	451083
Betalte skatter	182 105	179 851	206 198	204 497	221634

Tabell 10f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kontanter og bankinnskudd	333 804	219 178	290 990	345 021	326 645
Andre krav	99 615	135 253	146 481	171 276	214 621
Omløpsmidler, jordbruk	248 198	287 452	267 556	248 923	248 532
Omløpsmidler, andre næringer	144 000	193 439	345 666	331 909	368 021
Omløpsmidler i alt	825 617	835 322	1 050 693	1 097 129	1 157 819
Anleggsmidler, jordbruk	1 548 662	1 571 113	1 644 437	1 691 734	1 826 630
Anleggsmidler, skogbruk	138 431	285 206	278 879	304 293	326 811
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	87 978	143 684	149 692	190 704	238 637
Anleggsmidler, andre næringer	23 647	14 290	13 227	10 195	15 623
Privat hovedbygninger	638 229	712 087	729 741	790 798	763 067
Privat, annet	195 812	219 077	212 808	234 405	361095
Anleggsmidler i alt	2 632 759	2 945 457	3 028 784	3 222 129	3 531 863
Eiendeler i alt	3 458 376	3 780 779	4 079 477	4 319 258	4 689 682
Eiendeler i jordbruket	1 796 860	1 858 565	1 911 993	1 940 657	2 075 162
Kortsiktig gjeld	343 909	329 080	310 621	330 819	344 549
Langsiktig gjeld	967 505	1 090 470	1 183 935	1 342 027	1603701
Gjeld i alt	1 311 414	1 419 550	1 494 556	1 672 846	1 948 250
Endring i året, kroner	33 277	58 766	-26 301	158 719	194425
Egenkapital	2 146 962	2 361 229	2 584 921	2 646 412	2 741 432
Egenkapitalprosent	62	62	63	61	58
Endring i året (sparing)	73 623	151 492	311 089	15 485	13767
Arbeidskapital	481 708	506 242	740 072	766 310	813 270
Endring i året	43 649	86 770	267 806	-17 234	-5331
1) Kalkulasjonsrente	7,00 %	5,00 %	4,00 %	3,00 %	4,00 %

Fylkestall, Hedmark, alle driftsformer

Tabell 11a. Produksjonstekniske data og oppnådde

År	2002	2003	2004	2005	2006
Antall bruk	82	80	84	82	78
Brukers alder	49	49	48	48	48
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	160,2	153,5	158,1	133,7	127,0
Grovfôr, daa	133,2	138,3	137,1	149,1	157,8
Annet areal, daa	16,1	12,7	18,3	11,7	11,3
Jordbruksareal, daa	309,5	304,5	313,5	294,5	296,1
- herav leid areal, daa	75,8	71,1	79,4	74,6	84,1
Korn, FEm pr daa ¹⁾	392	447	545	433	409
Grovfôr, FEm pr daa	387	375	354	347	349
Jordbruksareal, FEm pr daa	396	419	434	392	385
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	8,7	8,9	8,0	8,1	8,0
Kumelk, liter omsatt	48 097	51 564	46 021	47 364	47943
Melkevote	49 187	51 879	47 597	48 113	49284
Produsert melk pr årsku, kg	6 213	6 519	6 577	6 635	6728
Storfekjøtt, kg omsatt	2 277	2 448	2 225	2 386	2537
Antall avlsgriser	3,3	4,0	3,0	2,9	3,7
Salgbare smågriser	68	74	59	71	89
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	4 415	4 901	3 434	3 324	3677
Antall vinterfôra sauer (vfs)	15	10	15	18	20
Kg kjøtt pr vfs	22	31	26	28	30
Ull, kg omsatt pr vfs	4,3	5,4	4,9	5,3	5,0
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 887	1 835	1 776	1 707	1749
Ektefelle	316	336	351	354	311
Barn under 17 år	21	33	17	19	31
Sum familie	2 224	2 204	2 144	2 080	2 091
Leid arbeid, betalt	528	523	478	493	473
Leid arbeid, ubetalt	136	146	129	141	122
Sum timer i jordbruket	2 888	2 873	2 751	2 714	2 686
Sum timer i skogbruket	74	38	54	34	33
Sum timer i tilleggsnæring	47	68	90	107	105
Familiens arbeid på nyanlegg	9	11	36	51	40
Familiens arb. i annen virksomhet	1 310	1 406	1 425	1 498	1519
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,96	1,97	1,94	1,87	1,87
Havre, kr pr kg	1,59	1,58	1,65	1,48	1,54
Kumelk, kr pr l	3,57	3,42	3,45	3,48	3,47
Kukjøtt, kr pr kg	25,34	26,21	28,11	29,16	29,49
Annet storfekjøtt, kr pr kg	30,51	31,44	33,72	34,51	35,22
Smågris for salg, kr pr stk.	792	844	710	725	695
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	21,87	21,76	20,68	21,49	20,18
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	28,98	29,56	27,14	25,50	29,08
Ull, kr pr kg	33,12	32,82	29,29	31,27	31,53

Tabell 11b. Nettoinvesteringer

År	2002	2003	2004	2005	2006
Jord, grøfter og vannanlegg	1 220	2 516	2 461	2 050	8700
Driftsbygninger	-7 225	-5 392	29 989	17 502	25402
Maskiner og redskap	-2 977	-3 536	-4 859	9 263	17742
Melkevote (ku og geit)	4 536	6 917	2 900	13 170	1386
Sum nettoinvesteringer	-4 446	505	30 491	41 985	53 230

¹⁾ Inkl. nyttet halm

Fylkestall, Hedmark, alle driftsformer

Tabell 11c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Korn	123 970	132 541	170 213	114 392	103144
Andre planteprodukter	67 474	59 381	90 600	54 288	59257
Planteprodukter i alt	191 444	191 922	260 813	168 680	162 401
Storfe, melk	171 916	176 516	158 885	164 839	166573
Storfe, livdyr	6 820	6 508	6 284	12 451	8771
Kuslakt	24 477	29 498	26 246	26 900	30032
Annet storfeslakt	43 308	46 835	43 043	58 174	52742
Smågriser	31 104	34 713	25 805	37 173	47676
Slaktegriser	93 329	109 136	70 018	71 183	65927
Avlsgriser	7 216	6 554	2 970	5 072	3507
Sauer, livdyr og slakt	12 788	11 447	13 781	15 976	22689
Ull	1 961	1 921	2 006	3 203	3177
Andre inntekter, husdyrholdet	57 043	61 667	75 877	69 101	89054
Husdyrprodukt i alt	449 962	484 795	424 915	464 072	490 148
Arealtilskudd, grovfôr	42 149	44 172	45 850	21 078	21953
Arealtilskudd, korn	40 043	40 248	43 683	12 931	13827
Kulturlandskapstilskudd				57 079	54213
Produksjonstillegg, husdyr	53 078	54 813	53 988	51 902	54203
Driftstillegg, grunnstilskudd, distriktstilskudd	55 184	56 391	54 509	54 094	57573
Refunderte avløserutgifter	33 897	30 299	30 219	34 854	33804
Andre tilskudd	21 208	20 290	23 483	21 896	23427
Bunnfradrag	-5 927	-6 000	-6 000	-5 433	-5000
Tilskudd i alt	239 632	240 213	245 732	248 401	254 000
Leieinntekter, traktor og redskap	7 832	9 341	5 491	10 741	7117
Andre inntekter	3 774	1 793	4 443	2 394	3997
Produksjonsinntekter i alt	892 644	928 064	941 394	894 288	917 663

Tabell 11d. Kostnader pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Krafftôr	152 754	163 686	139 719	145 724	157046
Andre førkostnader inkl. beiteleie	4 122	7 321	5 430	7 235	8787
Såvarer	18 955	17 907	19 307	15 053	14956
Handelsgjødsel og kalk	35 554	31 348	36 978	34 297	35627
Plantevernmidler	14 674	11 650	15 990	9 980	10778
Konserveringsmidler	5 529	5 695	5 056	4 696	4800
Andre forbruksartikler m.v.	31 238	34 941	36 137	33 553	39733
Kjøp av dyr	48 259	52 791	45 663	48 784	43827
Sum variable kostnader	311 085	325 339	304 280	299 322	315 554
Leid arbeid	67 506	71 592	63 736	68 253	67869
Drivstoff	17 339	16 189	18 619	19 565	24054
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	7 687	5 282	7 025	4 883	5855
Vedl.h. driftsbygninger	20 574	22 283	24 525	26 661	28733
Vedl.h. traktor og maskiner	42 930	44 726	45 216	45 900	43991
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 066	2 345	1 900	1 963	1976
Avskr. driftsbygninger	34 425	40 221	40 433	42 099	47448
Avskr. traktor og maskiner	49 041	43 883	47 195	45 387	45 235
Maskinleie og leie av dyr	15 169	19 829	31 657	27 439	42206
Andre faste kostnader	93 042	101 920	104 314	100 909	106307
Sum faste kostnader	349 779	368 270	384 620	383 059	413 674
Kostnader i alt	660 864	693 609	688 900	682 381	729 228
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,13	1,01	1,07	1,17	1,34
Netto mekaniseringskostnader pr daa	449	423	463	457	516

Fylkestell, Hedmark, alle driftsformer
Tabell 11e. Resultatregning

År	2002	2003	2004	2005	2006
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	231 780	234 455	252 494	211 907	188 435
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	108 631	80 447	65 400	48 642	70602
Familiens arbeidsfortjeneste	123 149	154 008	187 094	163 265	117 833
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	96 275	120 913	151 865	135 625	98 239
Lønnsevne	190 655	225 600	250 830	231 518	185 702
Lønnsevne pr. time	66,02	78,52	91,18	85,31	69,14
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	158 349	170 011	189 934	170 569	153 595
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	141 002	161 762	178 141	151 733	129 840
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	231 780	234 455	252 494	211 907	188 435
Driftsoverskudd, skogbruk	24 213	9 618	31 724	26 149	25652
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	25 092	18 823	18 780	26 865	17545
Driftsoverskudd, andre næringer	6 437	8 640	11 207	12 560	16491
Lønnsinntekt	241 772	242 438	255 582	277 215	296685
Pensjoner og sykepenger	20 822	28 437	26 117	20 200	26375
Gevinst/utbytte verdipapir	4 499	2 879	3 643	25 095	3512
Årlige erstatninger og lignende	2 169	2 029	2 855	1 018	1381
Familiens arbeid på nyanlegg	1 265	1 564	5 089	7 487	5543
Renteinntekter	19 334	14 537	6 506	6 457	8265
- Renteutgifter	76 430	62 170	46 449	44 500	51431
- Kårutgifter	15 716	13 707	17 482	11 691	10744
Nettoinntekt	485 237	487 543	550 066	558 762	527 709
Privatforbruk ekskl. skatt	319 378	324 077	338 741	357 868	361122
Betalte skatter	135 479	143 301	145 662	137 628	143719

Tabell 11f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kontanter og bankinnskudd	311 416	361 991	398 979	417 098	456 486
Andre krav	81 285	61 073	92 298	98 825	119 723
Omløpsmidler, jordbruk	239 332	239 324	264 589	221 974	223 038
Omløpsmidler, skogbruk	320	846	1 402	3 352	3 553
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	10 169	16 120	14 142	10 808	649
Omløpsmidler, andre næringer	106 963	119 793	130 888	69 742	71 622
Omløpsmidler i alt	749 485	799 147	902 298	821 799	875 071
Anleggsmidler, jordbruk	1 305 403	1 372 858	1 391 054	1 419 135	1 563 810
Anleggsmidler, skogbruk	145 483	162 050	239 230	169 674	174 231
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	50 089	86 458	84 385	77 980	67 495
Anleggsmidler, andre næringer	8 097	7 123	14 708	13 955	18 440
Privat hovedbygninger	436 449	423 653	467 628	497 828	554 008
Privat, annet	130 921	140 528	147 838	175 645	186 333
Anleggsmidler i alt	2 076 442	2 192 670	2 344 843	2 354 217	2 564 317
Eiendeler i alt	2 825 927	2 991 817	3 247 141	3 176 016	3 439 388
Eiendeler i jordbruket	1 544 735	1 612 182	1 655 643	1 641 109	1 786 848
Kortsiktig gjeld	335 240	304 213	289 992	279 989	309 177
Langsiktig gjeld	864 106	889 876	998 987	1 008 176	1 146 033
Gjeld i alt	1 199 346	1 194 089	1 288 979	1 288 165	1 455 210
Endring i året, kroner	-8 782	-474	49 272	36 584	109 426
Egenkapital	1 626 581	1 797 728	1 958 162	1 887 851	1 984 178
Egenkapitalprosent	58	60	60	59	58
Endring i året (sparing)	98 602	60 259	115 486	86 229	56 219
Arbeidskapital	414 245	494 934	612 306	541 810	565 894
Endring i året	51 533	50 505	109 444	38 073	9 852
1) Kalkulasjonsrente	7,00 %	5,00 %	4,00 %	3,00 %	4,00 %

Fylkestall, Oppland, alle driftsformer

Tabell 12a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2002	2003	2004	2005	2006
Antall bruk	77	73	76	73	70
Brukers alder	48	48	48	49	49
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	50,6	50,4	52,2	42,4	45,8
Grovfôr, daa	175,2	172,8	179,1	187,2	198,1
Annet areal, daa	5,8	6,2	6,6	5	5,2
Jordbruksareal, daa	231,6	229,4	237,9	234,6	249,1
- herav leid areal, daa	57,2	63,1	63,6	62,9	69,6
Korn, FEm pr daa ¹⁾	364	408	441	383	287
Grovfôr, FEm pr daa	347	351	332	323	312
Jordbruksareal, FEm pr daa	356	369	363	338	310
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	10,1	9,5	8,9	8,5	8,6
Kumelk, liter omsatt	53 955	50 930	48 914	48 202	48485
Melkekvote	54 249	51 481	49 625	48 572	49785
Produsert melk pr årsku, kg	6 144	6 109	6 343	6 538	6431
Storfekjøtt, kg omsatt	4 107	3 918	3 571	3 680	3923
Antall avlsgriser	1,6	1,5	1,1	0,6	0,2
Salgbare smågriser	30	21	30	24	4
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	2 020	722	1 233	1 108	532
Antall vinterfôra sauer (vfs)	14	16	18	20	23
Kg kjøtt pr vfs	28	29	31	31	30
Ull, kg omsatt pr vfs	4,4	4,6	6,1	6,5	4,6
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 064	1 979	1 874	1 889	1943
Ektefelle	405	382	407	359	360
Barn under 17 år	13	33	34	17	38
Sum familie	2 482	2 394	2 315	2 265	2 341
Leid arbeid, betalt	458	436	444	385	380
Leid arbeid, ubetalt	139	115	109	102	132
Sum timer i jordbruket	3 079	2 945	2 868	2 752	2 853
Sum timer i skogbruket	47	33	38	33	22
Sum timer i tilleggsnæring	119	122	118	136	140
Familiens arbeid på nyanlegg	19	8	20	39	16
Familiens arb. i annen virksomhet	996	1 084	1 168	1 150	1207
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,85	1,90	1,82	1,74	1,77
Kumelk, kr pr l	3,64	3,42	3,42	3,52	3,50
Kukjøtt, kr pr kg	25,19	26,27	28,36	29,77	29,34
Annet storfekjøtt, kr pr kg	31,69	32,17	34,32	34,69	36,52
Smågris for salg, kr pr stk.	754	776	689	665	605
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	22,09	22,13	20,53	20,40	20,10
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	29,58	30,90	29,14	27,03	30,48
Ull, kr pr kg	31,98	35,07	30,85	31,23	33,14

Tabell 12b. Nettoinvesteringer

År	2002	2003	2004	2005	2006
Jord, grøfter og vannanlegg	-1 930	4 240	8 682	690	7 560
Driftsbygninger	-1 263	-12 160	12 985	22 392	5 123
Maskiner og redskap	-4 022	-5 150	7 752	23 829	25 752
Melkekvote (ku og geit)	3 079	1 864	2 659	5 979	4 863
Sum nettoinvesteringer	-4 136	-11 206	32 078	52 890	43 298

1) Inkl. nyttet halm

Fylkestall, Oppland, alle driftsformer

Tabell 12c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Korn	35 031	37 399	40 801	29 299	21 692
Andre planteprodukter	31 063	33 023	34 340	26 421	29 483
Planteprodukter i alt	66 094	70 422	75 141	55 720	51 175
Storfe, melk	196 387	174 257	167 057	169 444	169 922
Storfe, livdyr	11 718	7 742	13 658	16 238	15 344
Kuslakt	30 454	33 127	30 042	32 773	40 329
Annet storfeslakt	92 605	98 382	77 881	93 858	85 489
Smågriser	19 440	18 028	17 126	14 453	545
Slaktegriser	46 326	16 708	22 881	22 214	10 583
Avlsgriser	2 076	3 629	1 396	1 241	260
Sauer, livdyr og slakt	12 709	14 323	16 117	18 083	24 775
Ull	2 498	3 090	2 918	4 082	3 307
Andre inntekter, husdyrholdet	15 186	20 725	17 129	16 825	21 360
Husdyrprodukt i alt	429 399	390 011	366 205	389 211	371 914
Arealtilskudd, grovfôr	57 865	56 651	58 567	25 536	26 778
Arealtilskudd, korn	15 945	15 242	18 713	6 559	7 803
Kulturlandskapstilskudd				43 302	44 213
Produksjonstillegg, husdyr	66 594	67 480	67 558	62 931	66 377
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	90 093	75 957	71 867	69 054	71 516
Refunderte avløserutgifter	46 997	36 796	39 312	41 363	44 072
Andre tilskudd	12 226	13 270	16 475	16 581	20 812
Bunnfradrag	-5 911	-5 836	-6 000	-5 500	-5 071
Tilskudd i alt	283 809	259 560	266 492	259 826	276 500
Leieinntekter, traktor og redskap	10 131	8 602	7 809	9 089	12 961
Andre inntekter	9 498	8 623	11 046	1 399	13 835
Produksjonsinntekter i alt	798 931	737 218	726 693	715 245	726 385

Tabell 12d. Kostnader pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Krafftôr	131 474	122 576	111 854	110 289	101 750
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	11 001	12 096	10 736	9 486	14 765
Såvarer	9 399	8 456	9 329	9 233	8 985
Handelsgjødelse og kalk	24 257	22 407	21 419	24 586	24 921
Plantevernmidler	3 818	3 598	4 058	3 241	3 041
Konserveringsmidler	4 325	4 650	4 939	4 451	3 731
Andre forbruksartikler m.v.	34 679	32 879	34 795	33 230	36 662
Kjøp av dyr	38 261	37 385	26 642	30 576	20 486
Sum variable kostnader	257 214	244 047	223 772	225 092	214 341
Leid arbeid	61 704	59 076	59 332	53 990	56 401
Drivstoff	13 609	13 408	15 196	16 274	19 204
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	4 887	4 160	5 045	4 946	5 979
Vedl.h. driftsbygninger	20 067	25 344	22 341	22 887	25 566
Vedl.h. traktor og maskiner	40 501	35 995	40 128	37 877	35 088
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 051	2 046	1 922	1 704	1 495
Avskr. driftsbygninger	27 673	29 446	30 315	30 222	30 998
Avskr. traktor og maskiner	44 096	42 448	40 096	37 715	37 206
Maskinleie og leie av dyr	18 864	22 269	29 393	29 340	26 909
Andre faste kostnader	77 773	79 810	76 746	76 681	84 419
Sum faste kostnader	311 225	314 002	320 514	311 636	323 265
Kostnader i alt	568 439	558 049	544 286	536 728	537 606
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,50	1,39	1,46	1,51	1,51
Netto mekaniseringskostnader pr daa	534	512	530	510	468

Fylkestall, Oppland, alle driftsformer
Tabell 12e. Resultatregning

År	2002	2003	2004	2005	2006
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	230 492	179 169	182 407	178 517	188 779
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	81 167	56 997	48 324	34 661	47 638
Familiens arbeidsfortjeneste	149 325	122 172	134 083	143 856	141 141
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	105 114	89 840	102 056	112 131	105 299
Lønnsevne	211 029	181 248	193 415	197 846	197 542
Lønnsevne pr. time	68,54	61,54	67,44	71,89	69,24
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	160 238	136 362	144 864	146 825	148 924
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	144 803	122 219	126 239	128 623	129 729
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	230 492	179 169	182 407	178 517	188 779
Driftsoverskudd, skogbruk	11 380	10 912	14 852	13 949	19 058
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	15 369	24 344	19 643	20 868	27 626
Driftsoverskudd, andre næringer	17 548	19 585	20 121	15 158	31 066
Lønnsinntekt	144 638	173 122	195 061	199 748	213 342
Pensjoner og sykepenger	27 590	30 976	29 199	37 335	39 827
Gevinst/utbytte verdipapir	6 143	7 832	4 721	21 055	9 287
Årlige erstatninger og lignende	8 400	5 894	6 724	2 982	3 939
Familiens arbeid på nyanlegg	2 549	1 108	2 868	5 579	2 329
Renteinntekter	24 533	15 916	7 691	8 523	10 029
- Renteutgifter	46 257	37 584	28 291	23 362	27 889
- Kårutgifter	6 509	7 055	7 665	6 185	5 899
Nettoinntekt	435 876	424 219	447 331	474 167	511 494
Privatforbruk ekskl. skatt	268 983	277 151	310 785	316 670	365 005
Betalte skatter	123 173	131 415	122 741	128 554	137 489

Tabell 12f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kontanter og bankinnskudd	422 691	389 289	443 432	466 796	474 781
Andre krav	117 453	99 575	116 942	167 815	136 592
Omløpsmidler, jordbruk	162 571	152 059	148 144	130 055	120 815
Omløpsmidler, skogbruk	1 684	1 562	676	38	350
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	1 468	1 315	1 618	1 384	2 327
Omløpsmidler, andre næringer	92 946	134 676	142 060	122 804	128 670
Omløpsmidler i alt	798 813	778 476	852 872	888 892	863 535
Anleggsmidler, jordbruk	991 208	1 007 321	1 058 723	1 049 079	1 086 872
Anleggsmidler, skogbruk	104 401	101 928	127 343	104 167	106 931
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	49 491	41 645	46 902	53 822	61 477
Anleggsmidler, andre næringer	47 506	52 953	37 077	29 414	33 792
Privat hovedbygninger	406 874	415 524	418 444	408 337	436 387
Privat, annet	114 222	107 987	117 835	129 076	150 722
Anleggsmidler i alt	1 713 702	1 727 358	1 806 324	1 773 895	1 876 181
Eiendeler i alt	2 512 515	2 505 834	2 659 196	2 662 787	2 739 716
Eiendeler i jordbruket	1 153 779	1 159 380	1 206 867	1 179 134	1 207 687
Kortsiktig gjeld	222 862	197 812	201 733	211 196	201 957
Langsiktig gjeld	532 437	562 087	573 446	563 530	724 418
Gjeld i alt	755 299	759 899	775 179	774 726	926 375
Endring i året, kroner	-2 507	35 846	27 403	79 992	27749
Egenkapital	1 757 216	1 745 935	1 884 017	1 888 061	1 813 341
Egenkapitalprosent	70	70	71	71	66
Endring i året (sparing)	90 813	31 414	42 494	36 762	47 005
Arbeidskapital	575 951	580 664	651 139	677 696	661 578
Endring i året	66 016	57 448	41 849	-1 512	49 265
1) Kalkulasjonsrente	7,00 %	5,00 %	4,00 %	3,00 %	4,00 %

Fylkestall, Buskerud, alle driftsformer

Tabell 13a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2002	2003	2004	2005	2006
Antall bruk	60	54	55	57	55
Brukers alder	48	49	51	50	50
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	108,8	115,9	121,3	123,1	123,1
Grovfôr, daa	131,3	136,9	131,8	138,1	143,0
Annet areal, daa	5,4	5,5	6,9	8,2	10,6
Jordbruksareal, daa	245,5	258,3	260,0	269,4	276,7
- herav leid areal, daa	69,8	77,2	80,0	86,9	85,4
Korn, Fem pr daa ¹⁾	346	391	413	389	275
Grovfôr, Fem pr daa	335	316	332	320	301
Jordbruksareal, Fem pr daa	340	347	371	352	288
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	6,3	7,1	6,6	6,8	5,9
Kumelk, liter omsatt	35 345	40 002	40 156	41 352	35750
Melkekvote	36 642	40 774	39 519	43 942	37967
Produsert melk pr årsku, kg	6 270	6 324	6 832	6 922	6678
Storfekjøtt, kg omsatt	713	2 344	2 338	2 532	2420
Antall avlsgriser	0,8	0,8	0,0	0,8	0,9
Salgbare smågriser	13	17	0	12	16
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	551	632	44	65	175
Antall vinterfôra sauer (vfs)	15	13	15	15	15
Kg kjøtt pr vfs	35	34	39	38	35
Ull, kg omsatt pr vfs	5,8	4,5	5,9	5,3	5,8
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 704	1 665	1 609	1 588	1622
Ektefelle	375	364	310	361	309
Barn under 17 år	3	24	9	5	3
Sum familie	2 082	2 053	1 928	1 954	1 934
Leid arbeid, betalt	345	367	437	475	414
Leid arbeid, ubetalt	163	146	107	125	55
Sum timer i jordbruket	2 590	2 566	2 472	2 554	2 403
Sum timer i skogbruket	84	78	76	72	54
Sum timer i tilleggsnæring	130	78	101	125	125
Familiens arbeid på nyanlegg	23	20	41	21	40
Familiens arb. i annen virksomhet	1 102	1 149	1 300	1 287	1369
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,81	1,82	1,73	1,73	1,78
Havre, kr pr kg	1,61	1,58	1,54	1,53	1,53
Hvete, kr pr kg	2,22	2,31	2,15	2,09	1,98
Kumelk, kr pr l	3,61	3,52	3,40	3,49	3,50
Kukjøtt, kr pr kg	25,85	26,92	28,61	29,31	29,65
Annet storfekjøtt, kr pr kg	31,68	32,21	35,29	36,00	36,28
Smågris for salg, kr pr stk.	783	777		695	637
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	22,47	21,37	20,58	18,68	18,95
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	30,65	31,67	30,66	28,84	29,82
Ull, kr pr kg	37,08	37,13	32,62	34,43	34,13

Tabell 13b. Nettoinvesteringer

År	2002	2003	2004	2005	2006
Jord, grøfter og vannanlegg	11 131	4 195	3 414	7 830	3 445
Driftsbygninger	2 247	2	1 668	138 593	6 031
Maskiner og redskap	12 278	5 013	21 745	31 641	1 633
Melkekvote (ku og geit)	4 582	2 269	2 854	4 892	1 482
Sum nettoinvesteringer	30 238	11 479	29 681	182 956	12 591

1) Inkl. nyttet halmavling

Fylkestall, Buskerud, alle driftsformer
Tabell 13c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Korn	72 964	92 782	95 091	90 346	62 841
Andre planteprodukter	37 529	24 928	42 934	43 231	32 925
Planteprodukter i alt	110 493	117 710	138 025	133 577	95 766
Storfe, melk	127 659	140 967	136 357	144 428	125 150
Storfe, livdyr	6 117	10 581	6 046	8 179	7 510
Kuslakt	25 105	24 923	27 005	31 866	30 491
Annet storfeslakt	58 439	47 484	54 954	60 417	49 132
Smågriser	4 119	6 402	-84	7 509	8 750
Slaktegriser	13 081	14 110	935	1 318	3 125
Avlsgriser	1 192	1 412	0	914	2 165
Sauer, livdyr og slakt	16 019	13 944	19 040	17 191	17 195
Ull	3 709	2 203	2 533	3 346	2 958
Andre inntekter, husdyrholdet	41 379	65 390	69 491	67 830	47 073
Husdyrprodukt i alt	296 819	327 416	316 277	342 998	293 549
Arealtilskudd grovfôr	43 682	45 993	40 555	19 043	18 347
Arealtilskudd, korn	32 371	32 116	38 605	17 018	18 633
Kulturlandskapstilskudd				51 524	49 751
Produksjonstillegg, husdyr	46 932	52 773	51 831	50 500	47 849
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	54 481	50 123	46 316	46 520	46 187
Refunderte avløserutgifter	31 317	31 985	29 489	30 781	25 609
Andre tilskudd	18 961	17 619	23 076	18 567	25 442
Bunnfradag	-5 700	-5 889	-6 000	-5 482	-5 000
Tilskudd i alt	222 044	224 720	223 872	228 471	226 818
Leieinntekter, traktor og redskap	14 596	15 681	11 068	13 140	12 889
Andre inntekter	9 992	13 459	7 179	7 444	8 178
Produksjonsinntekter i alt	653 944	698 986	696 421	725 630	637 200

Tabell 13d. Kostnader pr bruk

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kraftfôr	89 997	103 954	98 294	100 963	85 233
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	9 713	12 396	15 256	12 954	13 729
Såvarer	12 144	12 827	13 470	13 247	13 651
Handelsgjødsel og kalk	27 957	26 704	25 841	31 502	29 062
Plantevernmidler	9 896	8 621	9 567	9 240	7 891
Konserveringsmidler	3 016	3 297	2 568	2 689	2 016
Andre forbruksartikler m.v.	26 389	26 982	25 754	29 415	25 599
Kjøp av dyr	18 000	23 668	15 655	27 268	16 353
Sum variable kostnader	197 112	218 449	206 405	227 278	193 534
Leid arbeid	45 187	50 944	60 897	68 764	52 623
Drivstoff	14 296	14 500	14 625	16 731	17 819
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	6 832	9 399	7 185	11 314	7 780
Vedl.h. driftsbygninger	17 558	19 435	17 937	20 117	18 007
Vedl.h. traktor og maskiner	42 958	44 033	45 444	45 691	39 648
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 759	2 397	2 013	1 927	1 939
Avskr. driftsbygninger	28 037	29 997	28 711	36 634	29 419
Avskr. traktor og maskiner	39 445	38 597	38 489	37 780	38 267
Maskinleie og leie av dyr	16 543	18 145	28 089	30 175	20 701
Andre faste kostnader	69 262	76 118	83 843	84 538	86 579
Sum faste kostnader	281 877	303 565	327 233	353 671	312 782
Kostnader i alt	478 989	522 014	533 638	580 949	506 316
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,39	1,25	1,28	1,33	1,45
Netto mekaniseringskostnader pr daa	473	434	476	468	419

Fylkestall, Buskerud, alle driftsformer

Tabell 13e. Resultatregning

År	2002	2003	2004	2005	2006
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	174 955	176 972	162 783	144 681	130 884
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	86 221	63 025	49 618	41 887	52 581
Familiens arbeidsfortjeneste	88 734	113 947	113 165	102 794	78 303
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	78 633	102 452	102 599	91 224	72 634
Lønnsevne	133 921	164 891	174 062	171 558	130 926
Lønnsevne pr. time	51,71	64,26	70,41	67,17	54,48
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	138 694	149 374	153 448	141 238	127 487
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	132 492	140 985	131 189	112 483	105 210
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	174 955	176 972	162 783	144 681	130 884
Driftsoverskudd, skogbruk	26 920	25 554	19 470	31 746	39 818
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	25 881	19 188	23 863	28 687	26 753
Driftsoverskudd, andre næringer	39 046	13 846	34 892	24 283	22 673
Lønnsinntekt	180 062	208 384	220 117	239 603	268 600
Pensjoner og sykepenger	27 226	30 152	42 194	41 011	43 283
Gevinst/utbytte verdipapir	11 961	14 433	17 202	6 085	7 782
Årlige erstatninger og lignende	7 192	7 245	7 553	5 450	4 279
Familiens arbeid på nyanlegg	3 151	2 763	5 850	3 041	6 380
Renteinntekter	18 928	11 075	5 245	5 514	8 560
- Renteutgifter	47 416	36 132	34 823	33 029	35 285
- Kårutgifter	8 867	8 782	6 896	6 746	7 411
Nettoinntekt	459 039	464 698	497 450	490 326	516 316
Privatforbruk ekskl. skatt	316 632	311 993	312 607	345 016	353 120
Betalte skatter	136 239	134 819	137 300	151 489	164 475

Tabell 13f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2002	2003	2004	2005	2006
Kontanter og bankinnskudd	277 015	354 886	389 627	411 069	427 631
Andre krav	144 540	123 493	121 551	193 643	169 694
Omløpsmidler, jordbruk	119 114	115 487	102 211	104 352	91 782
Omløpsmidler, andre næringer	114 898	105 289	118 375	114 248	149 914
Omløpsmidler i alt	655 567	699 155	731 764	823 312	839 021
Anleggsmidler, jordbruk	1 133 161	1 155 464	1 146 587	1 390 058	1 226 299
Anleggsmidler, skogbruk	213 998	228 078	226 379	256 097	263 943
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	39 208	59 419	41 435	88 300	128 402
Anleggsmidler, andre næringer	59 746	51 326	96 135	56 918	96 083
Privat hovedbygninger	504 210	496 691	528 131	554 650	599 461
Privat, annet	170 471	143 937	155 312	125 176	177 046
Anleggsmidler i alt	2 120 794	2 134 915	2 193 979	2 471 199	2 491 234
Eiendeler i alt	2 776 361	2 834 070	2 925 743	3 294 511	3 330 255
Eiendeler i jordbruket	1 252 275	1 270 951	1 248 798	1 494 410	1 318 081
Kortsiktig gjeld	250 007	196 983	215 708	354 082	176 044
Langsiktig gjeld	692 714	607 575	841 866	1 004 662	1 121 790
Gjeld i alt	942 721	804 558	1 057 574	1 358 744	1 297 834
Endring i året, kroner	61 423	-21 291	75 484	267 358	102 067
Egenkapital	1 833 640	2 029 512	1 868 169	1 935 767	2 032 421
Egenkapitalprosent	66	72	64	59	61
Endring i året (sparing)	42 169	75 267	75 484	126 814	132 910
Arbeidskapital	405 560	502 172	516 056	469 230	662 977
Endring i året	22 222	62 028	37 011	21 867	59 304
1) Kalkulasjonsrente	7,00 %	5,00 %	4,00 %	3,00 %	4,00 %

Fylkestall, Vestfold, alle driftsformer
Tabell 14a. Produksjonstekniske data og oppnådde

År	2002	2003	2004	2005	2006
Antall bruk	32	34	34	33	38
Brukers alder	48	47	48	48	47
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	226,3	228,3	234,2	245,0	237,0
Grovfôr, daa	68,9	71,5	62,4	49,4	53,2
Annet areal, daa	13,1	18,5	31,8	35,9	34,9
Jordbruksareal, daa	308,3	318,3	328,4	330,3	325,1
- herav leid areal, daa	102,0	121,4	127,3	137,0	138,1
Korn, FEm pr daa ¹⁾	354	436	428	479	368,0
Grovfôr, FEm pr daa	476	420	372	354	417,0
Jordbruksareal, FEm pr daa	377	436	409	437	372,0
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	6,3	6,7	4,3	3,9	4,2
Kumelk, liter omsatt	40 241	43 498	28 834	25 880	27212
Melkekvote	40 433	43 704	27 283	25 280	27270
Produsert melk pr årsku, kg	7 115	7 090	7 138	7 284	7380
Storfekjøtt, kg omsatt	1 644	1 827	1 489	1 196	1082
Antall avlsgriser	5,1	7,0	7,3	7,1	6,0
Salgbare smågriser	102	121	154	157	120
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	7 819	8 090	13 658	18 504	15503
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 519	1 721	1 538	1 511	1440
Ektefelle	390	390	347	281	283
Barn under 17 år	7	19	12	1	
Sum familie	1 916	2 130	1 897	1 793	1 723
Leid arbeid, betalt	327	323	362	298	372
Leid arbeid, ubetalt	113	192	35	4	9
Sum timer i jordbruket	2 356	2 645	2 294	2 095	2 104
Sum timer i skogbruket	100	88	105	89	85
Sum timer i tilleggsnæring	216	139	209	161	167
Familiens arbeid på nyanlegg	0	22	13	0	65
Familiens arb. i annen virksomhet	1 200	1 241	1 349	1 391	1 568
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,85	1,86	1,78	1,74	1,76
Havre, kr pr kg	1,69	1,72	1,61	1,55	1,55
Hvete, kr pr kg	2,23	2,26	2,21	2,11	2,09
Kumelk, kr pr l	3,57	3,46	3,49	3,54	3,65
Kukjøtt, kr pr kg	25,78	26,45	28,51	28,72	29,86
Annet storfekjøtt, kr pr kg	31,09	32,12	33,29	34,63	36,54
Smågris for salg, kr pr stk.	752	782	707	737	655
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	21,95	21,48	19,93	20,00	20,90

Tabell 14b. Nettoinvesteringer

År	2 002	2 003	2 004	2005	2006
Jord, grøfter og vannanlegg	12 140	4 824	3 114	26 742	-830
Driftsbygninger	-15 308	46 077	33 389	-13 498	40 566
Maskiner og redskap	-17 971	18 842	-11 871	-19 477	-14 123
Melkekvote (ku og geit)	7 058	4 561	-1 338	2 803	3 026
Sum nettoinvesteringer	-14 081	74 304	23 294	-3 430	28 639

1) Inkl. nyttet halm

Fylkestall, Vestfold, alle driftsformer
Tabell 14c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2 002	2 003	2 004	2005	2006
Korn	171 578	214 687	201 805	241 819	171 715
Andre planteprodukter	37 187	108 920	96 741	109 413	131 000
Planteprodukter i alt	208 765	323 607	298 546	351 232	302 715
Storfe, melk	143 627	150 304	100 773	91 692	99 426
Storfe, livdyr	8 215	3 691	6 093	2 503	4 437
Kuslakt	21 130	21 787	16 718	12 942	16 673
Annet storfeslakt	29 509	33 087	22 675	28 066	18 727
Smågriser	24 424	35 365	17 470	14 482	12 546
Slaktegriser	171 778	187 110	263 223	386 034	311 822
Avlsgriser	8 698	15 167	5 911	13 318	6 215
Fjørfe, egg og slakt	83 276	188 690	186 823	208 375	253 447
Andre inntekter, husdyrholdet	4 527	6 808	3 525	3 560	4 017
Husdyrprodukt i alt	495 184	642 009	623 211	760 972	727 310
Arealtilskudd, grovfôr	18 656	20 661	14 837	3 470	3 700
Arealtilskudd, korn	53 348	55 682	64 979	21 049	24 961
Kulturlandskapstilskudd				65 543	60 807
Produksjonstillegg, husdyr	40 021	42 949	34 772	28 865	28 160
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	26 274	22 563	17 654	13 350	13 821
Refunderte avløserutgifter	27 085	23 061	21 672	22 651	25 413
Andre tilskudd	19 956	17 055	18 646	12 664	19 042
Bunnfradrag	-5 813	-5 647	-6 000	-5 500	-5 000
Tilskudd i alt	179 527	176 324	166 560	162 092	170 904
Leieinntekter, traktor og redskap	16 586	23 414	21 775	26 861	26 812
Andre inntekter	3 100	7 245	18 709	3 203	3 034
Produksjonsinntekter i alt	903 162	1 172 599	1 128 801	1 304 360	1 230 775

Tabell 14d. Kostnader pr bruk

År	2 002	2 003	2 004	2005	2006
Kraftfôr	183 778	261 699	267 775	317 687	306 512
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	1 891	4 036	3 899	2 436	4 012
Såvarer	22 768	30 611	28 677	38 278	34 312
Handelsgjødsel og kalk	43 799	43 854	42 732	46 796	47 239
Plantevernmidler	16 921	27 106	23 061	26 315	21 123
Konserveringsmidler	2 463	1 873	1 764	1 879	1 522
Andre forbruksartikler m.v.	30 099	36 467	35 805	35 862	39 276
Kjøp av dyr	61 166	100 356	93 829	135 436	129 994
Sum variable kostnader	362 885	506 002	497 542	604 689	583 990
Leid arbeid	41 714	40 605	49 455	43 720	52 576
Drivstoff	15 530	19 506	17 717	23 568	23 558
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	7 649	9 046	8 065	9 072	5 539
Vedl.h. driftsbygninger	14 937	18 851	17 437	17 498	22 044
Vedl.h. traktor og maskiner	32 547	40 997	36 338	40 650	37 406
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 127	838	1 118	719	612
Avskr. driftsbygninger	43 114	50 080	49 724	54 340	60 552
Avskr. traktor og maskiner	46 045	49 411	51 121	48 606	50 387
Maskinleie og leie av dyr	26 627	31 411	30 895	50 057	35 308
Andre faste kostnader	85 287	118 312	130 478	137 054	128 680
Sum faste kostnader	314 577	379 057	392 348	425 284	416 662
Kostnader i alt	677 462	885 059	889 890	1 029 973	1 000 652
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,06	0,98	0,93	1,02	1,12
Netto mekaniseringskostnader pr daa	401	426	381	445	416

Fylkestall, Vestfold, alle driftsformer
Tabell 14e. Resultatregning

År	2 002	2 003	2 004	2005	2006
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	225 700	287 540	238 911	274 387	230 123
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	112 289	96 825	78 236	62 317	85 335
Familiens arbeidsfortjeneste	113 411	190 715	160 675	212 070	144 788
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	109 208	165 196	153 360	217 735	154 234
Lønnsevne	155 125	231 320	210 130	255 790	197 364
Lønnsevne pr. time	65,84	2 628,64	2 001,24	122,10	93,80
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	173 790	196 793	205 886	253 379	218 256
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	173 532	209 203	143 470	250 509	209 127
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	225 700	287 540	238 911	274 387	230 123
Driftsoverskudd, skogbruk	23 769	6 116	8 449	28 362	7 149
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	55 745	47 057	64 813	43 772	56 068
Driftsoverskudd, andre næringer	33 860	25 426	14 193	31 537	39 562
Lønnsinntekt	201 821	202 311	226 722	241 383	276 574
Pensjoner og sykepenger	53 529	47 491	43 699	47 997	28 619
Gevinst/utbytte verdipapir	7 653	425	12 951	21 375	12 277
Årlige erstatninger og lignende	5 163	815	3 185	208	796
Familiens arbeid på nyanlegg	0	3 133	1 927	0	9 049
Renteinntekter	11 020	8 001	3 566	5 491	9 049
- Renteutgifter	79 349	73 349	53 199	52 796	61 983
- Kårutgifter	4 349	5 139	4 908	5 486	6 097
Nettoinntekt	534 562	549 827	560 309	636 230	601 186
Privatforbruk ekskl. skatt	335 314	346 562	371 343	408 161	437 685
Betalte skatter	159 464	147 263	160 317	159 149	180 345

Tabell 14f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2 002	2 003	2 004	2005	2006
Kontanter og bankinnskudd	248 544	260 181	251 878	253 744	255 569
Andre krav	129 743	168 675	147 417	513 319	509 416
Omløpsmidler, jordbruk	188 533	286 730	225 574	273 954	216 982
Omløpsmidler, andre næringer	83 886	83 596	95 749	113 357	169 285
Omløpsmidler i alt	650 706	799 182	720 618	1 154 374	1 151 252
Anleggsmidler, jordbruk	1 408 032	1 723 777	1 715 754	1 815 637	1 914 719
Anleggsmidler, skogbruk	250 539	278 668	364 758	382 679	356 144
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	78 772	36 211	112 238	119 560	141 420
Anleggsmidler, andre næringer	47 948	35 397	30 767	56 084	41 405
Privat hovedbygninger	488 097	433 006	455 225	497 190	575 913
Privat, annet	101 448	95 702	108 254	129 429	163 448
Anleggsmidler i alt	2 374 836	2 602 761	2 786 996	3 000 579	3 193 049
Eiendeler i alt	3 025 542	3 401 943	3 507 614	4 154 953	4 344 301
Eiendeler i jordbruket	1 596 565	2 010 507	1 941 328	2 089 591	2 131 701
Kortsiktig gjeld	286 547	385 020	349 661	382 016	398 594
Langsiktig gjeld	1 013 003	1 141 074	1 233 047	1 590 267	1 698 785
Gjeld i alt	1 299 550	1 526 094	1 582 708	1 972 283	2 097 379
Endring i året, kroner	98 906	118 913	-151 013	217 028	62 913
Egenkapital	1 725 992	1 875 849	1 924 906	2 182 670	2 246 922
Egenkapitalprosent	57	55	55	53	52
Endring i året (sparing)	49 849	79 572	145 544	157 663	32 800
Arbeidskapital	364 159	414 162	370 957	772 358	752 658
Endring i året	23 751	106 596	-20 460	216 461	1 882
1) Kalkulasjonsrente	7,00 %	5,00 %	4,00 %	3,00 %	4,00 %

Fylkestall, Telemark, alle driftsformer
Tabell 15a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2 002	2 003	2 004	2 005	2 006
Antall bruk	26	28	28	28	27
Brukers alder	45	46	46	47	48
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	85,6	74,3	69,5	75,8	68,8
Grovfôr, daa	144,0	153,9	156,1	154,4	168,4
Annet areal, daa	0,2	0,1	3,1	2,1	2,3
Jordbruksareal, daa	229,8	228,3	228,7	232,3	239,5
- herav leid areal, daa	133,2	124,8	128,7	136,7	145,0
Korn, FEm pr daa ¹⁾	294	323	439	419	349
Grovfôr, FEm pr daa	307	302	301	300	294
Jordbruksareal, FEm pr daa	303	309	344	340	311
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	5,8	6,6	5,9	6,1	6,5
Kumelk, liter omsatt	31 793	36 568	32 129	33 969	37 129
Melkekvote	36 490	40 556	36 755	38 577	42 032
Produsert melk pr årsku, kg	6 393	6 362	6 358	6 377	6 675
Storfekjøtt, kg omsatt	1 376	1 546	1 497	1 531	1 456
Antall avlsgriiser	4,9	4,4	3,0	2,8	3,5
Salgbare smågriiser	128	129	90	115	132
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	7 265	7 855	4 649	2 592	4 458
Antall vinterföra sauer (vfs)	20	18	27	26	26
Kg kjøtt pr vfs	28	29	31	28	22
Ull, kg omsatt pr vfs	5,5	6,4	6,2	3,2	5,3
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 549	1 603	1 450	1 358	1 492
Ektefelle	361	430	443	450	525
Barn under 17 år	24	18	19	26	20
Sum familie	1 934	2 051	1 912	1 834	2 037
Leid arbeid, betalt	386	468	401	427	365
Leid arbeid, ubetalt	101	93	61	63	93
Sum timer i jordbruket	2 421	2 612	2 374	2 324	2 495
Sum timer i skogbruket	103	77	78	78	44
Sum timer i tilleggsnæring	228	203	242	207	220
Familiens arbeid på nyanlegg	25	7	36	16	24
Familiens arb. i annen virksomhet	1 012	1 084	1 373	1 467	1 521
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,78	1,72	1,61	1,66	1,65
Havre, kr pr kg	1,58	1,62	1,60	1,47	1,55
Kumelk, kr pr l	3,87	3,62	3,71	3,78	3,70
Kukjøtt, kr pr kg	26,35	26,29	29,07	30,07	32,00
Annet storfekjøtt, kr pr kg	30,71	31,26	33,15	32,89	35,06
Smågris for salg, kr pr stk.	808	851	751	699	746
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	22,59	21,13	21,04	21,57	21,25
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	30,21	31,10	29,16	25,75	28,55
Ull, kr pr kg	30,22	30,04	34,79	29,31	31,54

Tabell 15b. Nettoinvesteringer

År	2 002	2 003	2 004	2 005	2 006
Jord, grøfter og vannanlegg	1 706	8 339	-135	-3 399	-1 465
Driftsbygninger	57 398	39 447	59 833	31 557	-13 162
Maskiner og redskap	-6 932	26 565	16 226	15 953	-6 380
Melkekvote (ku og geit)	3 918	11 120	9 130	11 594	3 656
Sum nettoinvesteringer	56 090	85 471	85 054	55 705	-17 351

¹⁾Inkl. nyttet halm

Fylkestall, Telemark, alle driftsformer
Tabell 15c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2 002	2 003	2 004	2 005	2 006
Korn	48 450	46 726	56 180	51 894	43 092
Andre planteprodukter	8 759	8 188	23 926	36 270	43 348
Planteprodukter i alt	57 209	54 914	80 106	88 164	86 440
Storfe, melk	123 149	132 291	119 179	128 440	137 420
Storfe, livdyr	3 462	10 531	7 930	5 570	6 419
Kuslakt	15 873	20 697	15 390	15 106	18 713
Annet storfeslakt	31 953	32 529	30 781	35 862	31 196
Smågriser	56 835	59 749	58 308	49 748	58 226
Slaktegriser	167 006	178 624	76 435	64 888	86 440
Avlsgriser	25 933	39 408	8 347	7 071	6 517
Sauer, livdyr og slakt	16 147	17 231	25 662	21 943	22 162
Ull	3 171	3 485	5 817	2 888	4 198
Andre inntekter, husdyrholdet	18 007	21 506	15 748	33 955	39 522
Husdyrprodukt i alt	461 536	516 051	363 597	365 471	410 813
Arealtilskudd, grovfôr	46 891	50 994	52 417	21 745	22 348
Arealtilskudd, korn	25 230	26 091	24 064	12 287	12 451
Kulturlandskapstilskudd				44 940	43 774
Produksjonstillegg, husdyr	54 124	56 152	54 770	53 358	50 115
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	61 120	62 089	57 349	54 994	57 014
Refunderte avløserutgifter	40 711	33 396	31 531	33 562	39 310
Andre tilskudd	28 127	17 756	24 369	23 345	28 330
Bunnfradrag	-6 000	-6 000	-6 214	-5 500	-5 000
Tilskudd i alt	250 203	240 478	238 286	238 731	248 342
Leieinntekter, traktor og redskap	18 565	12 822	8 607	11 952	22 559
Andre inntekter	96	732	6 332	9 118	627
Produksjonsinntekter i alt	787 609	824 997	696 928	713 436	768 781

Tabell 15d. Kostnader pr bruk

År	2 002	2 003	2 004	2 005	2 006
Krafftôr	162 385	182 004	110 237	113 582	134 263
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	5 437	7 285	3 897	3 688	8 522
Såvarer	10 628	11 336	10 364	12 849	9 654
Handelsgjødsel og kalk	23 208	23 794	23 199	24 805	27 406
Plantevernmidler	6 323	4 979	4 850	6 737	5 552
Konserveringsmidler	3 916	3 029	2 672	3 274	3 218
Andre forbruksartikler m.v.	29 677	38 680	29 059	37 053	36 125
Kjøp av dyr	54 455	73 212	35 511	20 452	19 865
Sum variable kostnader	296 029	344 319	219 789	222 440	244 605
Leid arbeid	50 177	62 509	54 993	51 900	54 122
Drivstoff	14 217	12 657	13 499	15 354	18 801
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	4 704	3 807	11 081	5 884	3 780
Vedl.h. driftsbygninger	13 650	15 926	18 489	19 175	18 891
Vedl.h. traktor og maskiner	31 282	34 454	37 997	34 738	32 168
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 964	2 331	2 596	2 543	2 488
Avskr. driftsbygninger	34 082	36 213	35 607	37 588	40 290
Avskr. traktor og maskiner	35 252	35 856	36 803	37 621	37 869
Maskinleie og leie av dyr	15 568	13 523	17 452	31 686	43 504
Andre faste kostnader	73 034	86 614	81 615	83 544	90 258
Sum faste kostnader	273 930	303 890	310 132	320 033	342 171
Kostnader i alt	569 959	648 209	529 921	542 473	586 776
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,36	1,36	1,35	1,40	1,46
Netto mekaniseringskostnader pr daa	413	420	466	475	453

Fylkestall, Telemark, alle driftsformer
Tabell 15e. Resultatregning

År	2 002	2 003	2 004	2 005	2 006
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	217 650	176 788	167 007	170 963	182 005
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	85 056	65 607	52 304	41 513	57 020
Familiens arbeidsfortjeneste	132 594	111 181	114 703	129 450	124 985
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	126 492	100 014	107 262	125 902	108 262
Lønnsevne	182 771	173 690	169 696	181 350	179 107
Lønnsevne pr. time	75,49	66,50	71,48	78,03	71,79
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	180 690	149 869	159 609	163 927	158 209
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	178 322	134 631	140 623	150 349	138 440
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	217 650	176 788	167 007	170 963	182 005
Driftsoverskudd, skogbruk	2 482	3 447	19 465	15 699	9 550
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	37 554	34 937	45 567	32 181	36 853
Driftsoverskudd, andre næringer	47 656	37 044	25 804	40 222	19 231
Lønnsinntekt	151 867	161 889	218 932	246 056	293 154
Pensjoner og sykepenger	28 205	31 346	17 065	41 093	30 570
Gevinst/utbytte verdipapir	-4 226	13 848	20 521	25 728	1 964
Årlige erstatninger og lignende	1 029	2 880	2 591	952	219
Familiens arbeid på nyanlegg	3 385	999	5 200	2 270	3 465
Renteinntekter	18 655	10 837	6 573	5 769	7 485
- Renteutgifter	54 746	46 080	29 031	28 614	42 027
- Kårutgifter	6 508	5 434	4 496	4 587	3 607
Nettoinntekt	443 003	422 501	495 198	547 732	538 862
Privatforbruk ekskl. skatt	297 695	294 428	304 835	383 445	355 791
Betalte skatter	123 396	129 862	115 271	128 805	143 175

Tabell 15f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2 002	2 003	2 004	2 005	2 006
Kontanter og bankinnskudd	296 414	300 626	354 519	349 790	347 617
Andre krav	59 821	90 813	109 934	133 187	177 683
Omløpsmidler, jordbruk	110 394	124 427	78 174	91 771	82 357
Omløpsmidler, skogbruk	142	971	79	0	0
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	692	2 429	3 750	2 874	5 926
Omløpsmidler, andre næringer	73 869	71 774	72 362	150 409	257 619
Omløpsmidler i alt	541 332	591 040	618 818	728 031	871 202
Anleggsmidler, jordbruk	1 138 443	1 240 493	1 260 241	1 329 435	1 329 983
Anleggsmidler, skogbruk	170 255	173 455	198 281	191 183	167 582
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	71 595	65 107	65 943	58 096	79 915
Anleggsmidler, andre næringer	16 036	14 980	36 998	54 640	48 367
Privat hovedbygninger	391 924	376 520	393 080	402 610	389 826
Privat, annet	117 732	108 645	121 537	127 625	137 422
Anleggsmidler i alt	1 905 985	1 979 200	2 076 080	2 163 589	2 153 095
Eiendeler i alt	2 447 317	2 570 240	2 694 898	2 891 620	3 024 297
Eiendeler i jordbruket	1 248 837	1 364 920	1 338 415	1 421 206	1 412 340
Kortsiktig gjeld	182 625	275 523	212 300	224 486	203 954
Langsiktig gjeld	682 306	712 207	780 108	863 409	1 061 882
Gjeld i alt	864 931	987 730	992 408	1 087 895	1 265 836
Endring i året, kroner	18 934	92 025	-6 504	55 467	138 022
Egenkapital	1 582 386	1 582 510	1 702 490	1 803 725	1 758 461
Egenkapitalprosent	65	62	63	62	58
Endring i året (sparing)	30 935	64 683	123 200	117 939	44 232
Arbeidskapital	358 707	315 517	406 518	503 545	667 248
Endring i året	41 669	15 370	66 694	87 533	175 734
1) Kalkulasjonsrente	7,00 %	5,00 %	4,00 %	3,00 %	4,00 %

Forklaring på faguttrykk

Anleggsmidler er eiendeler som er bestemt til varig eie eller bruk; det vi si alle eiendeler unntatt omløpsmidler. Anleggsmidlene har en funksjonstid i foretaket på over ett år. Eksempler på anleggsmidler er jord- og skogbruksarealer, driftsbygninger, maskiner og avlsdyr.

Arbeid: Både leid arbeid og familiens arbeid registreres i timer etter medgått arbeidstid. For personer under 18 år eller over 65 år, regnes arbeidstimene om til fullverdige timer.

Kårfolk og familiens egne barn over 17 år som har arbeidet i jord- eller skogbruket, føres som leid hjelp i driftsregnskapet. Familiens arbeid på nyanlegg blir ført særskilt da vederlaget for dette arbeidet blir balanseført (aktivert).

Arbeidskapital er omløpsmidler minus kortsiktig gjeld. Arbeidskapitalen er et uttrykk for familiens likvide situasjon.

Avlinger registreres som lagringsdyktig avling; det vil si kg innhøstet poteter, kg innkjørt høy, m³ ferdig surfôrmasse, antall rundballer, FEm oppföra gras, grønnfôr og beite. Alle avlinger regnes om til FEm per daa.

Avskrivninger defineres som planmessig fordeling av eiendelenes verdiforringelse over eiendelenes forventede levetid. I driftsregnskapet benyttes lineære avskrivninger slik at den nominelle verdiforringelsen blir like stor hvert år i avskrivningsperioden. De avskrivbare anleggsmidlene avskrives individuelt og avskrivningstiden fastsettes ut fra sannsynlig varighet/brukstid, slik at for eksempel brukt utstyr avskrives over kortere tid enn nytt.

Balansen er en oppstilling for brukerfamiliens eiendeler, gjeld og egenkapital per 31.12 hvert år.

Dekningsbidrag er produksjonsinntekter minus variable kostnader.

Driftsoverskuddet er produksjonsinntekter minus kostnader. Driftsoverskuddet er den godtgjørelse familien får for egen arbeidsinnsats og for egen og lånt kapital.

Egenkapitalen er den delen av totalkapitalen som tilhører brukerfamilien. Egenkapitalen beregnes ved å trekke samlet gjeld fra samlet verdi av eiendelene.

Eiendeler består av omløpsmidler og anleggsmidler.

Familien består av bruker og eventuell ektefelle, samboer eller partner og deres barn under 17 år.

Familiens arbeidsfortjeneste (beregnes bare for jordbruket) er driftsoverskuddet fratrukket kalkulert rente av eiendelene i jordbruket, og viser det familien har igjen for arbeidsinnsatsen i jordbruksvirksomheten. Som uttrykk for jordbrukseiendelenes verdi brukes gjennomsnittet av inngående og utgående balanse.

Faste kostnader er kostnader som i en gitt periode ikke endrer seg nevneverdig med omfanget av produksjonen. Eksempler på faste kostnader er avskrivninger og vedlikehold av driftsbygninger.

Jordbruksareal: Areal av de enkelte vekstslag i dekar (daa). Jordbruksarealet omfatter både eget og leid areal, og det er registrert hvor stort deg leide arealet er. Overflatedyrket areal er med som redusert areal. Utmarksbeite er ikke tatt med.

Kortsiktig gjeld er gjeld som normalt forfaller til betaling innen ett år fra regnskapsavslutning, eller som er direkte knyttet til bedriftens kortsiktige omsetning av varer og tjenester.

Kostnader er verdien av de varer og tjenester som er satt inn i produksjonen i regnskapsperioden, uten verdien av eget arbeid og rentekostnader.

Langsiktig gjeld er gjeld som normalt forfaller til betaling ett år eller senere etter regnskapsavslutning, og som ikke er knyttet til bedriftens kortsiktige omsetning av varer og tjenester.

Lønnsevne (beregnes bare for jordbruket) viser hvor mye jordbruket kan betale for samlet arbeidsinnsats. Den angis i kroner per bruk eller kroner per time.

Nettoinntekt er samlet driftsoverskudd fra all næringsvirksomhet med tillegg av lønnsinntekter, pensjoner, kalkulert vederlag for familiens arbeidsinnsats på nyanlegg samt renteinntekter, men fratrukket rente- og kårutgifter.

Nettoinvestering er nyanlegg minus avskrivninger, frasalg og investeringstilskudd.

Omløpsmidler er eiendeler som ikke er skaffet for varig eie eller bruk. De har enten en funksjonstid i foretaket på under ett år, eller de er knyttet til den kortsiktige omsetningen av varer og tjenester. Eksempler på omløpsmidler er bankinnskudd, kontanter, andre krav, slaktedyr og varelager.

Produksjonsinntekter er verdien av varer og tjenester som er produsert i løpet av året. Produksjonsinntektene omfatter derfor både hva som er solgt eller tatt ut til forbruk i løpet av året, og endringene i lagerbeholdningene.

Rentekrav er kalkulert rente av gjennomsnittlig verdi av eiendeler i jordbruket.

Sparing er økning i egenkapitalen i løpet av året.

Variable kostnader er kostnader som i en gitt periode forandrer seg proporsjonalt med omfanget av produksjonen, slik som for eksempel såfrø, gjødsel og innkjøpt fôr. Drivstoff regnes som en fast kostnad fordi det er umulig å fordele posten mellom ulike produksjoner.

Vederlag til arbeid og egenkapital (beregnes bare for jordbruket) omfatter driftsoverskuddet tillagt kostnadene for leid arbeid, og fratrukket jordbrukets andel av utgifter til renter og kår. Jordbrukets andel settes til verdien av eiendeler i jordbruket i prosent av sum eiendeler.

Vederlag til familiens arbeid og egenkapital (beregnes bare for jordbruket) omfatter driftsoverskuddet tillagt kostnadene for leid arbeid, og fratrukket jordbrukets andel av utgifter til renter og kår. Jordbrukets andel settes til verdien av eiendeler i jordbruket i prosent av sum eiendeler.

Årsverk: Et årsverk var 1 875 registrerte timer i 2000, gikk ned til 1 860 timer i 2001, og har vært 1 845 timer fra 2002. I framstillingene i dette heftet er alle tall omregnet til et årsverk på 1 845 timer.